

การเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด
ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

นายวีระศักดิ์ จรินทร์รัตนากร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศาสตรพัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1219-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MEDIA EXPOSURE, AWARENESS, AND PARTICIPATION IN RAZOR CLAMS
CONSERVATION PROJECT AMONG PEOPLE IN MUANG DISTRICT,
SAMUTSONGKHRAM PROVINCE

Mr. Weerasak Jarinrattanakorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1219-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

โดย

นายวีระศักดิ์ จรินทร์รัตนาก

สาขาวิชา

นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ พัชนี เขยจรรยา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนวดี บุญลือ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ พัชนี เขยจรรยา)

..... กรรมการ

(ดร.วิเชียร เกตุสิงห์)

สถาบันวิจัยและบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

วีระศักดิ์ จรินทร์รัตนากร : การเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. (MEDIA EXPOSURE, AWARENESS, AND PARTICIPATION IN RAZOR CLAMS CONSERVATION PROJECT AMONG PEOPLE IN MUANG DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : รศ. พัทธนี เที่ยจรรยา, 151 หน้า. ISBN 974-03-1219-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance [ANOVA]) และการวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชน อยู่ในระดับต่ำมาก
2. ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชน อยู่ในระดับสูง
3. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง
4. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน มีความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน
8. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงลบ
9. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก
10. ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อผู้ผลิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

##4385133228 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: COMMUNICATION/ MEDIA EXPOSURE/ AWARENESS/ PARTICIPATION/
CONSERVATION/ RAZOR CLAMS

WEERASAK JARINRATTANAKORN: MEDIA EXPOSURE, AWARENESS, AND
PARTICIPATION IN RAZOR CLAMS CONSERVATION PROJECT AMONG PEOPLE IN
MUANG DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM PROVINCE. THESIS AVISOR:
ASSOC.PROF. PATCHANEE CHEYJUNYA, 151 pp. ISBN 974-03-1219-5

The objectives of this research were to investigate level of exposure to information on Razor Clams conservation, awareness, participation and the correlation between media exposure, awareness and participation in Razor Clams conservation of people in Muang district, Samut Songkhram Province. Questionnaires were used to collect data from a total of 440 samples. Frequency, Percentage, Mean, One-way ANOVA and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient were the statistical technique used to analyze the data.

The results are as follows:

1. The people exposure to Razor Clams conservation information is at the lowest level.
2. The people awareness in Razor Clams conservation is at high level.
3. The people participation in Razor Clams conservation is moderate.
4. The demographic factor namely age is the significantly correlated with mass media exposure and specialized media exposure in the Razor Clams conservation.
5. The demographic factor namely education is the significantly correlated with mass media exposure, people awareness and people participation in the Razor Clams conservation.
6. The demographic factor namely occupation is significantly correlated with mass media exposure, personal media exposure, specialized media exposure, people awareness and people participation in the Razor Clams conservation.
7. The demographic factor namely revenue is significantly correlated with mass media exposure, people awareness and people participation in the Razor Clams conservation.
8. The personal media exposure in Razor Clams conservation is negatively correlated with people awareness in Razor Clams conservation.
9. The people media exposure in Razor Clams conservation is positively correlated with people participation in Razor Clams conservation.
10. The people awareness in Razor Clams conservation is positively correlated with people participation in Razor Clams conservation.

Department Public Relations
Field of study Development Communication
Academic year 2001

Student's signature
Advisor's signature
Co-Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือจากหลายๆ ท่าน ต้องขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนวดี บุญลือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์พัชณี เขยจรรยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สำหรับคำปรึกษาที่ดี ตลอดเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ และ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ผู้ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องสถิติ ตลอดจนเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิวงศ์ ศรีบุรี คุณลือชัย คุรุช้อย ตลอดจนนักวิจัยและน้องๆ ทุกคนแห่งสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งพี่ๆ น้องๆ ชาวศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในความช่วยเหลือด้านสถานที่ทำงาน คอมพิวเตอร์และความช่วยเหลืออื่นๆ อีกมากมายที่ไม่อาจกล่าวได้หมด

ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณมนตรี พร้อมมูล เจ้าหน้าที่ประมง สำนักงานประมงจังหวัดสมุทรสงคราม นางพรทิพย์ ทองคำ อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 บ้านแก้วฟ้า ตำบลบ้านปรก นายธัญย์ พันภัย ผู้ใหญ่บ้าน บ้านฉู่ฉี่ ตำบลบางจะเกร็ง นางบำเพ็ญ ฉายศรี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 บ้านบางบ่อ ตำบลบางแก้ว นางอุทัย มีประเสริฐ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปราบปราม หมู่ที่ 8 บ้านปากมาบ ตำบลบางแก้ว นายสมศักดิ์ มีประเสริฐ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครอง หมู่ที่ 8 บ้านปากมาบ ตำบลบางแก้ว ร้านสง่าภัณฑ์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงครามและชาวสมุทรสงครามทุกท่านในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณน้อง-พี่ชาวนิเทศศาสตร์พัฒนาการทุกท่าน โดยเฉพาะน้องอ้อ น้องฝน ที่เป็นเพื่อนสนทนาออนไลน์ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นในการทำวิทยานิพนธ์ น้องเจน สำหรับแรงกระตุ้นในการทำวิทยานิพนธ์ที่คิดว่าไม่มีใครเลียนแบบได้ในสหัสวรรษนี้

และบุคคลสำคัญที่มีอาจิมิเอ่ยได้ คือ พ่อและแม่ ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ แต่เข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษา และพี่ๆ ในครอบครัวทุกคน

วีระศักดิ์ จรินทร์รัตนกร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ปัญหาคำถามการวิจัย	5
ขอบเขตการศึกษา	6
สมมติฐานการวิจัย	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 กรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวความคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร	9
ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ	13
แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร	23
แนวความคิดเกี่ยวกับความตระหนักรู้	25
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	27
แนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
ประชากร	46
กลุ่มตัวอย่าง	46
ตัวแปรในการวิจัย	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การตรวจสอบเครื่องมือ	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
เกณฑ์การกำหนดคะแนนของตัวแปร	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
การประมวลผลข้อมูล.....	54
บทที่ 4 ผลการวิจัยข้อมูล	
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา	56
ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน	79
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	112
อภิปรายผล	117
ข้อเสนอแนะ.....	135
รายการอ้างอิง	138
ภาคผนวก	143
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	151

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราง

ตาราง	หน้า
1 ปริมาณสถิติการจับหอยหลอดเพื่อการบริโภค.....	2
2 ประมาณการปริมาณสถิติการจับหอยหลอดเพื่อการบริโภค	3
3 เปรียบเทียบราคาหอยหลอดทั้งเปลือกกับหอยหลอดแปรรูป.....	3
4 ปริมาณการจับหอยหลอดของชาวประมงในจังหวัดสมุทรสงคราม	4
5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	56
6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	56
7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา	57
8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	57
9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้.....	58
10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้ง ในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อโทรทัศน์	59
11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้ง ในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อโทรทัศน์	60
12 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้ง ในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อวิทยุ.....	61
13 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อวิทยุ	62
14 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจาก สื่อหนังสือพิมพ์	63
15 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจาก สื่อหนังสือพิมพ์	64
16 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้ง ในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชน	65
17 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจาก สื่อบุคคล.....	66
18 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคล	67
19 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการสื่อสารระหว่างบุคคล แยกตามเนื้อหาที่สนทนา.....	68
20 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการเปิดรับ ข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคล แยกตามเนื้อหาที่สนทนา.....	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
21 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารประเภทสื่อในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	70
22 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารประเภทสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด.....	72
23 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด.....	73
24 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด.....	74
25 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	75
26 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับของความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	76
27 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	77
28 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	78
29 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน.....	79
30 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล.....	79
31 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ.....	80
32 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด.....	80
33 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน.....	81
34 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล.....	82
35 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ.....	84

สารบัญญัตราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
36	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอด.....	85
37	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน.....	86
38	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล.....	87
39	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ.....	89
40	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอด.....	90
41	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน.....	91
42	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล.....	92
43	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ.....	94
44	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอด.....	95
45	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน.....	96
46	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล.....	97
47	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ.....	98
48	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์หอยหลอด.....	99
49	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับความตระหนักรู้ ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	100
50	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับความตระหนักรู้ ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	100

สารบัญญัตราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
51	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับความตระหนักรู้ ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	101
52	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับความตระหนักรู้ ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	102
53	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับความตระหนักรู้ ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	103
54	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	104
55	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	104
56	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	105
57	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	106
58	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	107
59	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดกับ ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	108
60	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	110
61	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด.....	111

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมของสังคมไทยได้เริ่มถึงจุดที่จะเป็นอันตรายต่อสภาวะแวดล้อมโดยส่วนรวมและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และนับวันก็จะทวีความรุนแรงมากขึ้นจนยากที่จะแก้ไขได้ สาเหตุของความเสื่อมโทรมหรือการถูกทำลาย ไม่ว่าจะเป็นการถูกทำลายโดยสภาวะทางธรรมชาติ การเพิ่มของประชากรมนุษย์ การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความต้องการปัจจัยสี่ของมนุษย์มากขึ้น ความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และการถูกทำลายโดยการกระทำของมนุษย์ โดยเฉพาะสาเหตุ 2 ประการหลัง ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วนจะต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ คือ มนุษย์ โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจ กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในมรดกทางธรรมชาติ ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติในท้องถิ่น

ดอนหอยหลอด เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านชีวภาพ ถือเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ¹ (Wetland) ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย โดยในวันที่ 5 กรกฎาคม 2544 ดอนหอยหลอดได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำโลก (Ramsar Site) เป็นอันดับที่ 1099 นอกจากนี้ยังถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสงคราม ดอนหอยหลอดเป็นสันดอนที่เกิดจากการตกตะกอนของดินปนทรายบริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง ที่ชาวบ้านเรียกว่า “ทรายขี้เป็ด” มีอาณาบริเวณเป็นพื้นที่รวม 15,026.25 ไร่ บริเวณสันดอนนี้หอยหลายชนิด โดยเฉพาะหอยหลอด ในช่วงน้ำลงจะปรากฏเป็นพื้นที่ดอนที่มีทัศนียภาพสวยงาม นักท่องเที่ยวสามารถลงไปจับหอยหลอดได้ นักท่องเที่ยวจะจับหอยหลอดด้วยการใช้ไม้จิ้มปูนขาวแล้วหยอดลงในรูหอยหลอด สร้างความสนุกสนานให้กับนักท่องเที่ยวได้ไม่น้อย นอกจากนี้บริเวณด้านหน้าของดอนหอยหลอดเป็นที่ตั้งของศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนให้ความเคารพอย่างสูง และบริเวณดอนหอยหลอดยังมีร้านอาหารทะเลและร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง

¹ พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland) หมายถึง "พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ลุ่มชื้นแฉะ พื้นที่ฉ่ำน้ำ มีน้ำท่วม มีน้ำขัง พื้นที่พรุ พื้นที่แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม รวมไปถึง พื้นที่ชายฝั่งทะเลและพื้นที่ของทะเล ในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุดมีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร" (ตามคำจำกัดความของอนุสัญญาแรมซาร์, http://www.bdmthai.com/wet_1.html)

อยู่หลายร้าน เช่น หอยหลอดสด-แห้ง อาหารทะเลสด-แห้ง น้ำปลา กะปิคลองโคน น้ำตาลปี๊บ น้ำตาลสด เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

และจากชื่อเสียงของหอยหลอดและดอนหอยหลอด จึงทำให้เกิดเทศกาลประจำปีขึ้นในเดือนพฤษภาคมของทุกปี คือ “งานตะวันรอนที่ดอนหอยหลอด” บริเวณศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และหาดดอนหอยหลอดบ้านฉู่ฉี่ ตำบลบางจะเกร็ง โดยจะมีกิจกรรมการแข่งขันและการละเล่นต่างๆ อาทิ การแข่งขันกระดานถีบเลน มวยดับจาก มวยทะเล ปีนเสาน้ำมัน เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม

สิ่งที่ทำให้ดอนหอยหลอดมีชื่อเสียงก็คือ หอยหลอด หอยหลอดเป็นหอยชนิด 2 ฝา มีเปลือกเป็นรูปทรงกระบอก มีสีเหลืองอ่อนอมเขียวหรือสีขาวอมเหลือง ส่วนหัวจะนิ่มยึดเข้ายึดออกได้ตรงปลาย ส่วนหางจะเหนียว ขนาดตัวยาวประมาณ 2-3 นิ้ว นอกจากความสำคัญของหอยหลอดในด้านประโยชน์ทางการท่องเที่ยวแล้ว หอยหลอดยังมีความสำคัญทางด้านนิเวศวิทยา โดยหอยหลอดจะกินแพลงก์ตอนจำพวกฟิซและสัตว์ขนาดเล็ก ตลอดจนชิ้นส่วนขนาดเล็กของสิ่งเน่าเปื่อยจากฟิซและสัตว์ที่ลอยอยู่ในน้ำและที่ผิวดิน เป็นการรักษาสภาพสมดุลทางธรรมชาติให้บริเวณดังกล่าวมีความเหมาะสมแก่การดำรงชีวิตของสัตว์ที่อาศัยอยู่ และหอยหลอดยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพชีวิตของสิ่งมีชีวิตบริเวณดอนหอยหลอดที่สำคัญ กล่าวคือ หากมีจำนวนหอยหลอดมาก แสดงให้เห็นว่าบริเวณดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์ ความสะอาด และประโยชน์สำคัญของหอยหลอดที่เห็นได้ชัดนั่นคือความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ หอยหลอดถือเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ จากการรวบรวมข้อมูลของกรมประมง พบว่าปริมาณการจับหอยหลอดทั่วประเทศสามารถสร้างรายได้ เมื่อคิดเป็นจำนวนเงินแล้วมูลค่านับพันล้านบาท ดังที่ปรากฏในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ปริมาณสถิติการจับหอยหลอดเพื่อการบริโภค

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ราคา กิโลกรัมละบาท
2526	1,275	11,475	9-10
2527	144	1,296	9-10
2528	395	3,555	9-10
2529	414	2,690	9-10
2530	267	3,206	10-20
2531	796	9,552	12-20

ที่มา: กรมประมง, 2532

ตารางที่ 2 ประมาณการปริมาณสถิติการจับหอยหลอดเพื่อการบริโภค

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ราคา กิโลกรัมละบาท
2535	370	11,100	20-30
2536	1,006	20,120	20-30
2537	741	22,230	20-30
2538	-	-	45-60

ที่มา: กรมประมง, 2532

หอยหลอด นอกจากจะจำหน่ายในรูปของหอยสดแล้ว ยังสามารถนำไปแปรรูปเป็นหอยแห้งจืด หอยตากแห้งเค็ม หอยตากแห้งหวาน และหอยกรอบ ราคาของหอยหลอดทั้งที่มีเปลือกหรือนำไปแปรรูป ล้วนแต่มีมูลค่าของราคาสูง สังเกตได้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527-2529 ราคาของหอยหลอดทั้งเปลือกราคาอยู่ที่ 9-10 บาท/กิโลกรัม ส่วนหอยแปรรูปราคาอยู่ที่ 30-40 บาท/กิโลกรัม และในปี พ.ศ.2539-2540 ราคาหอยหลอดทั้งเปลือกมีราคาสูงถึง 60-125 บาท/กิโลกรัม ขณะที่หอยแปรรูป ราคา 1,000-1,500 บาท/กิโลกรัม

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบราคาหอยหลอดทั้งเปลือกกับหอยหลอดแปรรูป

ปี พ.ศ.	ราคาหอยทั้งเปลือก (บาท/กิโลกรัม)	หอยแปรรูป (บาท/กิโลกรัม)
2527-2529	9-10	30-40
2530-2532	20-40	130-300
2538	45-60	300-500
2539-2540	60-125	1,000-1,500

ที่มา: กรมประมง, 2543

ด้วยเหตุที่หอยหลอดมีราคาสูง สามารถทำรายได้เป็นจำนวนมากให้กับชาวประมง จึงมีชาวประมงจำนวนไม่น้อยที่ใช้วิธีการจับหอยที่ไม่ถูกต้อง เช่น

- วิธีการราดแก๊สจุดตะเกียงที่ละลายน้ำหรือสารอะเซททาลีน เป็นวิธีการที่ทำลายหอยหลอดอย่างรุนแรง หอยหลอดจะไผ่ขึ้นจากภูและตายทันที นอกจากจะเป็นการทำลายพันธุ์หอยหลอดแล้ว ยังทำลายสัตว์น้ำวัยอ่อนและสิ่งแวดล้อมด้วย
- การจับหอยหลอดโดยการราดปูนขาวหรือการสาดปูนขาวเป็นวิธีที่ชาวประมงนิยมใช้มากที่สุดโดยเฉพาะในเวลาากกลางคืน เพราะชาวประมงไม่สามารถเห็นหอยหลอดได้ชัดเจน และไม่มีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมวิธีการเก็บหอย เป็นการจับหอยหลอดได้ง่าย รวดเร็วและได้ในปริมาณมาก ปูนขาวที่ใช้ในปริมาณ 1-2 กิโลกรัม ละลายน้ำในปริมาณ 5 ลิตร แล้วสาดลงไปในพื้นที่แหล่งหอยหลอดในพื้นที่ 1-2

ตารางเมตร หอยจะขึ้นมาทันที ชาวประมงจะเลือกขนาดของหอยหลอดที่ตลาดต้องการ ส่วนหอยหลอดที่มีขนาดเล็กจะถูกปล่อยทิ้งไว้และตายไปในที่สุด

จากวิธีการจับหอยหลอดที่ไม่ถูกวิธีเช่นนี้ จึงทำให้ปริมาณจำนวนหอยหลอดลดน้อยลงอย่างมาก จากสถิติของกรมประมงที่รวบรวมปริมาณการจับหอยหลอดชาวประมงในจังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างปี พ.ศ.2525-2538 จะเห็นได้ว่า ปริมาณการจับหอยหลอดมีจำนวนลดลงจนเห็นได้ชัด จนบางพื้นที่ดอนหอยหลอด อาทิ บริเวณดอนหอยหลอด บ้านบางป่อ ตำบลบางแก้ว ซึ่งแต่เดิมมีการจับหอยหลอดเป็นจำนวนมากและมีปริมาณมากที่สุด แต่ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้มีพันธุ์หอยหลอดในปริมาณน้อยมากหรือเกือบไม่มีพันธุ์หอยอยู่

ตารางที่ 4 ปริมาณการจับหอยหลอดของชาวประมงในจังหวัดสมุทรสงคราม

ปี พ.ศ.	ปริมาณหอยหลอดที่จับ (กิโลกรัม)/คน/วัน
2525-2529	10-50 กิโลกรัม
2530-2537	4-10 กิโลกรัม
2538	1-2 กิโลกรัม
2539-2540	0-1 กิโลกรัม

ที่มา: กรมประมง, 2543

ทางหน่วยงานราชการเองก็ได้ตระหนักถึงปัญหานี้ เช่น หน่วยงานในระดับท้องถิ่น คือ จังหวัดสมุทรสงคราม ได้ออกประกาศให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด โดยมีประกาศของอำเภอเมืองสมุทรสงคราม ในปี พ.ศ.2529 เรื่องห้ามทำการประมงหอยหลอดโดยวิธีใช้ปูนขาวราด ประกาศของจังหวัดสมุทรสงคราม ในปี พ.ศ.2530 เรื่อง การอนุรักษ์พันธุ์หอยหลอด โดยจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ.2490 มาตรา 19 และมาตรา 62 ทวิ มีโทษปรับตั้งแต่ 10,000 – 100,000 บาท จำคุกตั้งแต่ 6 เดือน – 5 ปี และประกาศของจังหวัดสมุทรสงคราม ในปี พ.ศ.2541 เรื่องกำหนดที่จับสัตว์น้ำประเภทที่รักษาพืชพันธุ์หอยหลอด แต่ก็ยังมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว ดังเช่น ในปี พ.ศ.2534 สามารถจับกุมผู้กระทำผิด 14 ราย ศาลพิจารณาทะษปรับคนละ 10,000 บาท โทษจำคุกครองอาญา 2 ปี และในปี พ.ศ. 2537 จับกุมผู้กระทำผิด 3 ราย ศาลพิจารณาทะษปรับคนละ 10,000 บาท โทษจำคุกครองอาญา 1 ปี นอกจากนี้หน่วยงานในส่วนกลาง คือ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้ให้ทางสำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยศึกษา “โครงการจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บริเวณดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม” เมื่อ ปี พ.ศ.2539 เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณดอนหอยหลอดอีกด้วย

จากปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่สงสัยว่า เหตุใดหอยหลอดซึ่งถือเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าอย่างยิ่งของดอนหอยหลอดและจังหวัดสมุทรสงคราม จึงได้ถูกมองข้ามความสำคัญไป เหตุใดประชาชนในพื้นที่จึงขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์หอยหลอด การศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม จะทำให้ทราบถึงการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดว่าเป็นอย่างไร ประชาชนมีความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อย่างไร และทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วม ว่า เป็นไปในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ปัญหานำการวิจัย

1. ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงครามมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดอย่างไร
2. ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงครามมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดอย่างไร

3. ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงครามมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดอย่างไร
4. การเปิดรับข่าวสารของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดหรือไม่ และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
5. ความตระหนักรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดหรือไม่ และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีเขตติดต่อกับดอนหอยหลอด และกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหอยหลอดซึ่งมีแนวโน้มของปริมาณที่ลดน้อยลง จนกล่าวได้ว่าเป็นพื้นที่วิกฤตทางทรัพยากรธรรมชาติพื้นที่หนึ่ง

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน
4. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชน มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชน
5. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชน
6. ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีถิ่นพำนักอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารทั่วไป และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด จากสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ

- **สื่อมวลชน** หมายถึง โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์
- **สื่อบุคคล** หมายถึง บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำความคิดเห็นในชุมชน ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป เจ้าหน้าที่ทางราชการ เช่น เจ้าหน้าที่กรมประมง เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
- **สื่อเฉพาะกิจ** หมายถึง ป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารของทางราชการ รวมทั้งกิจกรรมของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์หอยหลอด

ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด หมายถึง ลักษณะอาการที่แสดงถึงการรับรู้ คิดได้ รู้สึกสำนึกหรือเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์หอยหลอด เช่น การอนุรักษ์หอยหลอดเกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด หมายถึง การให้ความร่วมมือร่วมใจและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด เช่น การเข้าร่วมประชุมโครงการอนุรักษ์หอยหลอด เป็นต้น

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม ด้วยวิธีการที่ชาญฉลาด คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนมีวิธีการที่จะปรับปรุงให้มีคุณภาพดั้งเดิมและมีการสูญเสียน้อยที่สุด

หอยหลอด หมายถึง หอยที่มีฝา 2 ฝา มีเปลือกยาวแคบรูปทรงกระบอก สีขาวอมเหลืองหรือสีเหลืองอ่อน ตรงปลายเปลือกทั้งสองข้างจะเป็นช่องเปิดสำหรับให้แผ่นเท้าและท่อน้ำยื่นออกมา แผ่นเท้าของหอยหลอดเป็นแท่งยาวและท่อน้ำสั้นเมื่อเทียบกับหอย 2 ฝาชนิดอื่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กับความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้รับสาร
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการสื่อสาร เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องสิ่งแวดล้อมของประชาชน ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

กรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ได้ทำการศึกษาทฤษฎี แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ
3. แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร
4. แนวความคิดเกี่ยวกับความตระหนักรู้
5. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
6. แนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

แอตคิน (Atkin, 1973) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก ยังมีหูตากว้างไกล มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนที่ทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

ข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ความต้องการข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้น เมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจหรือไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลหนึ่งๆ ได้มีการเลือกรับข่าวสารนั้น เกิดจากคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รับสารในด้านต่างๆ ได้แก่

1. องค์ประกอบทางด้านจิตใจ เช่น กระบวนการเลือกรับข่าวสาร การเลือกรับรู้ตามทัศนคติและประสบการณ์เดิมของตน
2. องค์ประกอบทางด้านสังคม สภาพแวดล้อม เช่น ครอบครัว วัฒนธรรม ประเพณี ลักษณะทางประชากร เช่น อายุ เพศ ภูมิฐานะ การศึกษา ตลอดจนสถานภาพทางสังคม

ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ผู้รับสารอาจเปิดรับสารโดยผ่านกระบวนการในการเลือกรับข่าว (Selective Process) ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ คือ (Klapper, 1960: 5)

1. การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selective Explore)

บุคคลที่จะเลือกเปิดรับสื่อ และข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ตามความสนใจและความต้องการของตน เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและเป็นข้อมูล เพื่อสนองความต้องการของตน

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention)

นอกจากบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว บุคคลยังเลือกให้ความสนใจต่อข่าวสารที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องหรือเข้ากันได้กับทัศนคติ และความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้นๆ ในขณะเดียวกันก็พยายามหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารที่ขัดต่อทัศนคติหรือความคิดดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับความรู้สึกของเขา จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจและสับสนได้

3. การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Selective Interpretation)

เมื่อบุคคลเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารอาจมีการเลือกรับรู้และเลือกตีความที่ได้รับด้วย ตามประสบการณ์ของแต่ละคน ผู้รับสารจะมีการตีความข่าวสารที่ได้รับมาตามความเข้าใจของตนเองหรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ และแรงจูงใจของตนในขณะนั้น

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention)

หลังจากที่บุคคลเลือกให้ความสนใจ เลือกรับรู้ และตีความข่าวสารไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตน บุคคลยังเลือกจดจำเนื้อหาของสาระของสารในส่วนที่ต้องการจำเอาไว้เป็นประสบการณ์ ในขณะเดียวกันก็มักจะลืมข่าวสารที่ไม่ตรงกับความสนใจของตนเอง

พฤติกรรมการเลือกรับข่าวสารยังมีองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์อันได้แก่ (Schramm, 1973 อ้างถึงใน สุภาภรณ์ จูตระกูล, 2536: 17)

1. ประสบการณ์ ประสบการณ์ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารแตกต่างกัน
2. การประเมินสาระประโยชน์ของข่าวสาร ผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างไรอย่างหนึ่ง
3. ภูมิหลังแตกต่างกัน ทำให้มีความสนใจต่างกัน

4. การศึกษาและสภาพแวดล้อม ทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อ และเนื้อหาข่าวสาร
5. ความสามารถในการรับสารเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจที่ทำให้พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารต่างกัน
6. บุคลิกภาพทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติการโน้มน้ำหนักจิตใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร
7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร จะทำให้ผู้รับเข้าใจความหมายของข่าวสาร หรืออาจเป็นอุปสรรคของความเข้าใจความหมายของข่าวสารก็ได้
8. ทัศนคติจะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับสารและตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือข่าวสารที่โต้พบ

ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ นั้น มีปัจจัยหลายอย่างที่น่าสนใจ สำหรับเหตุผลในการที่มนุษย์เลือกสนใจหรือตั้งใจรับข่าวสารจากสื่อหนึ่งอย่างไร โดยมีนักวิชาการหลายท่านที่มีความเห็นสอดคล้อง ดังนี้

ไฟร์ดสัน (Friedson) ไรเลย์ (Rieley) และฟลาวเวอร์แมน (Flowerman, 1951) มีความเห็นแนวเดียวกันว่า แรงจูงใจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกภายในสังคม จะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดความสนใจเปิดรับสื่อจากสื่อต่างๆ ก็เพื่อตอบสนองความต้องการของตน ซึ่งปรากฏการณ์นี้ เมอร์ตัน (Merton) ไรท์ (Wright) และวาบเลส (Waples) เรียกว่า “พฤติกรรมในการแสวงหาข่าวสาร” นักวิชาการเหล่านี้มีความเห็นตรงกันว่า ผู้รับสื่อจะเลือกรับสื่อจากสื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพสังคมของผู้รับสื่อ และเหตุผลในการรับสื่อก็ไปเป็นหัวข้อในการสนทนา ซึ่งจะทำให้ผู้รับสื่อรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นตัวกำหนด ให้เกิดความแตกต่างในการเลือกรับข่าวสารของมนุษย์ ซึ่งงานการศึกษาของเดอเฟลอร์ (De Fleur, 1966) ได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวกับตัวแปรแทรก (Intervening Variables) ที่มีอิทธิพลในกระบวนการสื่อสารมวลชน ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยเน้นให้เห็นว่าข่าวสารมิได้ไหลผ่านจากสื่อมวลชนถึงผู้รับ และเกิดผลโดยตรงทันทีแต่มีปัจจัยบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้รับสารแต่ละคน เช่น จิตวิทยาและสังคม ตลอดจนอิทธิพลของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลนั้นสังกัดอยู่ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารนั้น ทำให้เกิดผลไม่เหมือนกัน หรือไม่เป็นไปตามเจตคติของผู้รับสาร

การแสวงหาข่าวสาร

การแสวงหาข่าวสารมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลต่างๆ ที่มีผลต่อการเลือกบริโภคหรือแสวงหาข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยชี้ให้เห็นว่าบุคคลเป็นผู้รับเลือกใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจต่างๆ ของตนเอง

แอตคิน (Atkin, 1973) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารใดจากสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับ การคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (Reward Value) กับการลงทุนลงแรง (Expenditures) และพันธะผูกพัน (Liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าลงทุนลงแรง บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น แต่ถ้าผลประโยชน์ที่ได้รับน้อยกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวสารนั้น ในกรณีที่บุคคลเห็นว่าการรับข่าวสารนั้นจะก่อให้เกิดพันธะผูกพัน เช่น ทำให้เกิดความไม่พอใจ ไม่สบายใจ หรือความไม่แน่ใจมากขึ้น ก็อาจจะใช้วิธีหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้น

แอตคิน (Atkin, 1973) ยังชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการ สื่อสารมวลชนของบุคคลนั้นคือ ต้องการได้รับข่าวสารและความบันเทิง

ความต้องการข่าวสารนั้นเกิดจากความไม่รู้หรือไม่แน่ใจของบุคคลที่มาจาก

- ความมองเห็นความไม่สอดคล้องกันระหว่างระดับความรู้ของบุคคลนั้น กับระดับความต้องการที่อยากจะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก คือยังเป็นเรื่องที่สำคัญก็ยิ่งอยากมีความรู้ความแน่ใจสูง
- การมองเห็นความไม่สอดคล้องกันระหว่างความรู้ที่มีอยู่ของบุคคลขณะนั้นกับความรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการซึ่งกำหนดโดยระดับความสนใจส่วนบุคคลของบุคคลนั้นต่อสิ่งหนึ่ง

สำหรับความต้องการได้รับความบันเทิงของบุคคลนั้น มาจากการกระตุ้นอารมณ์แห่งความรื่นเริงบันเทิงใจที่เกิดจากการมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างสถานะที่เป็นอยู่ของบุคคลขณะนั้นกับความสนุกสนานที่คาดหวังไว้

ข่าวสารที่จะลดความไม่รู้หรือไม่แน่ใจที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในส่วนบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิง สนุกสนานส่วนตัวนั้น แอตคิน (Atkin, 1973) เรียกว่า “ข่าวสารที่ให้ความพึงพอใจทันทีในเชิงการบริโภค” ส่วนข่าวสารที่ลดความไม่รู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอกนั้น ให้ชื่อว่า “ข่าวสารที่ใช้ประโยชน์เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิดและแก้ปัญหาต่างๆ”

ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ

ในกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. ผู้ส่งสาร (Source)
2. สาร (Message)
3. สื่อ (Media)
4. ผู้รับสาร (Receiver)

องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนนี้ มีส่วนสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของการสื่อสารที่จะทำ ให้ผู้รับสาร เกิดความตระหนักและพฤติกรรมไปในแนวทางที่ผู้ส่งสารตั้งใจ และองค์ประกอบที่สำคัญคือ สื่อ (Media) ซึ่งเป็นพาหนะที่นำพาข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- สื่อมวลชน (Mass Media)
- สื่อบุคคล (Personal Media)

สื่อมวลชน หมายถึงสื่อที่ทำให้ผู้รับสาร ซึ่งอาจจะส่วนบุคคลคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลที่สามารถส่งข่าวสารข้อมูลไปยังผู้รับเป้าหมายจำนวนมากและอยู่กันอย่างกระจัดกระจายได้ในเวลาอันรวดเร็ว

อิทธิพลของสื่อมวลชน

แคลปเปอร์ (Klapper อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2540: 142) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ที่มีต่อทัศนคติ และพฤติกรรมด้านต่างๆ ของประชาชนไว้ดังนี้

1. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้น ไม่ใช่อิทธิพลโดยตรง แต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อม เพราะมีปัจจัยต่างๆ ที่กั้นอิทธิพลของสื่อมวลชน ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่
 - 1.1 **ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Predisposition)** ประชาชนจะมีความคิดเห็น ค่านิยม และมีใจโน้มเอียงที่จะประพฤติ ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการคบหาสมาคมกับคนอื่น และสถาบันสังคมที่ตนเป็นสมาชิก เมื่อบุคคลผู้นั้นสัมผัสกับสื่อมวลชน ก็จะนำเอาทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมเหล่านั้นติดตัวมาด้วย
 - 1.2 **การเลือกของผู้รับสาร (Selective Processes)** ประชาชนจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน และจะหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับสารที่

ไม่สอดคล้อง หรือที่ขัดแย้งกับความคิดเห็นและความสนใจของตน ประชาชนจะพยายามตีความสารตามความเชื่อ และค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิมและจะเลือกจดจำเฉพาะสิ่งที่สนับสนุนความคิดและความเชื่อของตน

1.3 อิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) ข่าวสารจากสื่อมวลชนอาจไม่ได้ไปถึงประชาชนทั่วไปในทันที แต่จะผ่านสื่อบุคคลหรือผู้นำความคิดเห็นก่อนที่จะไปถึงประชาชน ผู้นำความคิดเห็นมีสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปด้วย ผู้นำความคิดเห็นมักจะเป็นคนที่ได้รับความเชื่อถือเสมอ และไว้วางใจจากประชาชนทั่วไป จึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความเห็นและการตัดสินใจของประชาชน

1.4 ลักษณะของธุรกิจด้านสื่อมวลชน (Economic Aspects) การดำเนินธุรกิจด้านสื่อมวลชน ในสังคมเสรีนิยมซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนั้น สื่อมวลชนสามารถแข่งขันกันได้โดยเสรี ต่างฝ่ายต่างเสนอความคิดเห็นและค่านิยมที่แตกต่างกันออกไป และประชาชนก็มีเสรีภาพในการที่จะเลือกเชื่อถือความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้ และตัดสินใจว่าจะเชื่อสื่อมวลชนไหนดี

2. อิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อประชาชน เป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น คือสื่อมวลชนจะสนับสนุนทัศนคติ ค่านิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้มีความเข้มแข็งและพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมาเมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอหรือเมื่อมีโอกาสเหมาะสม
3. สื่อมวลชนอาจทำหน้าที่เป็นผู้เปลี่ยนแปลงประชาชนได้เช่นกัน จะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว หากสื่อมวลชนสามารถเสนอสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของเขา เขาก็จะเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมได้ สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เสนอหนทางในการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเท่านั้น
4. สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติ และค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนได้ในกรณีที่บุคคลนั้นๆ ไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน ทัศนคติและค่านิยมใหม่นี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อยๆ เป็นอิทธิพลในลักษณะสะสมมิใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลได้ทันทีทันใด หรือในระยะเวลาอันสั้น

เดอเฟลอร์ (De Fleur, 1970) ให้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไว้ 4 ทฤษฎี ดังนี้

1. *ทฤษฎีความแตกต่างของแต่ละบุคคล (The Individual Differences Theory)* กล่าวคือ โครงสร้างทางบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น ทักษะคิด ค่านิยม ความเชื่อ จะมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดแบบการรับรู้หรือการเรียนรู้ของมนุษย์เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและข่าวสารต่างๆ ที่แตกต่างกันตามทฤษฎีนี้ สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลในแง่สร้างการเรียนรู้หรือการตกย้ำในสิ่งที่เขาารู้อยู่แล้ว
2. *ทฤษฎีการจัดประเภททางสังคม (The Social Categories Theory)* กล่าวว่า บุคคลในกลุ่มเดียวกัน ย่อมจะเปิดรับสารและมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเนื้อหาของข่าวสารที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากความใกล้ชิดสนิทสนมผูกพันของกลุ่ม ฉะนั้น สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อกลุ่มคนเหล่านี้ ก็ต่อเมื่อส่งมาในลักษณะที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของกลุ่ม
3. *ทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Relationship Theory)* กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่มแบบไม่เป็นทางการมีอิทธิพลต่อการสื่อสาร นักสังคมวิทยาชนบทเชื่อว่าเครือข่ายของชาวนามีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจ ยอมรับหรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ และชาวชนบทมีความผูกพันทางสังคมอย่างแน่นแฟ้นกับเพื่อนบ้าน ผู้นำความคิดเห็นในสังคมจะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเผยแพร่ข่าวสาร และการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลในสังคมนั้น ในกรณีเช่นนี้สื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อคนได้ในลักษณะทฤษฎีการสื่อสารสองขั้นตอน (Two-Step Flow Theory) ซึ่งต้องอาศัยอิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) เข้าร่วมด้วย
4. *ทฤษฎีบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม (The Cultural Norms Theory)* กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลอาจขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานและสภาพแวดล้อมทางสังคม ถ้าสื่อมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคม สื่อมวลชนอาจเพียงย้ำบรรทัดฐานเดิม และสร้างบรรทัดฐานใหม่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่ทางอ้อม 3 ประการคือ 1) สื่อมวลชนจะส่งเสริม สนับสนุนหรือย้ำบรรทัดฐานทางสังคมให้สังคมดำรงอยู่ตลอดไป 2) สื่อมวลชนจะสามารถสร้างความรับผิดชอบร่วมกันให้เกิดขึ้นในสังคม 3) สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงแบบอย่างการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมของบุคคล โดยช่วยให้เกิดพฤติกรรมใหม่ แต่ต้องใช้ระยะเวลา

สื่อบุคคล (Personal Media) หมายถึง ตัวบุคคลที่นำพาข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัว ระหว่างบุคคล 2 บุคคลหรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป

การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication)

ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล โรเจอร์สและชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker) ได้กล่าวไว้ในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใดๆ เกิดการยอมรับในสารที่เสนอไป หรือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่ใช้ในการกระตุ้น ให้เกิดการตัดสินใจยอมรับสารนั้น ควรใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนั้นจะเป็นประโยชน์มาก ในกรณีที่ส่งสารหวังผลให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการยอมรับสารนั้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้รับสาร มีความเข้าใจกระจ่างชัดต่อสาร และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้นด้วย

คุณลักษณะของการสื่อสารระหว่างบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารระหว่างคนสองคนหรือมากกว่าสอง ในระยะห่างทางกายภาพพอที่จะเลือกใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและปฏิริยาตอบสนองแบบปัจจุบันทันที

บาร์นลันด์ (Barnlund, 1986 อ้างถึงใน พัทธนี เขยจรยา เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรพันธ์ อนุวัชรวิวงศ์, 2538: 41) ได้กำหนดคุณลักษณะ 5 ประการของกิจกรรมการสื่อสารประเภทนี้ ไว้ว่า

1. ในเบื้องต้นที่สุดจะมีความเกี่ยวเนื่องรับรู้กันระหว่างคนสองคนหรือมากกว่า ซึ่งมีความใกล้ชิดทางกายภาพ นี่เป็นส่วนหนึ่งของการติดต่อกันทางสังคมเบื้องต้น อันเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นก่อน
2. การรับรู้ระหว่างกันทำให้เกิดการพึ่งพากันในการสื่อสาร ซึ่งเน้นถึงปฏิสัมพันธ์อันเป็นจุดเน้นของการเอาใจใส่ในด้านความนึกคิดและการเห็นภาพ เช่น ในการสนทนากัน การมีปฏิสัมพันธ์กันนั้นแต่ละคนจะมีการตอบสนองต่อประเด็นโดยคนอื่นๆ
3. จุดเน้นของการปฏิสัมพันธ์นี้ผ่านการแลกเปลี่ยนสารระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนนี้ผู้มีส่วนร่วมจะขบคิดประเด็นอย่างกว้างขวาง ประเด็นนั้นๆ ทำให้นำมาซึ่งสารใหม่จากบุคคลอีกคนหนึ่ง
4. ปฏิสัมพันธ์นี้อยู่บนพื้นฐานของการสื่อสารแบบซึ่งหน้ากัน แต่ละคนเผชิญหน้ากับอีกคนหนึ่ง
5. การสื่อสารระหว่างบุคคล มักจะไม่มีโครงสร้างที่แน่ชัด และมีกฎน้อยมากในการควบคุมความถี่ รูปแบบหรือเนื้อหาของสารระหว่างบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (เสถียร เขยประทับ, 2542)

1. การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) การติดต่อโดยตรงนี้ใช้สื่อในการเผยแพร่ข่าวสารโดยวิธีเยี่ยมบ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน วิธีนี้หากประชาชนหรือผู้รับสารไม่เข้าใจก็สามารถซักถามทำความเข้าใจได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้เผยแพร่ข่าวสารยังสามารถสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้รับสารได้ด้วย ฉะนั้นกิจการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจหรือชักจูงโน้มน้าวใจจึงนิยมใช้การติดต่อสื่อสารโดยตรง แต่มีข้อจำกัดคือการสื่อสารประเภทนี้ต้องใช้สื่อบุคคลเป็นจำนวนมาก สิ้นเปลืองเวลา ค่าใช้จ่ายและแรงงานในการเผยแพร่ข่าวสาร
2. การติดต่อโดยกลุ่ม (Group Contact of Community Public) คือการติดต่อโดยผ่านกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม กลุ่มต่างๆ ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้

ปัจจัยที่กำหนดความดึงดูดใจในการสื่อสารระหว่างบุคคล

บุษบา สุธีธร (2531) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่กำหนดความดึงดูดใจในการสื่อสารระหว่างบุคคล ไว้ดังนี้

1. ลักษณะดึงดูดใจของผู้สื่อสาร
 2. ความใกล้ชิดของผู้สื่อสาร
 3. การให้แรงเสริมแก่ผู้สื่อสาร
 4. ความคล้ายคลึงของผู้สื่อสาร
 5. การเสริมความแตกต่างของผู้สื่อสาร
1. ลักษณะดึงดูดใจของผู้สื่อสาร
 - 1.1 ลักษณะดึงดูดใจในรูปร่างหน้าตา คนส่วนใหญ่มักจะเลือกสื่อสาร พูดคุยกับคนที่ตนเห็นว่าสวยงาม หน้าตาดีมากกว่าคนขี้ริ้ว
 - 1.2 ความดึงดูดใจในบุคลิกภาพ มนุษย์เลือกที่จะสื่อสารกับคนที่ตนเห็นว่าบุคลิกน่าพอใจมากกว่าที่คนที่ตนไม่ชอบ
 2. ความใกล้ชิดของผู้สื่อสาร มนุษย์มีธรรมชาติที่จะสื่อสารกับคนที่ใกล้ชิด เพราะเมื่อใกล้ชิดสิ่งใดแล้ว ก็มักจะเอาความรู้สึกของตนเข้าไปผูกพัน และมักมีทัศนคติที่ดีกับคนที่ตนได้ใกล้ชิดด้วย ดังนั้นเมื่อบุคคลได้มีโอกาสใกล้ชิดกัน ไม่ว่าจะเป็นการ

ใกล้ชิดในลักษณะการทำงานกิจกรรมร่วมกัน หรือทำงานร่วมกัน ก็มีแนวโน้มที่จะเลือกสื่อสารกับคนที่ใกล้ชิดกับตนมากกว่าคนที่ไกลตัวออกเป็นธรรมดา

3. **การให้แรงเสริมแก่คู่สื่อสาร** บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะสื่อสารกับคนที่ทำในสิ่งที่ตนพอใจ นั่นคือคนที่สามารถให้แรงเสริมแก่ตนเอง แรงเสริมนี้อาจเป็นวัตถุสิ่งของหรือตัวเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ การพูดจาไพเราะ การยกย่องชมเชยก็ได้
4. **ความคล้ายคลึงกันของคู่สื่อสาร** ความคล้ายคลึงกันนี้หมายถึง ความคล้ายคลึงกันทางกายภาพ เช่น ลักษณะสีผิว หน้าตา บุคลิกภาพ รวมไปถึงความคล้ายคลึงกันทางจิตใจ ได้แก่ ความคิด ทศนคติ ค่านิยม ฯลฯ ทั้งนี้เพราะความคล้ายคลึงกันที่ทำให้คู่สื่อสารสามารถเข้าถึงกันและกันในการสื่อสารมากขึ้น สามารถคาดทำนายความคิดความรู้สึกของคู่สื่อสารได้ดีขึ้น
5. **การเสริมความแตกต่างของคู่สื่อสาร** บางครั้งคนเราในบางลักษณะก็ต้องชอบที่จะสื่อสารกับคนที่มีลักษณะแตกต่างไปจากตัวเอง ทั้งนี้เพราะสิ่งที่ต่างไปจากตนนั้นได้ตอบสนองความต้องการของตน เป็นส่วนที่ทำให้ตนเองสมบูรณ์ขึ้น ลักษณะของความแตกต่างที่สอดคล้องกับความต้องการ จึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเลือกจะสื่อสารกับคนที่ต่างกันออกไป

ประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

สำหรับประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคล นักวิชาการทางการสื่อสารส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่า สื่อมวลชนจะมีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อบุคคลในการให้ข่าวสารแก่คนจำนวนมาก เพื่อก่อให้เกิดความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง ส่วนสื่อบุคคลจะมีประสิทธิภาพมากกว่าในการจูงใจให้บุคคลมีทัศนคติต่อเรื่องนั้นๆ ตามแนวทางที่มุ่งหวัง

โรเจอร์ส (Rogers, 1978: 291) ได้เปรียบเทียบประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลไว้ว่า ผลจากการวิจัยต่างๆ พบว่า สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ซึ่งหมายถึงการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นมีประสิทธิภาพมากกว่าเมื่อวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เพราะข่าวสารที่ถ่ายทอดออกจากสื่อมวลชนเพียงเดียว ไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังแน่นหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

แคทซ์และลาซาร์สเฟลด์ (Katz and Lazarsfeld, 1955: 27) เห็นพ้องต้องกันว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลมีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด ฉะนั้นสื่อบุคคลจึงมีความสำคัญมากกว่า

สื่อมวลชนในชั้นสูงใจ ส่วนสื่อมวลชนจะมีความสำคัญในชั้นของการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและอาจมีผลบ้างในการสร้างทัศนคติในเรื่องที่บุคคลไม่เคยรับรู้มาก่อน

สำหรับปัจจัยที่ทำให้การติดต่อสื่อสารโดยผ่านสื่อบุคคลมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลมากกว่าการติดต่อสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชน ตามแนวคิดของลาซาสเฟลและแมนเชลมี 4 ประการคือ (Lazarsfeld and Manzel, 1968)

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถจัดการเลือกรับสารของผู้ฟังได้ เนื่องจากการหลีกเลี่ยงสนทนาหรือรับฟังเป็นไปได้อย่างกว่าการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้นผู้รับสารอาจหลีกเลี่ยงไม่รับฟังเนื้อหาที่ขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อของตนหรือเรื่องที่ไม่สนใจได้ง่าย
2. การติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า เปิดโอกาสให้ผู้ฟังและผู้ส่งสารสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่ใช้สนทนากันได้ในเวลาอันรวดเร็ว ถ้าหากเนื้อหาที่สนทนานั้นได้รับการต่อต้านจากคู่สนทนา
3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น จะมีลักษณะง่าย ๆ เป็นกันเอง จึงง่ายต่อการชักจูงใจให้คล้อยตาม
4. ผู้รับสารส่วนใหญ่มักจะเชื่อถือในข้อตัดสินใจ และความคิดเห็นของผู้ที่เขารู้จัก และนับถือมากกว่าบุคคลที่เขาไม่เคยรู้จักมาก่อน แล้วมาติดต่อสื่อสารด้วย

คุณสมบัติในการสื่อสารระหว่างสื่อบุคคลกับสื่อมวลชน

คุณสมบัติในการสื่อสาร	สื่อบุคคล	สื่อมวลชน
1. ลักษณะของการสื่อสาร	การสื่อสารสองทาง	การสื่อสารทางเดียว
2. ความรวดเร็วในการส่งสารไปยังคนจำนวนมาก	ช้า	เร็ว
3. ความถูกต้องของสารเมื่อส่งไปยังคนจำนวนมาก	ต่ำ	สูง
4. ความสามารถในการเลือกผู้รับสาร	สูง	ต่ำ
5. ความสามารถในการที่จะบริหารจัดการเลือกของผู้รับสาร	สูง	ต่ำ
6. การสื่อสารกลับของผู้รับสาร	สูง	ต่ำ
7. ผล	เปลี่ยนทัศนคติ	เพิ่มพูนความรู้

ที่มา : Rogers and Svenning 1969: 125-126

โรเจอร์สและสเวนนิ่ง (Rogers and Svening, 1969 อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน, 2540) กล่าวว่าเมื่อใช้สื่อทั้งสองร่วมกันเพื่อส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันแล้ว สื่อบุคคลและสื่อมวลชนเป็นพลังอันสำคัญต่อกระบวนการความทันสมัย (Modernization Process)

สื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจง และมีเป้าหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม (ประมะ สตะเวทิน, 2532: 99)

สื่อเฉพาะกิจ เป็นการรวมเอาสื่อหลายๆ ประเภทในรูปแบบต่างๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่องานเฉพาะกิจของแต่ละโครงการ โดยอาจจะมีวัตถุประสงค์ของงานเฉพาะกิจต่างกัน เช่น ต้องการอยากจะทำให้ความรู้แก่ผู้รับสารในเป้าหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือการจูงใจให้ผู้รับสารยอมรับสิ่งใหม่ หรือต้องการเพียงแต่กระตุ้นให้เกิดความคิดเห็น หรืออาจจะต้องการไปถึงขั้นให้ผู้รับสารเป้าหมายเปลี่ยนเจตคติ เปลี่ยนพฤติกรรม เป็นต้น การใช้สื่อต่างๆ ร่วมกันหรือใช้วิธีการสื่อสารหลายรูปแบบร่วมกันก็อาศัยหลักที่ว่า สื่อแต่ละชนิดย่อมมีข้อดี ข้อจำกัดหรือคุณสมบัติต่างกัน และในทำนองเดียวกันวิธีการสื่อสารแต่ละรูปแบบ ก็มีข้อได้เปรียบต่างกันด้วย แต่เมื่อนำเอาส่วนดีของสื่อแต่ละชนิด วิธีการสื่อสารแต่ละประเภทมาพิจารณาวางแผนใช้ร่วมกันก็อาจจะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการสื่อสารอย่างสูงสุดได้ (Schramm, 1977: 12-23)

รูปแบบของสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ จุลสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ ใบปลิว จดหมายข่าว คู่มือ วิทยุทัศน์ เทป นิทรรศการ เป็นต้น นอกจากนี้สื่อดังกล่าวแล้ว ก็อาจจะมีสื่ออื่นๆ อีก เช่น หอกระจายข่าว ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนเกือบทุกแห่ง (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2542: 159-162)

ประเภทของสื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทหลัก ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจที่สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาได้เป็นอย่างดี ควรมีลักษณะที่สำคัญ กล่าวคือ จะต้องตอบสนองวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอย่างชัดเจน เช่น ต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของการสูบบุหรี่ ต้องการโน้มน้าวจิตใจให้กลุ่มเป้าหมายฉุกละโหม่ในเรื่องของการประหยัดน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้เนื้อหาหรือสารที่จะมีความชัดเจนแล้ว รูปแบบก็จะต้องมีความน่าสนใจด้วย เช่น การใช้สี การจัดหน้า ขนาดตัวอักษร การใช้ภาพที่สื่อความหมาย ฯลฯ และที่สำคัญที่สุด คือ การแจกจ่ายไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ จะต้องแจกจ่ายให้ทั่วถึง และตรงกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจที่สำคัญ มีดังนี้

ใบปลิวหรือแผ่นปลิว (Leaflets) เอกสารที่ใช้แจกเป็นใบๆ

แผ่นพับ (Folders) มีลักษณะคล้ายใบปลิว อาจพับสอง พับสามหรือพับสี่ ตามแต่จะออกแบบ ไม่เย็บกลางเล่ม

หนังสือเผยแพร่เล่มเล็ก (Pamphlets) เป็นหนังสือเล่มเล็กๆ คล้ายแผ่นพับ มักพับกลางเล่ม มีจำนวนหน้ามากกว่าแผ่นพับ แต่มักไม่เกิน 10 หน้า

เอกสารแนะนำประกอบ (Brochures) เป็นหนังสือคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น วิธีการปฏิบัติตนในระหว่างการให้นมบุตร หรือเรื่องราวเกี่ยวกับนโยบาย และกิจกรรมของหน่วยงาน หรือโครงการรณรงค์ต่างๆ เป็นต้น

แผ่นโฆษณา (Poster) เป็นแผ่นแจ้งข่าวย่อยต่างๆ ไม่มีรายละเอียดมากนัก เพื่อกระตุ้นให้คนสนใจ เตือนความจำให้เข้าประชุม หรือไปร่วมรายการกิจกรรมต่างๆ ควรมีลักษณะที่เมื่อคนผ่านไปผ่านมา ก็สามารถอ่านข้อความทั้งหมดเข้าใจได้ในทันที

คู่มือสื่อมวลชน (Press Kit) เป็นแฟ้มขนาดกระทัดรัดเพื่อใส่ข่าวสาร หรือข้อมูลพื้นฐานด้านความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการรณรงค์ให้สื่อมวลชนได้นำไปตีพิมพ์ หรือเผยแพร่ต่อไปยังกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไป

หนังสือฉบับพิเศษ (Newspaper Supplement) เป็นวิธีการที่หน่วยงานจัดขอหน้าพิเศษของหนังสือพิมพ์ อาจเป็น 1-2 หน้า หรือทั้งเล่มหรือเป็นใบแทรก หรือหนังสือพิมพ์แทรกเป็นฉบับพิเศษ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมการรณรงค์ หรือการระดมขอความร่วมมือจากประชาชนทั่วไป

จดหมายข่าว (Newsletter) เป็นเอกสารที่เสนอข่าวสั้นๆ มีวาระการผลิตอย่างสม่ำเสมอ

จดหมาย (Letter) จดหมายถึงผู้รับจัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เจ้าหน้าที่ของถึงบุคคลต่างๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรง แม้จะ “สื่อ” กับชาวบ้านได้ค่อนข้างยาก เพราะชาวบ้านไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือสักเท่าใด ทั้งๆ ที่ส่วนใหญ่แล้วพอจะอ่านหนังสือออก แต่สื่อดังกล่าวนี้ก็มีจุดเด่นตรงที่เข้าถึงตัวผู้รับโดยตรง เมื่อผู้รับได้รับแล้วก็เกิดความรู้ที่ดี มีความรู้สึกเป็นส่วนตัวสามารถเปิดอ่านเมื่อไร ที่ไหนก็ได้ จดหมายนี้ควรมีเนื้อหาเพียงสั้นๆ ที่สื่อความหมายได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น

ภาพพลิก เป็นสื่อที่จัดทำเป็นภาพขนาดใหญ่มีข้อความประกอบ ใช้บอกเล่าเรื่องราวหรือสารที่ต้องการนำเสนอ กลุ่มเป้าหมายสามารถพลิกอ่านเรื่องราวด้วยตนเองได้ หรือใช้เป็นสื่อประกอบการอบรม ภาพพลิกที่น่าสนใจอาจนำเสนอด้วยภาพวาดหรือการ์ตูน และมีการดำเนินเรื่องแบบละคร

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) สื่ออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะกิจ คือสื่อเฉพาะกิจที่ผลิตออกมาในรูปแบบแสงและเสียง เช่น สปอตวิทยุ สปอตโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง วิดิทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ เป็นต้น

ลักษณะสำคัญที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการพัฒนา ได้แก่ การนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยการใช้รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น การผลิตวิดิทัศน์เพื่อ

การรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการติดเชื้อโรคเอดส์แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นชาวบ้าน ควรนำเสนอด้วยรูปแบบสาระกึ่งละคร ซึ่งจะน่าสนใจมากกว่าการนำเสนอด้วยรูปแบบของสารคดีทั่วไป

3. สื่อกิจกรรม ได้แก่ การจัดแสดงนิทรรศการ การจัดประกวด การจัดขบวนแห่ การจัดรถเคลื่อนที่ (Mobile Unit) การจัดสนทนากลุ่ม การจัดรายการพิเศษทางวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น ลักษณะที่สำคัญของการใช้สื่อกิจกรรมเป็นสื่อเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนา ได้แก่ การเลือกกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ โดยเน้นให้กลุ่มเป้าหมาย และผู้สนใจที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทั้งสาระตามวัตถุประสงค์ และความบันเทิงไปพร้อมกัน

รูปแบบของกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่

การจัดวันและสัปดาห์พิเศษ (Special Days and Weeks) โดยการเลือกกำหนดเอาวันสำคัญหรือสัปดาห์สำคัญโดยเฉพาะเจาะจงขึ้นมาเอง แล้วถือเอาวันหรือสัปดาห์ช่วงนั้น เป็นระยะเวลาจัดกิจกรรมของตนขึ้น หรือการกำหนดวันหรือสัปดาห์พิเศษขึ้นโดยใช้วันสำคัญประจำปี หรือวันสำคัญอื่นๆ เช่น วันแม่ วันสงกรานต์ วันเด็ก วันสิ่งแวดล้อมโลก วันงดสูบบุหรี่โลก เป็นต้น

การจัดการแสดงและนิทรรศการ (Display and Exhibitions) เป็นการจัดแสดงผลงานความก้าวหน้าของโครงการ หรืออาจจะเป็นการจัดแสดงเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมการแสดงและนิทรรศการที่ดีจะต้องมีความน่าสนใจและเข้าใจให้แก่ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมาย เกิดความต้องการที่จะได้เข้ามาสัมผัส ได้พบได้เห็นได้มีส่วนร่วมด้วยตนเอง

การพบปะและการประชุม (Meeting and Conferences) เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เช่น การจัดประชุมทางวิชาการ การสัมมนาระหว่างผู้บริหาร การประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างผู้เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการ การจัดอบรมให้ความรู้เฉพาะด้านแก่กลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ได้รับทราบปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน ได้มีโอกาสสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันระหว่างทีมงาน

การจัดประกวด (Contest) เป็นการเชิญชวนให้กลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่างๆ ได้มีโอกาสส่งผลงานเข้าร่วม อันจะเป็นการกระตุ้นให้พวกเขาเกิดความตระหนักในปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

การจัดขบวนแห่ (Parades and Pageants) การจัดกิจกรรมนี้ส่วนใหญ่แล้ว เป็นการจัดร่วมกับกิจกรรมประเภทการแสดงและนิทรรศการ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มสีสันและบรรยากาศที่เร้าใจให้เข้าร่วมงาน การจัดขบวนแห่ที่น่าสนใจเป็นการกระตุ้นเตือนให้กลุ่มเป้าหมายและชุมชนเกิดความตื่นตัว

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร

โดยทั่วไปแล้วนั้นผู้รับสารจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะลักษณะทางประชากร (Demographics Characteristics of Audiences) อันได้แก่ อายุ เพศ การศึกษารายได้

1. อายุ (Age)

อายุของผู้รับสารเป็นลักษณะประการหนึ่งที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับสาร อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม โดยทั่วไปแล้วคนที่มีอายุน้อยกว่ามักจะมีความคิดเสรีนิยมมากกว่า (More Liberal) คนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนมีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษนิยมมากกว่า (More Conservative) คนที่มีอายุน้อย และคนที่มีอายุน้อยมักจะยึดถืออุดมการณ์กว่า (More Idealistic) ใจร้อนกว่า (More Impatient) และมองโลกในแง่ดีกว่า (More Optimistic) คนที่อายุมาก ในขณะที่คนอายุมากมักจะเป็นคนที่ยึดถือการปฏิบัติมากกว่า (More Pragmatic) มีความระมัดระวัง (Cautious) และมองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากคนที่มีอายุมีประสบการณ์ในชีวิตมากกว่าคนที่มีอายุน้อย มักไม่ค่อยยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคม เพราะการเปลี่ยนแปลงในสังคมย่อมมีผลกระทบต่อทรัพย์สิน สถานะทางสังคมและความลำบากในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่คนรุ่นใหม่ไม่เคยประสบมาก่อน ทำให้ทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของคนต่างรุ่นต่างวัยไม่เหมือนกัน เช่น คนรุ่นใหม่ไม่เคยรู้เรื่องการทุจริตการเลือกตั้งใน ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้น (ปรมะ สตะเวทิน, 2540: 112-114)

2. เพศ (Sex)

จากการวิจัยทางจิตวิทยา แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากทั้งในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ โอนอ่อนผ่อนตาม และเป็นแม่บ้านแม่เรือน และยังพบว่าผู้หญิงมักจะถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่าผู้ชาย นอกจากนั้นยังพบว่าผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิงและจดจำข่าวได้มากกว่าผู้หญิงด้วย แต่ผู้หญิงเป็นเพศที่ยังถึงจิตใจของคนได้ดีกว่าผู้ชาย (more people-centered) และยังพบว่าผู้ชายมีความสามารถในการคาดคะเนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้แม่นยำกว่าผู้หญิง ความแตกต่างอีกอันหนึ่งระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายคือผู้หญิงมักจะโทษตัวเอง เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในขณะที่ผู้ชายมักจะโทษคนอื่นหรืออุปสรรคอื่น ๆ แต่ไม่โทษตัวเอง (ปรมะ สตะเวทิน, 2540: 114-116)

พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชน ผู้หญิงมักจะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ และฟังวิทยุมากกว่าผู้ชาย โดยนิยมดูรายการละคร ในขณะที่ผู้ชายนิยมอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่า หากดูโทรทัศน์ผู้ชายนิยมดูรายการข่าวและกีฬา อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้รับสารทั้งผู้ชายและผู้หญิง ในขณะที่ชมโทรทัศน์แล้ว พบว่า การดูโทรทัศน์ของผู้ชายนั้นมักจะเกิดขึ้นในขณะที่พักผ่อน แต่สำหรับผู้หญิงแล้ว มักจะดูโทรทัศน์ไปพร้อมๆ กับการทำงานอื่นๆ ที่ต้องใช้สมาธิและพลังงานมากพอสมควร (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542: 48-49)

3. การศึกษา (Education)

การศึกษาหรือความรู้ (Knowledge) เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกันย่อมจะมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์และความต้องการที่ต่างกันออกไป คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะดีกว่าในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะมีความรู้กว้างขวาง เข้าใจมากกว่า ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ โดยทั่วไปคนที่มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ และคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อชนิดอื่น (ปรมะ สตะเวทิน, 2540: 116-117)

4. รายได้ (Revenue)

รายได้เป็นตัวแปรที่มีบทบาทใกล้เคียงกันกับตัวแปรทางด้านการศึกษา เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงมาก โดยเฉพาะแล้วคนที่มีการศึกษาสูง มักจะมีรายได้สูงตามไปด้วย ส่วนคนที่มีการศึกษาน้อยนั้น มักมีรายได้น้อยถึงปานกลาง ดังนั้นตัวแปรทั้งสองตัวนี้จึงถูกมองรวมกัน ไม่ว่าจะเป็นฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้ที่มีรายได้สูงมักเป็นผู้นิยมเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์และนิยมเนื้อหาที่ค่อนข้างหนัก ไม่ค่อยสนใจเนื้อหาด้านบันเทิง คนที่มีฐานะดีและมีการศึกษาสูง เป็นกลุ่มคนที่ได้รับข่าวสาร ที่มีเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนมากที่สุด

ผู้มีรายได้นั้นมักมีการศึกษาสูง มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี จึงมักถูกผลักดันให้มีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ หาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ การเปิดรับข่าวสารจึงจำเป็นสำหรับผู้รับสารกลุ่มนี้มากกว่ารายการโทรทัศน์ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาด้านความบันเทิง นอกจากนี้ตำแหน่งหน้าที่การงาน มักทำให้กลุ่มผู้รับสารกลุ่มนี้ ต้องมีกิจธุระและงานสังคมมากมาย การชมโทรทัศน์จึงเป็นไปได้น้อย ในขณะที่การอ่านหนังสือพิมพ์ ทำได้ง่ายกว่ามาก อาจอ่านในขณะที่นั่งรถไปทำงานหรืออ่านที่ทำงาน ในขณะที่พักก็ได้ และความบันเทิงของคนกลุ่มนี้อาจแสวงหาได้ง่ายจากสถานบันเทิงเรีงรมย์ โดยไม่ต้องพึ่งพาโทรทัศน์ โทรทัศน์จัด

ว่าเป็นสื่อที่ใช้ความพยายามน้อย (Low Effort) และทักษะต่ำ (Low Skill) ดังนั้น กลุ่มผู้รับสารที่มีการศึกษาน้อยและรายได้ต่ำ ซึ่งมีทักษะในการอ่านน้อยและขาดเงินในการที่จะไปหาความบันเทิงอื่นๆ จึงมักอาศัยเครื่องรับโทรทัศน์เป็นเครื่องช่วยให้ชีวิตประจำวันรื่นรมย์และน่าสนใจมากขึ้น (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542: 49-50)

ลักษณะของผู้รับสาร (Characteristics of Audience)

โดยทั่วไป บุคคลย่อมมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อต่างกันออกไป โดยพิจารณาจากเหตุผลพื้นฐาน คือ ความแตกต่างทางด้านสรีระ ภูมิหลัง และสภาพแวดล้อมตามที่ชรามม์ (Schramm, 1962) กล่าวไว้ว่า

1. การศึกษา พบว่าผู้มีการศึกษาดีจะแสวงหาผลประโยชน์จากสื่อต่างๆ และเพิ่มความรู้
2. เศรษฐกิจ พบว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะให้ความสนใจในอ่านหนังสือ นิตยสารมากและชอบบทบรรณาธิการ เรื่องราวเกี่ยวกับการเมือง ตลอดจนปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและวิทยาการ
3. อายุ ผู้ที่มีอายุมากขึ้นจะนิยมรับข่าวสารที่เป็นทางการมากกว่าชาวบ้านเทีง และสนใจการเมืองอย่างจริงจังมากกว่า
4. เพศ เพศหญิงมักจะสนใจอ่าน ฟัง หรือชมรายการแม่บ้าน บ้านเทีง ในขณะที่เพศชายมักจะให้ความสนใจข่าวกีฬา
5. ศาสนา ในสังคมหนึ่งๆ มักมีผู้นับถือศาสนาต่างกัน ดังนั้นการเสนอเรื่องราวที่ขัดแย้งกันทางศาสนาจึงไม่ควร
6. ที่อยู่อาศัย ผู้รับสารที่อยู่ท้องถิ่นต่างกัน มักมีความสนใจต่างกันในบางสิ่ง ทั้งนี้เพราะวิถีการดำเนินชีวิตต่างกัน
7. ทศนคติ ความเชื่อและแนวคิดของแต่ละบุคคล ย่อมแตกต่างกันออกไป

แนวความคิดเกี่ยวกับความตระหนักรู้

เกษม จันทรแก้ว (อ้างถึงใน กิตติภูมิ มีประดิษฐ์, 2542 : 34) กล่าวว่า ความตระหนักรู้ในสิ่งแวดล้อมมีความหมายโดยนัยเหมือนกับการมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม เพราะความตระหนักรู้เป็นการรู้ที่อยู่ภายใต้จิตสำนึกตลอดเวลา ครั้งใดที่เกิดปัญหาหรือพบเห็นเรื่องราวที่เรา มีความรู้ ก็จะดึงจิตใต้สำนึกทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะในภาวะใดก็ตามความสำนึกที่ฝังลึกและถูกต้องนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลง

กู๊ด (Good, 1945: 54) ได้ให้ความหมายว่า ความตระหนักรู้ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงถึงการเกิดความรู้ของบุคคล หรือการที่บุคคลแสดงความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

Runes (1979: 32) กล่าวถึง ความตระหนกอย่างจำกัดว่า ความตระหนกเป็นการกระทำที่เกิดจากความสำนึกในเรื่องหรือเหตุการณ์นั้นๆ

Bloom (1971: 38) ได้ให้ความหมายความตระหนกว่าเป็นขั้นต่ำสุดของภาคอารมณ์และความรู้สึก ความตระหนกเกือบคล้ายความรู้ ตรงที่ความรู้และความตระหนกไม่ปรากฏลักษณะสิ่งเร้า ความตระหนกไม่จำเป็นต้องเน้นปรากฏการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความตระหนกจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าให้เกิดความตระหนก

Wolman (1973: 38) ได้กล่าวถึงความหมายของความตระหนกไว้ว่า ความตระหนกเป็นภาวะการณที่บุคคลเข้าใจ หรือสำนึกถึงบางสิ่งบางอย่างของเหตุการณ์ประสบการณ์หรือวัตถุสิ่งของ

Breckler (1986 อ้างถึงใน วรรณภา เจียรตันศิริกุล, 2531: 11) ได้กล่าวไว้ว่า ความตระหนกเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคมและสิ่งต่างๆ ที่โน้มน้าเอียง หรือที่จะสนองตอบในทางบวกหรือทางลบเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 20) กล่าวว่า ความตระหนก หมายถึง การที่บุคคลถูกคิดได้หรือการเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่งหรือสถานการณ์ ซึ่งการรู้สึกว่ามีหรือการได้ถูกคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจ แต่ไม่ได้แสดงว่าบุคคลนั้นสามารถจำได้ หรือระลึกได้ถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น

ดังนั้น ความตระหนกรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด จึงหมายถึง ลักษณะอาการที่แสดงถึงการรับรู้ข่าวสารเรื่องหอยหลอด การคิดได้ในเรื่องของการอนุรักษ์หอยหลอด และการเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น

ความสำคัญของความตระหนกรู้ต่อการอนุรักษ์หอยหลอด

การที่จะอนุรักษ์หอยหลอดให้มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น นอกจากจะมีการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว การปลูกจิตสำนึกตลอดจนโอกาสในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด และก่อให้เกิดความรู้สึกห่วงใยต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเช่นหอยหลอด ในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมถือเป็นสิ่งที่จำเป็นอีกประการหนึ่ง

การปรับปรุงหรือเปลี่ยนจิตสำนึกของคน ตลอดจนสร้างโอกาสหรือความรู้สึกต้องการรับรู้ข่าวสารนั้น ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมโดยตรง เป็นเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึก ความรู้

คิดที่เหมาะสม ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เท่าที่จะทำได้ถึงแม้ว่าจะไม่เห็นผลในเชิงพฤติกรรมในทันที แต่ในอนาคตผู้ที่ได้รับรู้และมีจิตสำนึกที่ถูกต้อง น่าจะมีพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

สหประชาชาติ (United Nations, 1978 อ้างถึงใน ลดาวัลย์ พอใจ, 2535) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในฐานะที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาว่า คือ การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในระดับต่าง คือ

1. ในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากร ในการให้เป้าหมายนั้น
2. ในการปฏิบัติตามแผนการ หรือโครงการต่างๆ โดยสมัครใจ

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างถึงใน ระวีราไพ ศิริคุปต์, 2540: 42) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้ทำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชนบทที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2540: xxxvii) ได้ให้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมมีหลายระดับ ตั้งแต่สิทธิในการรับข่าวสารข้อมูล สิทธิที่จะอยู่ในคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจจัดทำโครงการขนาดใหญ่ที่จะมีผลด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนา ให้มีเวทีที่ทุกฝ่ายยอมรับและมีกระบวนการที่สามารถหาข้อยุติโดยสันติให้แก่กลุ่มที่มีความขัดแย้งกัน มีการใช้ข้อมูลที่ดีเป็นฐาน มีผู้เป็นกลางมาเป็นผู้ดำเนินกระบวนการพิจารณา เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์ (อ้างถึงใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527: 182-183) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสภาพการณ์กลุ่ม

ซึ่งผลของความเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุให้เราให้การกระทำทำให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย แนวความคิดเกี่ยวกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนั้น ยังได้เกิดขึ้นกับชุมชนต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งการมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความเป็นห่วงกังวลของบุคคลซึ่งพึ่งต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้ จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกักิจกรรมนั้น

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมอาจจะเกิดจากแนวคิดอื่นๆ เช่น

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งๆ ที่ยังไม่มีศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็ช่วย
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับ ให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างถึงใน ระวีราไพ ศิริคุปต์, 2540: 44) กล่าวว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นอาจกำหนดออกได้เป็น 3 ประการ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (Industrial Organization) เช่น กลุ่มเยาวชนต่างๆ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) เช่น กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน กรรมการหมู่บ้าน
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาส (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น

สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ตลอดเวลา

ม.ร.ว.อคิน รพีพัฒน์ (อ้างถึงใน ระวีรำไพ ศิริคุปต์, 2540: 44) แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับ

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการของชุมชนตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (Organizer)
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหา และแนวทางต่างๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทาง และวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

ม.ร.ว.อคิน รพีพัฒน์ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจถูกจำกัดโดยลักษณะโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมไทย เช่น ความเกรงใจมีผลทำให้คนบางกลุ่มในชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้มีฐานะดี มักได้รับเลือกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ และชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมก็เนื่องจากความเกรงใจผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรือนายอำเภอขอร้องให้เข้าร่วม

ข้อสังเกตของ ม.ร.ว. อคิน รพีพัฒน์ สะท้อนลักษณะประการหนึ่ง ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานของการมีส่วนร่วม คือ ลักษณะการครอบงำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งไม่ส่งเสริมหรือไม่ให้ความสนใจการมีส่วนร่วมของบุคคลส่วนใหญ่ ดังที่มีผู้วิจารณ์ว่า ปัญหาวิกฤตการณ์ปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความยากจนทับทวีขึ้นนี้ มิได้เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เลี่ยงไม่ได้ แต่เป็นผลของความตั้งใจแต่ครั้งอดีตที่จะแยกชาวชนบทส่วนใหญ่ออกจากการวางแผนและกระบวนการพัฒนาความตั้งใจที่จะหลีกเลี่ยงการปฏิรูปสถาบันและโครงสร้าง รวมทั้งการปฏิรูปการเกษตร และเน้นหนักแต่เพียงการเพิ่มผลผลิตเท่านั้น

ไม่เพียงแต่จะเกิดการครอบงำโดยองค์กรของรัฐและผู้ปกครองเท่านั้น กลุ่มผู้มีผลประโยชน์หรือบางครั้งผู้นำในระดับท้องถิ่นเองก็มีส่วนร่วมในการครอบงำการพัฒนาด้วย ซึ่งผู้นำเหล่านี้มักจะเป็นผู้มีฐานะดี มีอำนาจและมีอิทธิพลในท้องถิ่น และมีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับข้าราชการหรือตัวแทนของกลุ่มบุคคลและองค์กรภายนอกได้เป็นอย่างดี ลักษณะความไม่เสมอทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างในท้องถิ่น จึงมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัญหาอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคของการมีส่วนร่วมได้แก่ ความไม่รู้อันเกิดจากการไร้การศึกษา การไม่สามารถเข้าถึงแหล่งสื่อมวลชน และระดับการศึกษาความแตกต่างทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจ สังคมถูกควบคุมโดยคนจำนวนน้อยขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรหรือกลไกควบคุมระบบเศรษฐกิจอย่างเข้มงวด นอกจากนี้การแบ่งแยกในสังคม เช่น ภาษา เพศ อายุอาจมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมด้วย

การที่บุคคลจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยความสำนึกของตนเองหรือด้วยการชักจูงจากผู้อื่น ย่อมจะเป็นผลมาจากระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความผูกพัน และความสำนึกที่มีต่อสิ่งแวดล้อมโดยมองเห็นถึงผลกระทบที่เขาจะได้รับ มีความรู้สึกว่สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตน สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ เพราะพวกเขาจะได้รับผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง เช่น พวกเขาจะได้รับความร่มรื่นจากป่า มีน้ำในลำธารสำหรับอุปโภคบริโภคตลอดจนมีอาหารอย่างสมบูรณ์ มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่อย่างมีความสุข และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง (ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, 2526)

แนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม

เกษม จันทรแก้ว (2530) ได้ให้ความหมายของคำว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ทั้งหลายที่อยู่รอบๆ ตัวเรา

องค์การศึกษา สังคมและวัฒนธรรมของสหประชาชาติ (UNESCO) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เป็นธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และรวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางสังคมของมนุษย์ด้วย

ราตรี ภารา (2540: 9) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

ศันสนีย์ ตันติวิท พันธุ์สิน เกตุทัตและรัตนภรณ์ เกษมสุทธิ (ม.ป.ป.: 5) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งมีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิตที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งที่เป็นรูปธรรมและสิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่ไม่ให้โทษ สิ่งที่ได้เห็นและสิ่งที่ไม่เห็น

เห็นไม่ได้ สิ่งที่เป็นของแข็ง ของเหลวและก๊าซ สิ่งที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ที่อยู่ใกล้หรือไกล ซึ่งอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์หรือพืช

จากความหมายของสิ่งแวดล้อมที่นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความหมายไว้นั้นพอสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

ประเภทของสิ่งแวดล้อม

ประเภทของสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท ดังนี้ (ราตรี ภารา, 2540: 9-10)

1. สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Natural environment) อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ
 - สิ่งมีชีวิต (Biotic environment) เช่น พืชหรือป่าไม้ สัตว์และมนุษย์ เป็นต้น
 - สิ่งที่ไม่มีชีวิต (Abiotic environment) เช่น ดิน น้ำ อากาศ ควัน เมฆ เสียง เป็นต้น
2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made environment) เช่น บ้าน ถนน สะพาน เสียง วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ฯลฯ ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นอาจแยกเป็น 2 ประเภท คือ
 - สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นที่สามารถมองเห็นได้ เช่น ถนน บ้าน สะพาน รถ วัด เป็นต้น
 - สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social environment) อาจสร้างขึ้นโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ หรือสร้างเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการอยู่ร่วมกัน เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นต้น

ทรัพยากรธรรมชาติ

เกษม จันท์แก้ว (2530: 6) กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

ราตรี ภารา (2540: 9) กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพและสนองความต้องการของมนุษย์ได้

ศันสนีย์ ตันติวิท พันธุ์สิน เกตุทัตและรัตนภรณ์ เกษมสุทธิ (ม.ป.ป.: 6) กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่อยู่ในธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่มนุษย์สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต

จึงอาจสรุปได้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ได้

ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติสามารถแบ่งลักษณะการนำมาใช้ 3 ประเภท ดังนี้ (ราตรี ภารา, 2540: 9)

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่รู้จักหมดสิ้น (Non-exhausting natural resources) เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ก่อกำเนิดมาพร้อมกับมนุษย์ มีปริมาณมากเกินกว่าความต้องการที่จะนำมาใช้ประโยชน์ แต่ถ้านำมาใช้ผิดวิธีหรือขาดการบำรุงรักษาแล้วคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาตินั้นอาจจะเปลี่ยนไป ทำให้คุณสมบัติไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้อีก เช่น แสงอาทิตย์ อากาศ ดิน น้ำในวัฏจักร
2. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป (Exhausting natural resources) เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาใช้แล้วจะสิ้นเปลืองและหมดไปในที่สุด เมื่อหมดแล้วไม่สามารถทดแทนได้ บางชนิดอาจดัดแปลงหรือบูรณะใหม่หรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้บ้าง เช่น แร่ธาตุ
3. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วเกิดขึ้นทดแทนหรือรักษาให้คงอยู่ได้ (Renewable natural resources) เช่น น้ำที่มีอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ป่าไม้ ดิน สัตว์ป่า พืชหญ้า เหล่านี้เป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ได้ตลอดเวลา หากมีการรักษาหรือจัดการให้อยู่ในระดับที่มีความสมดุลกันตามธรรมชาติ หรือหากทำลายลงก็สามารถปรับปรุงให้คืนสภาพปกติได้ แต่ต้องใช้ระยะเวลานานมาก

จากความหมายของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาตินั้น จะมีความแตกต่างและความคล้ายกันดังนี้ (ราตรี ภารา 2540: 10)

- ความแตกต่างกัน พอสรุปได้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม และเป็นกลุ่มสิ่งแวดล้อมที่ยอมรับกันว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดเป็นสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งแวดล้อมอาจไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติก็ได้ เพราะโดยความหมายของทรัพยากรตามธรรมชาตินั้น จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมี

ประโยชน์ต่อมนุษย์ แต่สิ่งแวดล้อมนั้นอาจเป็นอะไรก็ได้ที่เกิดโดยธรรมชาติที่ทำให้ประโยชน์หรือไม่ให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ก็ได้

- ความคล้ายกัน เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นบนพื้นพิภพนี้ด้วยกัน ที่สำคัญคือต่างก็เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ถ้าให้ประโยชน์ต่อมนุษย์แล้วเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ขณะเดียวกันสิ่งที่เกิดขึ้นบนพื้นพิภพก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ จึงพออนุมานได้ว่าสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาตินั้นก็คือสิ่งที่คล้ายกัน

การอนุรักษ์

เกษม จันทรแก้ว (2530: 8) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การเก็บรักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุง และการใช้อย่างสมเหตุต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะอำนวยให้คุณภาพสูงสุดในการตอบสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไป

ปรีชา อุปโยคิน (2525: 585) กล่าวว่า การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การใช้และระวังรักษาสิ่งที่อยู่รายล้อมตัวมนุษย์ ทั้งทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตให้คงสภาพไว้มิให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นการสูญเสียนหรือถูกทำลาย และการอนุรักษ์ธรรมชาติ (Natural Resources Conservation) หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมด้วยวิธีการที่ชาญฉลาด คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนมีวิธีการที่จะปรับปรุงให้มีคุณภาพดั้งเดิมและมีการสูญเสียน้อยที่สุด

ทวีวงศ์ ศรีบุรี (2542: 205) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การตามระวังรักษา ป้องกัน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้เพื่อใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยวิธีที่ชาญฉลาด เหมาะสม และยาวนานที่สุด

สุมาลี พิตรากุล (2532: 267) กล่าวว่า การอนุรักษ์ (Conservation) คือการใช้สิ่งที่ธรรมชาติสะสมเอาไว้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ให้คุ่มค่าที่สุด หมดเปลืองและสูญเสียน้อยที่สุด แต่เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ทุกคนในช่วงเวลาที่สืบเนื่องกันนานที่สุด

จุดประสงค์ของการอนุรักษ์ มี 2 ประการคือ

1. มุ่งที่จะรักษาสวัสดิภาพของคนส่วนรวม ความเสียหายและภัยต่าง ๆ อันจะเกิดตามธรรมชาตินั้น ย่อมมีผลต่อความสงบสุขของคนทุกคน นอกจากมีการขาดแคลนและสูญเสียนทรัพยากรก็มีผลต่อความเป็นอยู่และการครองชีพของคนทั่วไป ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรจึงเป็นภารกิจที่สังคมต้องรับผิดชอบ

2. มุ่งที่คงไว้ซึ่งปริมาณ และคุณภาพของทรัพยากรให้ยั่งยืนนานที่สุด และให้ได้ประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มิใช่แต่เพียงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้โดยไม่เอาไปใช้ แต่หมายถึงการนำไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การอนุรักษ์ทำได้หลายอย่าง เช่น การถนอมให้คงสภาพต่างๆ ของธรรมชาติเดิมไว้ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณให้ยั่งยืนตลอดไป การบูรณะสิ่งที่ถูกทำลายให้กลับสู่สภาพที่ดีขึ้น การปรับปรุงให้ดีกว่าสภาพธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การนำเอาของที่ใช้แล้วมาแปรสภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์อีก การนำสิ่งอื่นมาใช้แทนสิ่งที่กำลังจะหมดไป เป็นต้น

ศันสนีย์ ตันตวิวิท พันธุ์สิน เกตุทัตและรัตนาภรณ์ เกษมสุทธิ (ม.ป.ป.: 16) กล่าวว่า การอนุรักษ์หมายถึงการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะสนองความต้องการได้สูงสุด โดยที่ทรัพยากรเหล่านั้นยังคงสภาพที่จะงอกเงยหรืออำนวยผลผลิตให้แก่เราได้ตลอดปี นั่นก็คือมนุษย์สามารถ "มีผลผลิตอันเกิดจากทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นในอัตราสม่ำเสมอ และยั่งยืนตลอดไป (Sustained Yield) หรือขยายความได้ว่าในช่วงเวลาที่กำหนดไม่ว่าปริมาณทรัพยากรธรรมชาติ จะถูกบริโภคหมดเปลืองไปเท่าใดก็ตาม ก็จะมีทรัพยากรธรรมชาติเกิดหรืองอกเงยขึ้นมาทดแทนในปริมาณและคุณภาพที่เท่าๆ กันกับที่หมดเปลืองไป"

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ชาญฉลาดที่สุด คุ่มค่าที่สุด ในระยะเวลาที่ยาวนานที่สุด และสิ้นเปลืองน้อยที่สุด

แนวทางในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

สมิทธ์ สระอุบล (2532:33) ได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ดังนี้

1. การอนุรักษ์หรือการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาตินั้น ต้องคำนึงทรัพยากรทุกอย่างในเวลาเดียวกัน ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรทุกอย่างต่างมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
2. ในการวางแผนการจัดการกับทรัพยากรอย่างชาญฉลาด จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรม หรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของมนุษย์ เพราะว่าวัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ได้พัฒนาตัวไปพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้น

3. กล่าวโดยทั่วไปถือได้ว่า การอนุรักษ์นั้นเป็นหนทางแห่งการดำเนินชีวิต (Way of Life) เพราะการอนุรักษ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม ไม่เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ทุกๆ อย่างรวมกัน ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก
4. ไม่มีโครงการอนุรักษ์ที่จะประสบความสำเร็จ นอกเสียจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้นๆ และใช้อย่างชาญฉลาด ให้เกิดผลดีในทุกๆ ทางต่อสังคมมนุษย์ รวมทั้งใช้ทรัพยากรให้อำนวยความสะดวกประโยชน์หลายๆ ด้าน ในเวลาเดียวกัน
5. ความมั่งคั่งสุขสมบูรณ์ของประเทศ ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นๆ ของประเทศนั้น
6. อัตราการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน จะเป็นในทีเดียวๆ ก็ตาม ไม่ได้อยู่ในระดับที่จะพียงซึ่งฐานะความกินดีอยู่ดี ในระดับของอารยชนโดยทั่วถึงได้ เนื่องจากการกระจายของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง
7. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกี่ยวข้องกับทุกคนไม่ว่าจะเป็นในเมืองหรือในชนบท
8. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติใดๆ ก็ตาม เท่ากับเป็นการทำลายความศิวิไลซ์ของมนุษย์
9. มนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติ และความเชื่อในความเป็นไปตามธรรมชาติ
10. มนุษย์สามารถนำเอาวิทยาการต่างๆ มาช่วยเหลือบรรเทากระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่มนุษย์ไม่สามารถจะนำสิ่งใดมาทดแทนธรรมชาติได้ทั้งหมดที่เดียวอย่างแน่นอน
11. การอนุรักษ์นอกจากจะเพิ่มการกินดีอยู่ดีของมนุษย์แล้ว ยังจำเป็นต้องอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อความสมบูรณ์และเป็นผลดีทางจิตใจด้วย เช่น การอนุรักษ์สภาพของธรรมชาติอันสวยงาม การอนุรักษ์สัตว์ป่า และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจต่างๆ เป็นต้น
12. อย่างไรก็ตามมนุษย์จะต้องยอมรับว่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติได้เกิดขึ้นทุกหนทุกแห่งที่มีการใช้ทรัพยากรนั้น
13. เป็นความจริงที่ว่าประชากรโลกเพิ่มขึ้นทุกวัน แต่ทรัพยากรธรรมชาติกลับมีน้อยลงทุกวัน ไม่มีใครทราบได้ว่า การใช้ทรัพยากรในบั้นปลายนั้นจะเป็นอย่างไร อนาคตจึงเป็นสิ่งที่มืดมน ถ้าหากทุกคนไม่เริ่มต้นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่เดี๋ยวนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณณา เจียรัดนศิริกุล (2531) ได้ศึกษาอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ชมรายการข่าวและรายการส่งเสริมความรู้ทั่วไปมากกว่าประชาชนระดับอายุอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการและทำงานรัฐวิสาหกิจรับชมรายการข่าวและรายการส่งเสริมความรู้ทั่วไปมากกว่าประชาชนอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป รับชมรายการข่าวและรายการส่งเสริมความรู้ทั่วไปมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ

ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความตระหนักในการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การรับชมรายการข่าวและรายการส่งเสริมความรู้ทั่วไป มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ส่วนการรับชมรายการส่งเสริมความรู้ทางสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

บุญลือ คชเสนีย์ (2532) ได้ศึกษาเรื่องความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเล ศึกษากรณีเฉพาะเกาะเสม็ด จังหวัดระยองพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง โดยผู้ประกอบอาชีพหลักเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จะมีความรู้มากกว่าผู้ประกอบอาชีพหลักไม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และประชาชนที่มีการศึกษาสูง มีความตระหนักมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการรับข่าวสารในระดับปานกลาง

พิศศิลป์ จิตนาวสาร (2535) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน ในเขตอำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและความรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน แต่ทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2535) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ชาวแพส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารในระดับต่ำ มีความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง มีความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ในการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นตัวแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

บุษบา ภูัสกุล (2535) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้าน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะคิดในการอนุรักษ์ป่าไม้

ลดาวัลย์ พอใจ (2536) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ
3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
4. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ
5. ความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในระดับต่ำ

ไพลิน ศศิธรนากรแก้ว (2537) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครมีระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน และสื่อโทรทัศน์ในระดับปานกลาง มีความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และความตระหนักในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สุภารักษ์ จูตระกูล (2537) ได้ศึกษาพฤติกรรม的开รับข่าวสารกับความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. เพศแตกต่างกันเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จากงานนิทรรศการ แตกต่างกัน
2. อายุแตกต่างกันเปิดรับข่าวสารจากนิตยสาร วิทยุ ครู ไปสเตอร์ งานนิทรรศการ แตกต่างกัน
3. อาชีพและการศึกษาแตกต่างกันเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน แผ่นพับ ไปสเตอร์ งานนิทรรศการ แตกต่างกัน
4. รายได้แตกต่างกันเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ เพื่อนร่วมอาชีพ ครู แผ่นพับ ไปสเตอร์ งานนิทรรศการ แตกต่างกัน
5. การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นพับ ไปสเตอร์ งานนิทรรศการ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการทิ้งขยะประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่
6. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน บุคคลในครอบครัว ไปสเตอร์ งานนิทรรศการมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ
7. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน บุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมอาชีพ แผ่นพับมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

สุมาลี ตั้งจิตต์ศีล (2537) พฤติกรรม的开รับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำกับความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม的开รับร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าสื่อมวลชนที่ได้รับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับคุณภาพน้ำมากที่สุดคือโทรทัศน์ ส่วนสื่อบุคคลคือสามี/ภรรยา พฤติกรรม的开รับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติ แต่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล สามี/ภรรยา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ความรู้ในเรื่องการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและพฤติกรรม的开รับร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ และในส่วนทัศนคติก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม的开รับร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ส่วนในเรื่องประชากรศาสตร์ ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม的开รับร่วม ส่วนระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติ

พีระนันท์ บุรณะโสภณ (2538) ศึกษาพฤติกรรม的开รับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรม的开รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่พฤติกรรม的开รับ

เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจนั้น มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนความรู้ในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และในส่วนของทัศนคตินั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทัศนคติและการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและสื่อแผ่นพับ เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลในการอธิบายการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ศศิวิมล ปาลศรี (2538) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารการรณรงค์จากสื่อมวลชนในระดับต่ำ ความรู้เกี่ยวกับการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด แต่ทัศนคติต่อการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชน ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ทางสื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ การเปิดรับข่าวสารป่าไม้จากทุกสื่อ คือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุและสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก และยังพบว่า การเปิดรับข่าวสารป่าไม้จากสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ นอกจากนี้ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่า ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

จารุณี บุญนิพัทธ์ (2539) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความตระหนัก ทัศนคติและการมีส่วนร่วม เรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อวิทยุ และสื่อบุคคลคือเพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อบุคคลคือเพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงานและเจ้าหน้าที่ในที่ทำงาน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม

3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์และสื่อบุคคล คือบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน และเจ้าหน้าที่ในที่ทำงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม
4. ทักษะคดีที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม

ดวงจันทร์ สุทธาโรจน์ (2539) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าในบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก จะมีผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน การเปิดรับข่าวสารส่วนใหญ่ได้จากสื่อบุคคล เช่น ญาติ พี่น้อง เพื่อน หัวหน้าชุมชน และประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ต่ำ แต่มีความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับดี

สนิ นัยวิจิจ (2539) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความรู้ ทักษะคดีและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยวของประชาชน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

1. เพศต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์ นิตยสาร ครู สมาชิกในครอบครัว นิสิตนักศึกษา เอกสารสิ่งพิมพ์ ป้ายประกาศ คำขวัญ และนิทรรศการแตกต่างกัน อายุต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ทหาร พระสงฆ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย และสื่อเฉพาะกิจทั้งหมดแตกต่างกัน การศึกษาต่างกันมีการเปิดรับข่าวสาร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ครู อาจารย์มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย และสื่อเฉพาะกิจทั้งหมดแตกต่างกัน อาชีพต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ นิตยสาร ตำรวจ พระสงฆ์ และสื่อเฉพาะกิจทั้งหมดแตกต่างกัน รายได้ต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ ตำรวจ พระสงฆ์ หอกระจายข่าว และนิทรรศการแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากก้านั้น ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ ปลัดอำเภอ พระสงฆ์ และหอกระจายข่าวมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยว
3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์ นิตยสาร ก้านั้น ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ ตำรวจ ทหาร พระสงฆ์ เพื่อนบ้านและสื่อเฉพาะกิจทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเกี่ยวกับธุรกิจแพท่องเที่ยว

4. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยว
5. ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยว
6. ความรู้และทัศนคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

อุทัยวรรณ โกศลวัฒน์ (2539) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหนี้เสียในโครงการบำบัดน้ำเสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ พบว่า

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องการแก้ไขปัญหาหนี้เสียทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการแก้ไขปัญหาหนี้เสียในโครงการบำบัดน้ำเสียในระดับต่ำ
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องการแก้ไขปัญหาหนี้เสียจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการแก้ไขปัญหาหนี้เสียในโครงการบำบัดน้ำเสีย
3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องการแก้ไขปัญหาหนี้เสียจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหนี้เสียในระดับปานกลาง
4. ความรู้ในเรื่องการแก้ไขหนี้เสียไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการแก้ไขปัญหาหนี้เสียในโครงการบำบัดน้ำเสีย
5. ความรู้ในเรื่องการแก้ไขหนี้เสียมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหนี้เสียในโครงการบำบัดน้ำเสียระดับปานกลาง
6. ทัศนคติในการแก้ไขปัญหาหนี้เสียไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหนี้เสียในโครงการบำบัดน้ำเสีย

ชลดา ทองสุกนอก (2540) การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อ ความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับปานกลาง มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์พลังงานในเชิงบวก และมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับสูง
2. การเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน

3. ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงาน
4. ทัศนคติต่อการอนุรักษ์พลังงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน
5. ความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงานมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน
6. การเปิดรับสื่อมวลชนจากนิตยสาร อินเทอร์เน็ตและสื่อบุคคลจากผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา พนักงานในที่ทำงาน และความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงานในเชิงบวก

ดวงตา พิริยานนท์ (2540) การเปิดรับข่าวสาร ความรู้และทัศนคติของประชาชนกับการยอมรับการทิ้งมูลฝอยแยกประเภท ในเขตทดลองโครงการรณรงค์การแยกประเภทมูลฝอยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน
2. การเปิดรับข่าวสารจากเพื่อน/เพื่อนร่วมอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความรู้ในเรื่องการทิ้งมูลฝอยแยกประเภท
3. ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการทิ้งมูลฝอยแยกประเภท
4. การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ทัศนคติและการเปิดรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่โครงการรณรงค์มีอิทธิพลในทางบวกต่อการยอมรับการทิ้งมูลฝอยแยกประเภทในปัจจุบัน นอกจากนี้ทัศนคติ การเปิดรับข่าวสารจากนิตยสารและจากเจ้าหน้าที่โครงการรณรงค์มีอิทธิพลในทางบวกต่อการทิ้งมูลฝอยแยกประเภทในอนาคต ในขณะที่ทัศนคติการเปิดรับข่าวสารจากนิตยสาร หนังสือพิมพ์ และจากเจ้าหน้าที่โครงการรณรงค์มีอิทธิพลในทางบวกต่อการทิ้งมูลฝอยแยกประเภทโดยรวม โดยที่ลักษณะที่อยู่อาศัยที่เป็นอาคารพาณิชย์ หอพักหรือคอนโดมิเนียม มีอิทธิพลในทางลบต่อการยอมรับการทิ้งมูลฝอยแยกประเภทโดยรวม

ดารินทร์ กิจนิษฐ์ (2540) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลังหารสองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษา อาชีพ รายได้แตกต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกัน

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อ นิตยสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อโทรทัศน์ นิตยสารไปสเตอร์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน

ถวัลย์ ยิ้มแย้ม (2540) ได้ศึกษาวิจัย พฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี : กรณีศึกษาเขตสุขาภิบาลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า พฤติกรรมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีของเขตสุขาภิบาลท่ายาง อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีของประชาชนในเขตสุขาภิบาลท่ายางคือ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่อยู่อาศัย รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยกระตุ้นที่มีผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีของประชาชน คือ การเคยได้รับข่าวสารในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี แหล่งข่าวสารที่แตกต่างกัน ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี โดย มีผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีของประชาชนในเขตสุขาภิบาลท่ายาง

เรื่องฤทธิ์ กิตติวิทยาพงศ์ (2540) ความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลหัวหิน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 20 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และมีพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารทางวิทยุโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนความรู้และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บริเวณชายฝั่งทะเลหัวหินอยู่ในระดับปานกลาง จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การประกอบอาชีพและพฤติกรรมกรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความรู้และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนการทดสอบความรู้และความตระหนักมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก

มณฑนา พุกกุล (2541) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานในกิจกรรม การรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร (ศึกษาเฉพาะกรณีโรงแรมเซ็นทรัลพลาซา) พบว่า พนักงานในอาคารโรงแรมเซ็นทรัลพลาซา มีลักษณะทางบุคลิกภาพเกี่ยวกับการยอมรับสิ่งใหม่ (นวัตกรรม) โดยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ แต่มีลักษณะนิสัยด้านการเปลี่ยนแปลงทั่วไปโดยเฉลี่ยมาก โดยเฉลี่ยพนักงานค่อนข้างเชื่อมั่นเอียงไปทางบวก พนักงานมองว่าสภาพแวดล้อมให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานมาก

พนักงานส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ด้านการประหยัดและอนุรักษ์พลังงานมาก่อน และเห็นว่าผลของการประหยัดพลังงานที่เคยพบเห็นมีประโยชน์มาก แต่เมื่อศึกษาถึงความรู้

เกี่ยวกับลักษณะของการอนุรักษ์พลังงานกลับพบว่าพนักงานส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าการอนุรักษ์พลังงานมีลักษณะเช่นใดกันแน่

สำหรับทัศนคติของพนักงานที่มีต่อโครงการประหยัดพลังงานของโรงแรมนั้น ส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับโครงการ ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการประหยัดหรืออนุรักษ์พลังงานพบว่าพนักงานมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการณรงค์เพื่อการอนุรักษ์พลังงานในอาคารค่อนข้างดี ทั้งยังมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมนี้เป็นอย่างมาก

ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ (2541) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง : กรณีศึกษาอำเภอละงู จังหวัดสตูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความเป็นอิสระต่อกันระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ ชายฝั่ง ความคิดเห็นและการได้รับ ส่วนปัจจัยอื่นๆ อันได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพทางการสังคม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นและความรู้ ไม่ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง

ยงยุทธ พึ่งวงศ์ญาติ (2542) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาหมู่บ้านที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมน้อย ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในรอบปีที่ผ่านมาพบว่าการมีส่วนร่วมจะเป็นลักษณะของการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐตามที่ได้รับการร้องขอเป็นครั้งคราว

สภาพปัญหาของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณอำเภอปากช่องพบว่า การกำหนดขอบเขตของป่าอนุรักษ์บางส่วนยังไม่ชัดเจน และยังไม่มีการระเบียบของชุมชนอย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้ใช้เป็นแนวทางเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่าการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ประชาชนร่วมคิดและร่วมดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ยังไม่มีการสนับสนุนอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนเพื่อร่วมวางแผน และดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่วนปัจจัยในระดับตัวบุคคลพบว่าความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างมีน้อย เป็นปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่เห็นเด่นชัด และพบว่าปัจจัยเรื่องอาชีพ ความพอเพียงของรายได้

ความเชื่อเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมและการใช้ทรัพยากรป่าไม้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ด้วยเช่นกัน

จากงานวิจัยที่ยกมาส่วนใหญ่สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนนั้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญได้แก่ ปัจจัยทางลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ และปัจจัยทางการสื่อสาร เช่น การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร การเปิดรับจากสื่อบุคคล ได้แก่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ญาติพี่น้อง ครู/อาจารย์ นิสิต/นักศึกษา เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน และการเปิดรับจากสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ ไปสเตอร์ งานนิทรรศการ ป้ายประกาศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการวัดตัวแปรเพียงครั้งเดียว (One-shot Descriptive Study) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัด

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 53,881 คน (กรมการปกครอง, เดือนธันวาคม 2543)

กลุ่มตัวอย่าง

ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจะใช้สูตรดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543 : 22)

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

(เมื่อความเชื่อถือได้ของการเลือกตัวอย่าง = 95 %)

เมื่อ	n	คือ	จำนวนตัวอย่าง
	N	คือ	จำนวนประชากร (ในที่นี้เท่ากับ 53,881)
	e	คือ	ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดได้ ในที่นี้ใช้ 5% ฉะนั้นค่า e เท่ากับ 0.05

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{53,881}{(1 + 53,881(0.05)^2)}$$

จะได้กลุ่มตัวอย่าง = 397.05 หรือประมาณ 398 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดการเก็บกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 398 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

- 1) จากจำนวนตำบลทั้งหมดในอำเภอเมือง ซึ่งมีจำนวน 11 ตำบล ได้แก่ ตำบลลาดใหญ่ ตำบลบางแก้ว ตำบลบางชันแตก ตำบลท้ายหาด ตำบลแหลมใหญ่ ตำบลคลองโคน ตำบลบ้านปรก ตำบลคลองเขิน ตำบลนางตะเคียน ตำบลบางจะเกร็ง ตำบลแม่กลอง (ตำบลในเขตเทศบาล) แบ่งเป็น 2 กลุ่มตำบล คือตำบลที่อยู่ติดกับชายฝั่งทะเลและตำบลที่ไม่ติดกับชายฝั่งทะเล (Stratified Random Sampling) และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้ตำบลดังนี้
 - ตำบลที่อยู่ติดกับชายฝั่งทะเล ได้แก่ ตำบลบางแก้วและตำบลบางจะเกร็ง
 - ตำบลที่ไม่ติดกับชายฝั่งทะเล ได้แก่ ตำบลแม่กลองและตำบลบ้านปรก
- 2) กำหนดการเก็บกลุ่มตัวอย่างตามประเภทของอาชีพ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้เก็บตัวอย่างจำนวน 7 อาชีพ ได้แก่
 - นักเรียน นักศึกษา
 - ค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว
 - รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
 - พนักงานบริษัทเอกชน
 - เกษตรกร / ประมง
 - รับจ้าง / ผู้ใช้แรงงาน
 - แม่บ้าน/ พ่อบ้าน
- 3) การเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีเก็บแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) แบ่งการเก็บกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ตำบล ให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ แต่ในการเก็บข้อมูลจริงนั้น สามารถเก็บกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 440 คน ตามรายละเอียดดังนี้
 - นักเรียน นักศึกษา จำนวน 62 คน
 - ค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว จำนวน 66 คน
 - รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ จำนวน 61 คน
 - พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 66 คน
 - เกษตรกร / ประมง จำนวน 64 คน
 - รับจ้าง / ผู้ใช้แรงงาน จำนวน 60 คน
 - แม่บ้าน/ พ่อบ้าน จำนวน 61 คน

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัย จำแนกตามสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ: เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรตาม: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

สมมติฐานที่ 2: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ: เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรตาม: ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

สมมติฐานที่ 3: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ: เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรตาม: การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

สมมติฐานที่ 4: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตัวแปรอิสระ: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

ตัวแปรตาม: ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

สมมติฐานที่ 5: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตัวแปรอิสระ: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

ตัวแปรตาม: การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

สมมติฐานที่ 6: ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตัวแปรอิสระ: ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตัวแปรตาม: การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามดังกล่าวได้มาจากการค้นคว้า การดัดแปลงจากแนวความคิด และงานวิจัยที่ใกล้เคียงที่มีผู้เคยวิจัยมาก่อนหน้านี้ เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุด แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-ended Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1	ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้
ตอนที่ 2	การเปิดรับข่าวสารทั่วไป
ตอนที่ 3	การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด
ตอนที่ 4	ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด
ตอนที่ 5	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. ในการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) แล้วนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไข ปรับปรุงแล้วนำไปทดสอบก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปใช้จริง
2. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทำการทดลองใช้ (Pre-test) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง (Relevance) ของเนื้อหา ความเป็นไปได้ (Feasibility) ในแง่ของคำตอบที่จะได้จากผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนความยากง่ายและความเข้าใจในภาษาที่ใช้ โดยนำไปทดลองกับชาวบ้านในเขตอำเภอเมือง และนำข้อมูลจากการทดสอบแบบสอบถาม ไปหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยการหาค่าความน่าเชื่อถือของความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาช (Cronbach's Coefficient Alpha) สำหรับแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่ให้คะแนนแต่ละข้อเป็น 1 2 3 4 5 มีสูตรดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543 : 93)

สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right)$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าความเชื่อถือได้
	k	คือ	จำนวนข้อ
	V_i	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	V_t	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของความตระหนักรู้ = 0.75
ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้

ส่วนการหาค่าความเชื่อถือได้ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด ใช้สูตร
คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson's Method) สำหรับแบบสอบถามที่มีการให้คะแนนแต่ละ
ข้อเป็นแบบ 0,1 คะแนน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543 : 92)

KR21

$$r_{rr} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\bar{X}(k - \bar{X})}{kS^2} \right\}$$

เมื่อ	k	คือจำนวนข้อ
	S^2	คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ
	\bar{X}	คือ คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของการมีส่วนร่วม = 0.82
ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้สูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 45
วัน (เดือนตุลาคม – เดือนพฤศจิกายน 2544)

เกณฑ์การกำหนดคะแนนของตัวแปร

ในการวัดตัวแปรแต่ละตัวนั้น มีขั้นตอนดังนี้

1. การเปิดรับข่าวทั่วไป

วัดจากความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อแต่ละประเภทกับระยะเวลาในการเปิดรับสื่อนั้นๆ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ตามหลักของ Likert Scale ดังนี้

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไป

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสาร จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์

ทุกวัน	= 5 คะแนน
5-6 วัน/สัปดาห์	= 4 คะแนน
3-4 วัน/สัปดาห์	= 3 คะแนน
1-2 วัน/สัปดาห์	= 2 คะแนน
ไม่เคย	= 1 คะแนน

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหา จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์

ทุกวัน	= 5 คะแนน
5-6 วัน/สัปดาห์	= 4 คะแนน
3-4 วัน/สัปดาห์	= 3 คะแนน
1-2 วัน/สัปดาห์	= 2 คะแนน
ไม่เคย	= 1 คะแนน

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสาร จากสื่อบุคคล

ทุกวัน	= 5 คะแนน
5-6 วัน/สัปดาห์	= 4 คะแนน
3-4 วัน/สัปดาห์	= 3 คะแนน
1-2 วัน/สัปดาห์	= 2 คะแนน
ไม่เคย	= 1 คะแนน

ความบ่อยครั้งในการสื่อสารระหว่างบุคคล แยกตามเนื้อหาที่สนทนา

ทุกวัน	= 5 คะแนน
5-6 วัน/สัปดาห์	= 4 คะแนน
3-4 วัน/สัปดาห์	= 3 คะแนน
1-2 วัน/สัปดาห์	= 2 คะแนน
ไม่เคย	= 1 คะแนน

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไป จะนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00-1.50	มีการเปิดรับข่าวสารในระดับต่ำมาก
คะแนนระหว่าง 1.51-2.50	มีการเปิดรับข่าวสารในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 2.51-3.50	มีการเปิดรับข่าวสารในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 3.51-4.50	มีการเปิดรับข่าวสารในระดับสูง
คะแนนระหว่าง 4.51-5.00	มีการเปิดรับข่าวสารในระดับสูงมาก

2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

การวัดตัวแปรการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา จากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ตามหลักของ Likert Scale ดังนี้

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อ

10 ครั้งขึ้นไป	= 5 คะแนน
7-9 ครั้ง	= 4 คะแนน
4-6 ครั้ง	= 3 คะแนน
1-3 ครั้ง	= 2 คะแนน
ไม่เคยทราบ	= 1 คะแนน

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

10 ครั้งขึ้นไป	= 5 คะแนน
7-9 ครั้ง	= 4 คะแนน
4-6 ครั้ง	= 3 คะแนน
1-3 ครั้ง	= 2 คะแนน
ไม่เคยทราบ	= 1 คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00-1.50 ระดับต่ำมาก	มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดใน
คะแนนระหว่าง 1.51-2.50 ระดับต่ำ	มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดใน
คะแนนระหว่าง 2.51-3.50 ระดับปานกลาง	มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดใน
คะแนนระหว่าง 3.51-4.50 ระดับสูง	มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดใน
คะแนนระหว่าง 4.51-5.00 ระดับสูงมาก	มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดใน

3. ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ความตระหนักรู้ จะมีค่าตามทั้งที่เป็นข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	<u>เชิงบวก</u>	<u>เชิงลบ</u>
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00-1.50 ระดับต่ำมาก	มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดใน
คะแนนระหว่าง 1.51-2.50 ระดับต่ำ	มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดใน
คะแนนระหว่าง 2.51-3.50 ระดับปานกลาง	มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดใน
คะแนนระหว่าง 3.51-4.50 ระดับสูง	มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดใน
คะแนนระหว่าง 4.51-5.00 ระดับสูงมาก	มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดใน

4. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ใช่	= 1 คะแนน
ไม่	= 0 คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายดังนี้

คะแนนระหว่าง 0-4 คะแนน	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 5-8 คะแนน	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 9-12 คะแนน	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดในระดับมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและนำเสนอข้อมูลโดยตารางแจกแจงความถี่ เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้
 - ข้อมูลด้านลักษณะประชากรของประชาชน
 - การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
 - ความตระหนักรู้ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด
2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)
 - ใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance [ANOVA]) เพื่ออธิบายความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะทางประชากร
 - ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ต่างๆ

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลมาได้เรียบร้อยแล้ว ได้ทำการตรวจสอบข้อมูล ลงรหัส (Coding) แล้วจึงนำมาประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัยข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม” จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1

ผลการวิจัยที่นำมาอธิบายในเชิงพรรณนา ได้แก่ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะทางด้านประชากร ปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งแสดงผลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละและค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2

การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) 6 ข้อ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

1. ใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance [ANOVA]) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1-3
2. ใช้การวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4-6

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

1.1 ข้อมูลด้านประชากร

เพศ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	176	40.0
หญิง	264	60.0
รวม	440	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่าเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชาย กล่าวคือ เพศหญิงมีจำนวนร้อยละ 60 และเพศชายมีจำนวนร้อยละ 40

อายุ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
15-24 ปี	91	20.7
25-34 ปี	103	23.4
35-44 ปี	110	25.0
45-54 ปี	80	18.2
55 ปีขึ้นไป	56	12.7
รวม	440	100.0

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-44 ปี คือร้อยละ 25.0 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี คือร้อยละ 23.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 12.7

การศึกษา

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	21	4.8
ประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)	157	35.7
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)/เทียบเท่า	38	8.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ ปวช. / ปกศ.ต้น /เทียบเท่า	100	22.7
ปวส. / อนุปริญญา /ปกศ.สูง/เทียบเท่า	26	5.9
ปริญญาตรี	95	21.6
สูงกว่าปริญญาตรี	3	0.7
รวม	440	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) คือ ร้อยละ 35.7 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่า) คือร้อยละ 22.7 และน้อยที่สุดคือผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.7

อาชีพ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน นักศึกษา	62	14.1
ค้าขาย / ประกอบกิจการส่วนตัว	66	15.0
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	61	13.9
พนักงานบริษัทเอกชน	66	15.0
เกษตรกร / ประมง	64	14.5
รับจ้างทั่วไป / ผู้ใช้แรงงาน	60	13.6
แม่บ้าน / พ่อบ้าน	61	13.9
รวม	440	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่า อาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้โดยเฉลี่ยแล้วแต่ละกลุ่มอาชีพจะอยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 13 ถึงร้อยละ 15 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

รายได้

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	86	19.5
น้อยกว่า/เท่ากับ 1,000 บาท	14	3.2
1,001-5,000 บาท	149	33.9
5,001-10,000 บาท	79	18.0
10,001-20,000 บาท	78	17.7
20,001 บาทขึ้นไป	33	7.5
ไม่ตอบ	1	0.2
รวม	440	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 1,001-5,000 บาท คือร้อยละ 33.9 รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ คือร้อยละ 19.5 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่า/เท่ากับ 1,000 บาท เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 การเปิดรับข่าวสารทั่วไป

รายการโทรทัศน์

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อโทรทัศน์

รายการโทรทัศน์	ทุกวัน		5-6 วัน/ สัปดาห์		3-4 วัน/ สัปดาห์		1-2 วัน/ สัปดาห์		ไม่เคย		ไม่ตอบ		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการ เปิดรับ
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)			
ข่าว วิเคราะห์ข่าว	279	(63.4)	68	(15.5)	61	(13.9)	11	(2.5)	13	(3.0)	8	(1.8)	4.36	1.01	สูง
สารคดี	59	(13.4)	45	(10.2)	97	(22.0)	75	(17.0)	148	(33.6)	16	(3.6)	2.51	1.41	ปานกลาง
รายการกีฬา	96	(21.8)	34	(7.7)	95	(21.6)	89	(20.2)	111	(25.2)	15	(3.4)	2.80	1.48	ปานกลาง
รายการบันเทิง	271	(61.6)	67	(15.2)	62	(14.1)	20	(4.5)	11	(2.5)	9	(2.0)	4.32	1.04	สูง
รายการเพื่อการศึกษา	28	(6.4)	23	(5.2)	66	(15.0)	76	(17.3)	229	(52.0)	18	(4.1)	1.92	1.23	ต่ำ
รายการเด็ก การ์ตูน	45	(10.2)	16	(3.6)	45	(10.2)	56	(12.7)	254	(57.7)	24	(5.5)	1.90	1.36	ต่ำ

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ประเภทรายการข่าว วิเคราะห์ข่าวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.36 รองลงมาคือ รายการบันเทิง มีค่าเฉลี่ย 4.32 โดยมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับทุกวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.4 และ 61.6 ตามลำดับ

สำหรับการเปิดรับข่าวสารประเภทรายการโทรทัศน์ที่มีน้อยที่สุด มี 2 รายการ ได้แก่ รายการเพื่อการศึกษาและรายการเด็ก การ์ตูน มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันที่ 1.92 และ 1.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อโทรทัศน์

ระดับการเปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก	15	3.4
สูง	70	15.9
ปานกลาง	178	40.5
ต่ำ	145	33.0
ต่ำมาก	4	0.9
ไม่ตอบ	28	6.4
รวม	440	100.0
ค่าเฉลี่ย 2.95 (ปานกลาง)		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79		

จากตารางที่ 11 พบว่าความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง พบในระดับปานกลางมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.5 ทั้งนี้ค่าเฉลี่ยของความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อโทรทัศน์ อยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 2.95

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการวิทยุ

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อวิทยุ

รายการวิทยุ	ทุกวัน		5-6 วัน/ สัปดาห์		3-4 วัน/ สัปดาห์		1-2 วัน/ สัปดาห์		ไม่เคย		ไม่ตอบ		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการ เปิดรับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ข่าว วิเคราะห์ข่าว	81	(18.4)	33	(7.5)	74	(16.8)	31	(7.0)	102	(23.2)	119	(27.0)	2.88	1.57	ปานกลาง
สารคดี	22	(5.0)	15	(3.4)	44	(10.0)	50	(11.4)	167	(38.0)	142	(32.3)	1.91	1.25	ต่ำ
เพลง	182	(41.4)	37	(8.4)	58	(13.2)	22	(5.0)	13	(3.0)	128	(29.1)	4.13	1.19	สูง
ละครวิทยุ	9	(2.0)	7	(1.6)	14	(3.2)	8	(1.8)	261	(59.3)	141	(32.0)	1.31	0.90	ต่ำมาก
รายการกีฬา	29	(6.6)	18	(4.1)	34	(7.7)	36	(8.2)	183	(41.6)	140	(31.8)	1.91	1.35	ต่ำ
รายการสำหรับแม่บ้าน	12	(2.7)	6	(1.4)	20	(4.5)	29	(6.6)	231	(52.5)	142	(32.3)	1.45	0.99	ต่ำมาก

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อวิทยุ ในรายการประเภทเพลงมากที่สุด โดยอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 ทั้งนี้มีความบ่อยครั้งการเปิดรับทุกวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.4

ประเภทรายการวิทยุที่กลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อวิทยุน้อยที่สุด คือ รายการประเภทละครวิทยุ

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อวิทยุ

ระดับการเปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก	2	0.5
สูง	17	3.9
ปานกลาง	63	14.3
ต่ำ	174	39.5
ต่ำมาก	37	8.4
ไม่ตอบ	147	33.4
รวม	440	100.0
ค่าเฉลี่ย 2.25 (ปานกลาง)		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72		

จากตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อวิทยุ ในระดับต่ำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.5 อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยของความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อวิทยุ อยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 2.25

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือพิมพ์

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อหนังสือพิมพ์

คอลัมน์หนังสือพิมพ์	ทุกวัน		5-6 วัน/ สัปดาห์		3-4 วัน/ สัปดาห์		1-2 วัน/ สัปดาห์		ไม่เคย		ไม่ตอบ		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการ เปิดรับ
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)			
ข่าว วิเคราะห์ข่าว	177	(40.2)	39	(8.9)	69	(15.7)	33	(7.5)	11	(2.5)	111	(25.2)	4.03	1.21	สูง
บทความ	81	(18.4)	34	(7.7)	67	(15.2)	34	(7.7)	103	(23.4)	121	(27.5)	2.86	1.58	ปานกลาง
นวนิยาย เรื่องสั้น	55	(12.5)	17	(3.9)	42	(9.5)	37	(8.4)	165	(37.5)	124	(28.2)	2.24	1.54	ต่ำ
บันเทิง ดารา	95	(21.6)	40	(9.1)	56	(12.7)	36	(8.2)	91	(20.7)	123	(28.0)	3.04	1.61	ปานกลาง
สารคดี	54	(12.3)	23	(5.2)	73	(16.6)	49	(11.1)	118	(26.8)	123	(28.0)	2.51	1.47	ปานกลาง
ข่าวสังคม สตรี	45	(10.2)	19	(4.3)	58	(13.2)	42	(9.5)	148	(33.6)	128	(29.1)	2.27	1.46	ต่ำ

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อหนังสือพิมพ์ ในคอลัมน์ประเภทข่าวและวิเคราะห์ข่าวมากที่สุด โดยอยู่ในระดับสูง ที่ค่าเฉลี่ย 4.03 ทั้งนี้มีความบ่อยครั้งการเปิดรับทุกวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.2 และการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ในคอลัมน์ประเภทข่าวสังคม สตรีและนวนิยาย เรื่องสั้นมีการเปิดรับน้อยที่สุด โดยมีการเปิดรับอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ย 2.27 และ 2.24 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อหนังสือพิมพ์

ระดับการเปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก	20	4.5
สูง	47	10.7
ปานกลาง	108	24.5
ต่ำ	103	23.4
ต่ำมาก	29	6.6
ไม่ตอบ	133	30.2
รวม	440	100.0
ค่าเฉลี่ย 2.80 (ปานกลาง)		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98		

จากตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อหนังสือพิมพ์มากที่สุด ในระดับปานกลางและระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 24.5 และ 23.4 ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยของความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาจากสื่อหนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับปานกลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชน

ความบ่อยครั้งในการ เปิดรับข่าวสารทั่วไป	ทุกวัน		5-6 วัน/ สัปดาห์		3-4 วัน/ สัปดาห์		1-2 วัน/ สัปดาห์		ไม่เคย		ไม่ตอบ		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการ เปิดรับ
โทรทัศน์	362	(82.3)	44	(10.0)	24	(5.5)	3	(0.7)	7	(1.6)	0	(0.0)	4.71	0.74	สูงมาก
วิทยุ	204	(46.4)	38	(8.6)	52	(11.8)	20	(4.5)	124	(28.2)	2	(0.5)	3.41	1.72	ปานกลาง
หนังสือพิมพ์	204	(46.4)	37	(8.4)	64	(14.5)	26	(5.9)	109	(24.8)	0	(0.0)	3.46	1.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชนทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ และวิทยุตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อบุคคล

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคล

บุคคล	ทุกวัน		5-6 วัน/ สัปดาห์		3-4 วัน/ สัปดาห์		1-2 วัน/ สัปดาห์		ไม่เคย		ไม่ตอบ		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการ เปิดรับ
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)			
ญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว	382	(86.8)	28	(6.4)	16	(3.6)	9	(2.0)	4	(0.9)	1	(0.2)	4.77	0.70	สูงมาก
เพื่อนบ้าน	203	(46.1)	68	(15.5)	80	(18.2)	36	(8.2)	51	(11.6)	2	(0.5)	3.77	1.40	สูง
เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน	296	(67.3)	41	(9.3)	19	(4.3)	6	(1.4)	73	(16.6)	5	(1.1)	4.11	1.51	สูง
เจ้าหน้าที่ทางราชการ	51	(11.6)	29	(6.6)	55	(12.5)	56	(12.7)	237	(53.9)	12	(2.7)	2.07	1.42	ต่ำ

จากตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคล ในกลุ่มญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย 4.77 ทั้งนี้มีความบ่อยครั้งการเปิดรับทุกวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.8 และการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลประเภทเจ้าหน้าที่ทางราชการ มีการเปิดรับน้อยที่สุด โดยมีการเปิดรับอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ย 2.07

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคล

ระดับการเปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก	43	9.8
สูง	185	42.0
ปานกลาง	169	38.4
ต่ำ	26	42.0
ต่ำมาก	2	9.8
ไม่ตอบ	15	3.4
รวม	440	100.0
ค่าเฉลี่ย 3.67 (สูง)		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73		

จากตารางที่ 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคลมากที่สุด ในระดับสูงและระดับต่ำ มีค่าร้อยละ 42.0 เท่ากัน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปประเภทสื่อบุคคล อยู่ในระดับสูง ที่ค่าเฉลี่ย 3.67

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาที่สนทนา

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการสื่อสารระหว่างบุคคล แยกตามเนื้อหาที่สนทนา

เนื้อหาที่สนทนา	ทุกวัน		5-6 วัน/สัปดาห์		3-4 วัน/สัปดาห์		1-2 วัน/สัปดาห์		ไม่เคย		ไม่ตอบ		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการเปิดรับ
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)			
ข่าวสารบ้านเมือง	157	(35.7)	74	(16.8)	99	(22.5)	36	(8.2)	62	(14.1)	12	(2.7)	3.53	1.42	สูง
การทำมาหากิน	245	(55.7)	69	(15.7)	70	(15.9)	24	(5.5)	26	(5.9)	6	(1.4)	4.11	1.22	สูง
วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น	148	(33.6)	59	(13.4)	77	(17.5)	57	(13.0)	84	(19.1)	15	(3.4)	3.31	1.54	ปานกลาง
วัฒนธรรม ประเพณี	16	(3.6)	28	(6.4)	59	(13.4)	73	(16.6)	248	(56.4)	16	(3.6)	1.80	1.14	ต่ำ
สุขภาพอนามัย	60	(13.6)	63	(14.3)	79	(18.0)	64	(14.5)	165	(37.5)	9	(2.0)	2.51	1.47	ปานกลาง
เรื่องภายในครอบครัว	67	(15.2)	28	(6.4)	54	(12.3)	56	(12.7)	223	(50.7)	12	(2.7)	2.21	1.51	ต่ำ
เรื่องของชาวบ้าน	97	(22.0)	32	(7.3)	60	(13.6)	82	(18.6)	151	(34.3)	18	(4.1)	2.63	1.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการสื่อสารระหว่างบุคคล แยกตามเนื้อหาที่สนทนาแล้ว จะนิยมสนทนาในเรื่องของการทำมาหากินมากที่สุด ที่ระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 4.11 ทั้งนี้มีความบ่อยครั้งการเปิดรับทุกวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.7 และการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี มีการเปิดรับน้อยที่สุด โดยมีการเปิดรับอยู่ในระดับต่ำ ที่ค่าเฉลี่ย 1.80

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคล แยกตามเนื้อหาที่สนทนา

ระดับการเปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก	10	2.3
สูง	61	13.9
ปานกลาง	214	48.6
ต่ำ	118	26.8
ต่ำมาก	10	2.3
ไม่ตอบ	27	6.1
รวม	440	100.0
ค่าเฉลี่ย 2.85 (ปานกลาง)		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72		

จากตารางที่ 20 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาที่สนทนากันแล้ว จะอยู่ในระดับปานกลาง และภาพรวมของค่าเฉลี่ยความบ่อยครั้งในการสื่อสารระหว่างบุคคล แยกตามเนื้อหาที่สนทนา อยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 2.85

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารประเภทสื่อในการอนุรักษ์หอยหลอด

สื่อในการอนุรักษ์หอยหลอด	10 ครั้งขึ้นไป		7-9 ครั้ง		4-6 ครั้ง		1-3 ครั้ง		ไม่เคยทราบ		ไม่ตอบ		ค่าเฉลี่ย	ระดับการเปิดรับ
1. โทรทัศน์	10	(2.3)	7	(1.6)	34	(7.7)	126	(28.6)	257	(58.4)	6	(1.4)	1.59	ต่ำ
2. วิทยุ	15	(3.4)	8	(1.8)	41	(9.3)	82	(18.6)	288	(65.5)	6	(1.4)	1.57	ต่ำ
3. หนังสือพิมพ์	7	(1.6)	10	(2.3)	21	(4.8)	75	(17.0)	320	(72.7)	7	(1.6)	1.40	ต่ำมาก
4. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน	34	(7.7)	13	(3.0)	34	(7.7)	71	(16.1)	284	(64.5)	4	(0.9)	1.72	ต่ำ
5. เจ้าหน้าที่ของทางเทศบาล	4	(0.9)	3	(0.7)	15	(3.4)	39	(8.9)	370	(84.1)	9	(2.0)	1.22	ต่ำมาก
6. นายอำเภอ ปลัดอำเภอ	10	(2.3)	2	(0.5)	14	(3.2)	39	(8.9)	367	(83.4)	8	(1.8)	1.26	ต่ำมาก
7. เจ้าหน้าที่ อบต.	47	(10.7)	11	(2.5)	37	(8.4)	56	(12.7)	283	(64.3)	6	(1.4)	1.81	ต่ำ
8. เจ้าหน้าที่กรมประมง	16	(3.6)	10	(2.3)	20	(4.5)	57	(13.0)	332	(75.5)	5	(1.1)	1.44	ต่ำมาก
9. พระสงฆ์	1	(0.2)	3	(0.7)	7	(1.6)	9	(2.0)	411	(93.4)	9	(2.0)	1.08	ต่ำมาก
10. ตำรวจ ทหาร	2	(0.5)	4	(0.9)	10	(2.3)	16	(3.6)	399	(90.7)	9	(2.0)	1.13	ต่ำมาก
11. ครู อาจารย์	5	(1.1)	7	(1.6)	29	(6.6)	53	(12.0)	338	(76.8)	8	(1.8)	1.35	ต่ำมาก
12. นักเรียน นักศึกษา	7	(1.6)	5	(1.1)	23	(5.2)	55	(12.5)	341	(77.7)	8	(1.8)	1.33	ต่ำมาก

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารประเภทสื่อในการอนุรักษ์หอยหลอด (ต่อ)

สื่อในการอนุรักษ์หอยหลอด	10 ครั้งขึ้นไป		7-9 ครั้ง		4-6 ครั้ง		1-3 ครั้ง		ไม่เคยทราบ		ไม่ตอบ		ค่าเฉลี่ย	ระดับการเปิดรับ
13. เพื่อน	14	(3.2)	14	(3.2)	39	(8.9)	103	(23.4)	263	(59.8)	7	(1.6)	1.64	ต่ำ
14. สมาชิกในครอบครัว	17	(3.9)	11	(2.5)	26	(5.9)	83	(18.9)	295	(67.0)	8	(1.8)	1.55	ต่ำ
15. ประชาชนทั่วไป	26	(5.9)	24	(5.5)	59	(13.4)	107	(24.3)	217	(49.3)	7	(1.6)	1.93	ต่ำ
16. เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น สดิกเกอร์ แผ่นพับ ใบปลิว ไปสเตอร์ จดหมายข่าว	4	(0.9)	9	(2.0)	26	(5.9)	47	(10.7)	345	(78.4)	9	(2.0)	1.33	ต่ำมาก
17. ป้ายประกาศ	7	(1.6)	11	(2.5)	36	(8.2)	81	(18.4)	297	(67.5)	8	(1.8)	1.50	ต่ำมาก
18. หอกระจายข่าว	37	(8.4)	14	(3.2)	33	(7.5)	51	(11.6)	297	(67.5)	8	(1.8)	1.71	ต่ำ
19. การเดิน-วิ่งรณรงค์	2	(0.5)	5	(1.1)	17	(3.9)	41	(9.3)	366	(83.2)	9	(2.0)	1.23	ต่ำมาก
20. นิทรรศการ	2	(0.5)	5	(1.1)	13	(3.0)	46	(10.5)	366	(83.2)	8	(1.8)	1.22	ต่ำมาก

จากตารางที่ 21 สามารถจำแนกการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสื่อประเภทต่างๆ ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา (ช่วงเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในระหว่างเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2544) ได้ดังนี้

สื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากที่สุด อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือโทรทัศน์และวิทยุ ส่วนหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับน้อยที่สุด

สื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากที่สุด คือ ประชาชนทั่วไป รองลงมาคือจากเจ้าหน้าที่ อบต. และกำนันผู้ใหญ่บ้านตามลำดับ โดยมีพระสงฆ์ และตำรวจ ทหารเป็นสื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับน้อยที่สุด

สื่อเฉพาะกิจ ที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากที่สุดคือ หอกระจายข่าว ส่วนกิจกรรมการเดิน-วิ่งรณรงค์และนิทรรศการ เป็นสื่อเฉพาะกิจที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนมากที่สุด

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารประเภทสื่อ เกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

ระดับการเปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก	-	-
สูง	2	0.5
ปานกลาง	19	4.3
ต่ำ	99	22.5
ต่ำมาก	310	70.5
ไม่ตอบ	10	2.3
รวม	440	100.0
ค่าเฉลี่ย 1.45 (ต่ำมาก)		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52		

จากตารางที่ 22 พบว่าระดับของการเปิดรับข่าวประเภทสื่อ เกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดต่ำกว่าร้อยละ 70 อยู่ในระดับต่ำมาก และไม่พบการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ในระดับสูงมาก นอกจากนี้โดยภาพรวมของความบ่อยครั้งการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดกลุ่มตัวอย่างแล้ว จัดว่าอยู่ในระดับต่ำมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.45

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

ข่าวสารการอนุรักษ์หอยหลอด	10 ครั้งขึ้นไป		7-9 ครั้ง		4-6 ครั้ง		1-3 ครั้ง		ไม่เคยทราบ		ไม่ตอบ		ค่าเฉลี่ย	ระดับการเปิดรับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ความสำคัญของหอยหลอดหรือดอนหอยหลอด ในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด	42	(9.5)	26	(5.9)	74	(16.8)	141	(32.0)	153	(34.8)	4	(0.9)	2.23	ต่ำ
2. จำนวนหอยหลอดที่ลดน้อยลง	37	(8.4)	35	(8.0)	81	(18.4)	140	(31.8)	145	(33.0)	2	(0.5)	2.27	ต่ำ
3. ขนาดของหอยหลอดที่จับได้มีขนาดเล็กลง	39	(8.9)	24	(5.5)	65	(14.8)	132	(30.0)	177	(40.2)	3	(0.7)	2.12	ต่ำ
4. ไม่จับหอยหลอดด้วยวิธีราดปูนขาว	79	(18.0)	27	(6.1)	93	(21.1)	141	(32.0)	96	(21.8)	4	(0.9)	2.66	ปานกลาง
5. โทษทางกฎหมายของการจับหอยหลอดด้วยการราดปูนขาว	60	(13.6)	23	(5.2)	81	(18.4)	114	(25.9)	160	(36.4)	2	(0.5)	2.34	ต่ำ
6. การตัดสินใจโทษผู้กระทำความผิดของศาล เนื่องจากการจับหอยหลอดด้วยการราดปูนขาว	12	(2.7)	10	(2.3)	33	(7.5)	53	(12.0)	325	(73.9)	7	(1.6)	1.45	ต่ำมาก
7. ไม่จับหอยหลอดในช่วงฤดูวางไข่	9	(2.0)	9	(2.0)	20	(4.5)	56	(12.7)	341	(77.5)	5	(1.1)	1.37	ต่ำมาก
8. ให้จับหอยหลอดที่มีขนาดใหญ่ ไม่จับหอยหลอดขนาดเล็ก	26	(5.9)	22	(5.0)	57	(13.0)	97	(22.0)	232	(52.7)	6	(1.4)	1.88	ต่ำ
9. การขึ้นทะเบียนผู้จับหอยหลอด	3	(0.7)	3	(0.7)	15	(3.4)	37	(8.4)	375	(85.2)	7	(1.6)	1.20	ต่ำมาก
10. การอบรมอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ	6	(1.4)	6	(1.4)	25	(5.7)	56	(12.7)	344	(78.2)	3	(0.7)	1.34	ต่ำมาก
11. การประกาศบริเวณเขตพื้นที่สำหรับจับหอยหลอด	6	(1.4)	11	(2.5)	26	(5.9)	71	(16.1)	320	(72.7)	6	(1.4)	1.41	ต่ำมาก
12. การช่วยกันรักษาความสะอาดในบริเวณดอนหอยหลอด	41	(9.3)	26	(5.9)	65	(14.8)	112	(25.5)	191	(43.4)	5	(1.1)	2.11	ต่ำ
13. การสอดส่องดูแลผู้ที่จับหอยหลอดด้วยการราดปูนขาว	33	(7.5)	30	(6.8)	56	(12.7)	85	(19.3)	234	(53.2)	2	(0.5)	1.96	ต่ำ
14. โครงการอนุรักษ์หอยหลอด	22	(5.0)	11	(2.5)	25	(5.7)	79	(18.0)	298	(67.7)	5	(1.1)	1.57	ต่ำ

จากตารางที่ 23 พบว่าในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างมีความบ่อยครั้งในการเปิดรับประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดในระดับต่ำ ทั้งนี้ข่าวสารการอนุรักษ์หอยหลอดเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับมากที่สุดคือ การไม่จับหอยหลอดด้วยวิธีราดปูนขาว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.66 และข่าวสารเรื่องการขึ้นทะเบียนผู้จับหอยหลอด เป็นข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.20

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

ระดับการเปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก	4	0.9
สูง	17	3.9
ปานกลาง	71	16.1
ต่ำ	131	29.8
ต่ำมาก	210	47.7
ไม่ตอบ	7	1.6
รวม	440	100.0
ค่าเฉลี่ย 1.85 (ต่ำ)		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82		

จากตารางที่ 24 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับในการเปิดรับประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากที่สุด อยู่ในระดับต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 29.8 และแทบจะไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดในระดับสูงมาก จากการสำรวจพบเพียง ร้อยละ 0.9 เท่านั้น

นอกจากนี้ โดยภาพรวมของความบ่อยครั้งการเปิดรับข่าวสารประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดกลุ่มตัวอย่าง จัดว่าอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.85

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4 ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตารางที่ 25 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		ค่าเฉลี่ย	ระดับความตระหนักรู้
1. หอยหลอดเป็นสิ่งดึงดูดใจคนมาเที่ยวดอนหอยหลอด	285	(64.8)	144	(32.7)	9	(2.0)	1	(0.2)	1	(0.2)	4.62	สูงมาก
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวดอนหอยหลอด ควรผ่อนผันให้นักท่องเที่ยวจับหอยหลอดด้วยการราดปูนขาวได้*	179	(40.7)	169	(38.4)	28	(6.4)	45	(10.2)	19	(4.3)	1.99	ต่ำมาก
3. ถ้าไม่มีหอยหลอดที่ดอนหอยหลอด ก็สามารถหาได้จากที่อื่น*	89	(20.2)	146	(33.2)	119	(27.0)	73	(16.6)	13	(3.0)	2.48	ต่ำ
4. หอยหลอดที่จับได้มีขนาดเล็กลง เมื่อเทียบกับในอดีต	133	(30.2)	251	(57.0)	33	(7.5)	18	(4.1)	5	(1.1)	4.11	สูง
5. หอยหลอดที่มีจำนวนน้อยลง เพราะถูกจับด้วยวิธีราดปูนขาว	176	(40.0)	163	(37.0)	44	(10.0)	45	(10.2)	12	(2.7)	4.01	สูง
6. การทำลายป่าชายเลน มีส่วนทำให้จำนวนหอยหลอดลดลง	83	(18.9)	171	(38.9)	100	(22.7)	74	(16.8)	12	(2.7)	3.54	สูง
7. สิ่งสกปรกจากขยะ น้ำทิ้ง เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้หอยหลอดลดลง	133	(30.2)	246	(55.9)	44	(10.0)	13	(3.0)	4	(0.9)	4.12	สูง
8. ไม่ควรทิ้งปูนขาวที่เหลือจากการหยอดปูนขาวไว้บริเวณที่จับหอยหลอด เพราะจะเป็นอันตรายต่อดินและหอยหลอด	135	(30.7)	219	(49.8)	27	(6.1)	56	(12.7)	3	(0.7)	3.97	สูง
9. หอยหลอดสร้างอาชีพและรายได้ให้กับท้องถิ่น	250	(56.8)	170	(38.6)	11	(2.5)	7	(1.6)	2	(0.5)	4.50	สูง
10. หอยหลอดขายได้ราคาดี ทั้งหอยหลอดขนาดใหญ่และเล็ก*	8	(1.8)	36	(8.2)	51	(11.6)	209	(47.5)	136	(30.9)	3.97	สูง
11. หอยหลอดขนาดเล็ก สามารถนำไปแปรรูปเป็นอาหารได้ดีกว่าหอยหลอดขนาดใหญ่*	33	(7.5)	131	(29.8)	135	(30.7)	110	(25.0)	31	(7.0)	2.94	ปานกลาง
12. หอยหลอดช่วยรักษาความสมดุลของทะเล โดยการกินซากพืชและสัตว์ขนาดเล็ก	58	(13.2)	147	(33.4)	198	(45.0)	33	(7.5)	4	(0.9)	3.50	ปานกลาง
13. ยังมีจำนวนหอยหลอดมาก แสดงว่าบริเวณดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ	132	(30.0)	257	(58.4)	42	(9.5)	7	(1.6)	2	(0.5)	4.16	สูง
14. ร้านอาหารที่สร้างล้าในดอนหอยหลอด ไม่ได้ทำลายระบบนิเวศของหอยหลอด*	70	(15.9)	164	(37.3)	83	(18.9)	92	(20.9)	31	(7.0)	2.65	ปานกลาง
15. การอนุรักษ์หอยหลอดเป็นหน้าที่ของทางราชการเท่านั้น*	143	(32.5)	176	(40.0)	19	(4.3)	74	(16.8)	28	(6.4)	2.24	ต่ำ

*หมายเหตุ : ข้อที่ 2, 3, 10, 11, 14, 15 ให้คะแนนเชิงลบ

จากตารางที่ 25 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด ในเรื่องของหอยหลอดเป็นสิ่งดึงดูดให้คนมาเที่ยวดอนหอยหลอดมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมาคือหอยหลอดเป็นสิ่งสร้างอาชีพและรายได้ให้กับท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 ส่วนเรื่องทีกลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักรู้น้อยที่สุด คือเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวดอนหอยหลอด โดยผอนผันให้นักท่องเที่ยวจับหอยหลอดด้วยการราดปูนาขาว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.99

ตารางที่ 26 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับของความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ระดับของความตระหนักรู้	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก	12	2.7
สูง	313	71.1
ปานกลาง	115	26.1
ต่ำ	-	-
ต่ำมาก	-	-
รวม	440	100.0
ค่าเฉลี่ย 3.75 (สูง)		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45		

จากตารางที่ 26 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 71.1 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 26.1 และกลุ่มตัวอย่างที่มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดในระดับสูงมาก พบเพียงร้อยละ 2.7 ทั้งนี้ไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดในระดับต่ำและต่ำมาก

โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดอยู่ในระดับสูงที่ค่าเฉลี่ย 3.75

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.5 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตารางที่ 27 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด	ใช่	ไม่ใช่	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. หากท่านได้จับหอยหลอด ท่านจะจับโดยการหยอดปูนขาว จะไม่ใช้การราดปูนขาวโดยเด็ดขาด	380 (86.4)	60 (13.6)	0.86	0.34
2. หากท่านได้จับหอยหลอด ท่านจะจับแต่ขนาดใหญ่ ไม่จับขนาดเล็ก	372 (84.5)	68 (15.5)	0.85	0.36
3. ท่านเคยห้ามผู้อื่นไม่ให้จับหอยหลอดด้วยวิธีราดปูนขาว	228 (51.8)	212 (48.2)	0.52	0.50
4. ท่านเคยบอกผู้อื่นให้จับหอยหลอดด้วยวิธีหยอดปูนขาว	288 (65.5)	152 (34.5)	0.65	0.48
5. ท่านเคยแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ให้จับกุมผู้ที่จับหอยหลอดด้วยวิธีราดปูนขาว	51 (11.6)	389 (88.4)	0.12	0.32
6. ท่านเคยร่วมเดิน-วิ่งรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์หอยหลอด	101 (23.0)	339 (77.0)	0.23	0.42
7. ท่านเคยร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อการอนุรักษ์หอยหลอด	58 (13.2)	382 (86.8)	0.13	0.34
8. ท่านเคยเข้าร่วมประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด	107 (24.3)	333 (75.7)	0.24	0.43
9. ท่านเคยเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด	70 (15.9)	370 (84.1)	0.16	0.37
10. ถ้าท่านได้ไปดอนหอยหลอด ท่านจะไม่ทิ้งขยะในบริเวณดอนหอยหลอด	429 (97.5)	11 (2.5)	0.97	0.16
11. ท่านเคยร่วมทำความสะอาดดอนหอยหลอดในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันเข้าพรรษา	87 (19.8)	353 (80.2)	0.20	0.40
12. ท่านช่วยเผยแพร่โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดให้ผู้อื่นทราบ	166 (37.7)	274 (62.3)	0.38	0.49

จากตารางที่ 27 พบว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดในเรื่องของการช่วยกันรักษาความสะอาด โดยการไม่ทิ้งขยะในบริเวณดอนหอยหลอด เป็นการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.5 รองลงมาได้แก่ เรื่องการไม่จับหอยหลอดด้วยการราดปูนขาว และการจับหอยหลอดขนาดใหญ่ ไม่จับขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 86.4 และ 84.5 ตามลำดับ

ส่วนเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยมากที่สุด ได้แก่ การแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจับกุมผู้ที่จับหอยหลอดด้วยวิธีราดปูนขาว คิดเป็นร้อยละ 11.6 รองลงมา คือ การร่วมบริจาคเงิน-สิ่งของเพื่อการอนุรักษ์หอยหลอด และการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด คิดเป็นร้อยละ 13.2 และ 15.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 28 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ระดับของการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ	187	42.5
ปานกลาง	199	45.2
มาก	54	12.3
รวม	440	100.0
ค่าเฉลี่ย 5.31 (ปานกลาง)		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.40		

จากตารางที่ 28 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดอยู่ในระดับปานกลางและระดับต่ำ ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือคิดเป็นร้อยละ 45.2 และ ร้อยละ 42.5 ตามลำดับ โดยการมีส่วนร่วมในระดับมาก มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดต่างกัน

ตารางที่ 29 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน	เพศชาย		เพศหญิง		t	P
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
โทรทัศน์	1.5665	0.897	1.6015	0.869	-0.40	0.687
วิทยุ	1.5549	0.892	1.5824	1.037	-0.29	0.769
หนังสือพิมพ์	1.4767	0.868	1.3563	0.784	1.47	0.143

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 29 พบว่าเพศชายและเพศหญิง มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 30 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล

สื่อบุคคล	เพศชาย		เพศหญิง		t	P
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.7442	1.182	1.7045	1.238	0.34	0.737
เจ้าหน้าที่เทศบาล	1.2573	0.689	1.1923	0.584	1.02	0.310
นายอำเภอ ปลัดอำเภอ	1.3333	0.861	1.2416	0.668	1.53	0.128
เจ้าหน้าที่ อบต.	1.7485	1.284	1.8479	1.367	-0.77	0.443
เจ้าหน้าที่กรมประมง	1.4393	0.871	1.4389	1.014	0.00	0.997
พระสงฆ์	1.1053	0.461	1.0692	0.397	0.84	0.402
ตำรวจ ทหาร	1.1579	0.578	1.1115	0.480	0.87	0.385
ครู อาจารย์	1.3216	0.772	1.3716	0.777	-0.66	0.512
นักเรียน นักศึกษา	1.2882	0.683	1.3640	0.824	-1.04	0.301
เพื่อน	1.6279	0.943	1.6552	1.032	-0.28	0.777
สมาชิกในครอบครัว	1.5439	0.965	1.5479	1.020	-0.04	0.967
ประชาชนทั่วไป	1.8208	1.098	1.9962	1.232	-1.55	0.122

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 30 พบว่าเพศชายและเพศหญิง มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 31 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจ	เพศชาย		เพศหญิง		t	P
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น สติกเกอร์ แผ่นพับ โบปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว	1.3801	0.783	1.2962	0.746	1.11	0.268
ป้ายประกาศ	1.4942	0.869	1.4962	0.881	-0.02	0.982
หอกระจายข่าว	1.5848	1.152	1.7931	1.320	-1.73	0.084
การเดินทาง-วอร์เรนจ์	1.2515	0.624	1.2115	0.613	0.65	0.513
นิทรรศการ	1.2151	0.588	1.2231	0.606	-0.14	0.892

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 31 พบว่าเพศชายและเพศหญิง มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 32 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

สื่อ	เพศชาย		เพศหญิง		t	P
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
สื่อมวลชน	1.5283	0.758	1.5134	0.780	0.20	0.844
สื่อบุคคล	1.4456	0.516	1.4561	0.540	-0.20	0.840
สื่อเฉพาะกิจ	1.3836	0.642	1.4023	0.640	-0.30	0.767

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 32 เมื่อก้าวถึงภาพรวม ความแตกต่างทางเพศกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อประเภทต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 33 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน	15-24 ปี		25-34 ปี		35-44 ปี		45-54 ปี		55 ปีขึ้นไป		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
โทรทัศน์	1.6374	0.9008	1.9412	0.9100	1.5421	0.8274	1.3333	0.8629	1.3036	0.6854	7.8132***	0.0000	2>3, 4, 5
วิทยุ	1.7473	0.9614	1.8614	1.1492	1.5463	1.0082	1.2692	0.7328	1.2321	0.6873	6.8357***	0.0000	1>4, 5 2>4, 5
หนังสือพิมพ์	1.3736	0.7838	1.6176	0.8905	1.4206	0.8472	1.2692	0.7841	1.2182	0.6580	3.0656*	0.0165	ไม่พบ

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 33 พบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า

กลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 35-44 ปี กลุ่มอายุระหว่าง 45-54 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป

กลุ่มอายุระหว่าง 15-24 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อวิทยุมากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 45-54 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป

กลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อวิทยุมากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 35-44 ปี กลุ่มอายุระหว่าง 45-54 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป

ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์นั้น พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 34 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล

สื่อบุคคล	15-24 ปี		25-34 ปี		35-44 ปี		45-54 ปี		55 ปีขึ้นไป		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.3077	0.6270	1.8431	1.3106	1.8073	1.3227	1.8987	1.3549	1.7455	1.2205	3.5383**	0.0074	4>1
เจ้าหน้าที่เทศบาล	1.2418	0.6026	1.3564	0.8073	1.1509	0.4739	1.1026	0.3453	1.2182	0.8095	2.2475	0.0632	-
นายอำเภอ ปลัดอำเภอ	1.2088	0.5274	1.3366	0.8518	1.3645	0.9356	1.0897	0.4008	1.2545	0.8214	1.9020	0.1092	-
เจ้าหน้าที่ อบต.	1.4835	0.9471	1.9118	1.4009	1.9074	1.4439	1.8718	1.3804	1.8727	1.4280	1.7376	0.1407	-
เจ้าหน้าที่กรมประมง	1.3516	0.7941	1.6176	1.0628	1.4393	1.0387	1.4250	0.9908	1.2727	0.7566	1.4981	0.2018	-
พระสงฆ์	1.1868	0.6817	1.0792	0.3371	1.0472	0.2889	1.0769	0.4193	1.0000	0.0000	2.1160	0.0780	-
ตำรวจ ทหาร	1.1538	0.4696	1.1980	0.6931	1.0943	0.4030	1.1410	0.6184	1.0182	0.1348	1.2471	0.2903	-
ครู อาจารย์	1.8791	1.0836	1.2277	0.5811	1.2617	0.6776	1.2051	0.6107	1.0909	0.3978	15.7019***	0.0000	1>2, 3, 4, 5
นักเรียน นักศึกษา	1.7143	1.0571	1.3663	0.6591	1.2991	0.8380	1.1154	0.4258	1.0185	0.1361	10.2666***	0.0000	1>2, 3, 4, 5
เพื่อน	1.8791	1.0733	1.7228	0.9911	1.5794	0.9909	1.6203	1.0658	1.2727	0.6223	3.5356**	0.0075	1>5
สมาชิกในครอบครัว	1.6264	1.0290	1.7745	1.0615	1.3113	0.7729	1.5769	1.1568	1.4000	0.8735	3.3350*	0.0105	2>3
ประชาชนทั่วไป	1.7582	1.0989	2.2574	1.3088	1.9167	1.1449	1.7949	1.1662	1.8000	1.0784	2.8907*	0.0221	ไม่พบ

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 34 พบว่า กลุ่มที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และกลุ่มที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากครู อาจารย์และนักเรียน นักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนกลุ่มที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากประชาชนทั่วไปแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า

กลุ่มอายุระหว่าง 45-54 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากก้านัน ผู้ใหญ่บ้านมากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 15-24 ปี

กลุ่มอายุระหว่าง 15-24 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากครู อาจารย์มากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี กลุ่มอายุระหว่าง 35-44 ปี และกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป

กลุ่มอายุระหว่าง 15-24 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากนักเรียน นักศึกษา มากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี กลุ่มอายุระหว่าง 35-44 ปี และกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป

กลุ่มอายุระหว่าง 15-24 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเพื่อน มากกว่ากลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป

กลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสมาชิกในครอบครัว มากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 35-44 ปี

ส่วนความแตกต่างรายคู่ในประชาชนทั่วไปนั้น ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจ	15-24 ปี		25-34 ปี		35-44 ปี		45-54 ปี		55 ปีขึ้นไป		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น สติกเกอร์ แผ่นพับ โบปปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว	1.4725	0.8862	1.4950	0.8902	1.2830	0.7401	1.1923	0.6043	1.0727	0.2621	4.4303**	0.0016	1>5, 2>5
ป้ายประกาศ	1.6593	0.9800	1.6733	0.9809	1.3585	0.8070	1.4487	0.8320	1.2321	0.5042	3.9167**	0.0039	ไม่พบ
หออกระจายข่าว	1.5824	1.0007	1.8812	1.3732	1.6729	1.2796	1.7564	1.3693	1.6182	1.2246	0.8223	0.5114	-
การเดินทางวีรณรงค์	1.3626	0.7676	1.3861	0.7612	1.1604	0.5189	1.0897	0.4320	1.0364	0.1889	5.5944***	0.0002	1>5 2>4, 5
นิทรรศการ	1.3297	0.7462	1.4059	0.7769	1.1509	0.4936	1.0513	0.2743	1.0714	0.2599	6.2692***	0.0001	2>3, 4, 5

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 35 พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกันจากเอกสารสิ่งพิมพ์ (สติกเกอร์ แผ่นพับ โบปปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว) ป้ายประกาศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกันจากกิจกรรมการเดินทางวีรณรงค์ และนิทรรศการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบคู่ที่แตกต่างกันดังนี้

กลุ่มอายุระหว่าง 15-24 ปี และกลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเอกสารสิ่งพิมพ์ (สติกเกอร์ แผ่นพับ โบปปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว) มากกว่ากลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป

กลุ่มอายุระหว่าง 15-24 ปี จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกิจกรรมการเดินทางวีรณรงค์ มากกว่ากลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกิจกรรมการเดินทางวีรณรงค์ มากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 45-54 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป

กลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากนิทรรศการ มากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 35-44 ปี กลุ่มอายุระหว่าง 45-54 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป

ส่วนการทดสอบความแตกต่างรายคู่ในป้ายประกาศนั้น ไม่พบคู่ที่แตกต่างกันแต่อย่างใด

ตารางที่ 36 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

สื่อ	15-24 ปี		25-34 ปี		35-44 ปี		45-54 ปี		55 ปีขึ้นไป		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
สื่อมวลชน	1.5861	0.7687	1.8053	0.8330	1.5016	0.7445	1.2906	0.7274	1.2424	0.5609	7.5892***	0.0000	2>4, 5
สื่อบุคคล	1.4826	0.5413	1.5561	0.5990	1.4237	0.5129	1.4081	0.5136	1.3241	0.3897	2.0654	0.0845	-
สื่อเฉพาะกิจ	1.4813	0.7272	1.5683	0.7693	1.3208	0.5781	1.3077	0.5154	1.2000	0.3569	4.3946**	0.0017	2>5

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 36 เมื่อกล่าวถึงภาพรวมของความแตกต่างทางอายุกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อประเภทต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า

สื่อมวลชน ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 45-54 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป

สื่อบุคคล ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สื่อเฉพาะกิจ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจมากกว่ากลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป

ดังนั้น ความแตกต่างทางอายุของประชาชน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน

ตารางที่ 37 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน	ไม่ได้เรียน (1)		ประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) (2)		มัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.1-ม.3)/ เทียบเท่า (3)		มัธยมศึกษาตอน ปลาย (ม.4-ม.6)/ ปวช./ปกศ.ต้น/ เทียบเท่า (4)		ปวส./อนุปริญญา/ ปกศ.สูง (5)		ปริญญาตรี (6)		สูงกว่าปริญญาตรี (7)		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
โทรทัศน์	1.1905	0.5118	1.3660	0.7674	1.3660	0.7674	1.4324	0.7280	1.8600	0.9951	1.8077	1.0590	1.7553	0.8760	5.3004***	0.0000	4>2
วิทยุ	1.1429	0.3586	1.2941	0.8420	1.5405	0.7672	1.9091	1.1614	2.0000	1.3565	1.6737	0.8805	1.0000	0.0000	6.2676***	0.0000	4>2
หนังสือพิมพ์	1.0952	0.3008	1.2026	0.6525	1.3243	0.7092	1.5859	0.9795	1.6538	1.1642	1.5745	0.8097	1.3333	0.5774	4.1654***	0.0004	4>2

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 37 พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุและสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่า จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุและสื่อหนังสือพิมพ์มากกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)

ตารางที่ 38 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล

สื่อบุคคล	ไม่ได้เรียน (1)		ประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) (2)		มัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.1-ม.3)/ เทียบเท่า (3)		มัธยมศึกษาตอน ปลาย (ม.4-ม.6)/ ปวช./ปกศ.ต้น/ เทียบเท่า (4)		ปวส./อนุปริญญา/ ปกศ.สูง (5)		ปริญญาตรี (6)		สูงกว่าปริญญาตรี (7)		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.6667	1.1106	2.1090	1.5051	1.9474	1.2723	1.4082	0.9176	1.5385	0.8115	1.3830	0.8046	1.3333	0.5774	5.6673***	0.0000	2>4, 6
เจ้าหน้าที่เทศบาล	1.1429	0.4781	1.1830	0.7294	1.3514	0.6332	1.1837	0.5246	1.1923	0.6337	1.2903	0.5820	1.0000	0.0000	0.7268	0.6282	-
นายอำเภอ ปลัดอำเภอ	1.1905	0.6016	1.1948	0.7504	1.4595	1.0164	1.3367	0.8242	1.1923	0.4915	1.2473	0.6368	1.3333	0.5774	0.8702	0.5167	-
เจ้าหน้าที่ อบต.	1.9524	1.2836	2.2903	1.6513	1.8649	1.2056	1.4898	1.0959	1.5385	1.0670	1.3830	0.7635	1.3333	0.5774	6.6705***	0.0000	2>4, 6
เจ้าหน้าที่กรมประมง	1.1429	0.6547	1.4551	1.0308	1.8158	1.2704	1.3673	0.8780	1.5385	0.9479	1.3871	0.8080	1.0000	0.0000	1.6206	0.1397	-
พระสงฆ์	1.0000	0.0000	1.0196	0.1803	1.1892	0.6163	1.1837	0.6788	1.0000	0.0000	1.0860	0.3506	1.0000	0.0000	2.2448*	0.0382	ไม่พบ
ตำรวจ ทหาร	1.0000	0.0000	1.1307	0.5700	1.2162	0.6296	1.2041	0.6252	1.0385	0.1961	1.0753	0.3682	1.0000	0.0000	1.0538	0.3899	-
ครู อาจารย์	1.0000	0.0000	1.0523	0.3401	1.4865	0.9013	1.7959	1.0450	1.2692	0.8274	1.4362	0.7414	1.0000	0.0000	12.0343***	0.0000	4>1, 4>2, 6>2
นักเรียน นักศึกษา	1.0500	0.2236	1.1169	0.4844	1.5405	0.9602	1.6939	1.0688	1.2692	0.8274	1.3226	0.6108	1.0000	0.0000	7.1793***	0.0000	4>2
เพื่อน	1.1905	0.4024	1.4645	0.9621	1.5946	0.9267	1.9796	1.1395	1.7308	1.2508	1.6989	0.8442	1.3333	0.5774	3.6900**	0.0014	4>2
สมาชิกในครอบครัว	1.2381	0.7003	1.5325	1.0736	1.6757	0.9734	1.6633	1.1301	1.6538	1.1075	1.4409	0.7585	1.3333	0.5774	0.9121	0.4859	-
ประชาชนทั่วไป	1.0476	0.2182	1.1569	0.5862	1.5405	0.8691	1.4490	0.9429	1.3846	0.7524	1.4624	0.7879	1.0000	0.0000	3.3632**	0.0030	ไม่พบ

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 38 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ อบต. ครู/อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากพระสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเพื่อน ประชาชนทั่วไปแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกำหนด ผู้ใหญ่บ้านมากกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่าและกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเจ้าหน้าที่ อบต.มากกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่าและกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่า มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากครูอาจารย์มากกว่า กลุ่มที่ไม่ได้เรียน และกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่า มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากนักเรียน นักศึกษา มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่า มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเพื่อนมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)

ส่วนความแตกต่างรายคู่ในพระสงฆ์ และประชาชนทั่วไปนั้น ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 39 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจ	ไม่ได้เรียน (1)		ประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) (2)		มัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.1-ม.3)/ เทียบเท่า (3)		มัธยมศึกษาตอน ปลาย (ม.4-ม.6)/ ปวช./ปศ.ตัน/ เทียบเท่า (4)		ปวส./อนุปริญญา/ ปศ.สูง (5)		ปริญญาตรี (6)		สูงกว่าปริญญาตรี (7)		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น สติ๊กเกอร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว	1.0476	0.2182	1.1569	0.5862	1.5405	0.8691	1.4490	0.9429	1.3846	0.7524	1.4624	0.7879	1.0000	0.0000	3.3632**	0.0030	ไม่พบ
ป้ายประกาศ	1.3810	0.7400	1.3529	0.7297	1.6757	0.9444	1.6162	0.9867	1.6154	1.0612	1.5376	0.9036	1.0000	0.0000	1.6030	0.1447	-
หอกระจายข่าว	1.6667	1.406	1.9739	1.5430	1.7568	1.0905	1.4898	0.9765	1.6154	1.0923	1.5532	1.0013	1.0000	0.0000	2.0911	0.0532	-
การเดินทาง-วังรณรงค์	1.0000	0.0000	1.0980	0.4697	1.3784	0.7208	1.3776	0.8061	1.2692	0.6668	1.2688	0.5737	1.0000	0.0000	3.1844**	0.0046	ไม่พบ
นิทรรศการ	1.0000	0.0000	1.0850	0.4284	1.4054	0.8320	1.3636	0.7753	1.2308	0.5144	1.2688	0.5544	1.0000	0.0000	3.1687**	0.0016	4>2

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 39 พบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ (สติ๊กเกอร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว) กิจกรรมการเดินทาง-วังรณรงค์ และนิทรรศการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปศ.ตัน/เทียบเท่า มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับอนุรักษ์หอยหลอดจากนิทรรศการ มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)

ส่วนความแตกต่างรายคู่ในเอกสารสิ่งพิมพ์ (สติ๊กเกอร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว) และกิจกรรมการเดินทาง-วังรณรงค์นั้น ไม่พบคู่ที่แตกต่างกันแต่อย่างใด

ตารางที่ 40 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

สื่อ	ไม่ได้เรียน (1)		ประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) (2)		มัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.1- ม.3)/เทียบเท่า (3)		มัธยมศึกษาตอน ปลาย (ม.4-ม.6)/ ปวช./ปกศ.ต้น/ เทียบเท่า (4)		ปวส./อนุปริญญา/ ปกศ.สูง (5)		ปริญญาตรี (6)		สูงกว่าปริญญาตรี (7)		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
สื่อมวลชน	1.1429	0.3261	1.2876	0.6787	1.4324	0.6472	1.7823	0.8537	1.8205	1.0295	1.6667	0.7217	1.2222	0.3849	6.9618***	0.0000	4>1, 2 6>2
สื่อบุคคล	1.3042	0.3303	1.4690	0.5424	1.5788	0.6019	1.5179	0.5694	1.3846	0.5874	1.3629	0.4404	1.1944	0.3368	1.5277	0.1674	-
สื่อเฉพาะกิจ	1.2190	0.4238	1.3333	0.5666	1.5514	0.6967	1.4571	0.7701	1.4231	0.6701	1.4129	0.6128	1.0000	0.0000	1.2379	0.2856	-

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 40 เมื่อกล่าวถึงภาพรวมของความแตกต่างทางการศึกษากับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อประเภทต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า สื่อมวลชน ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่า จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด มากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือและกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)

สื่อบุคคล ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สื่อเฉพาะกิจ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ดังนั้น ความแตกต่างทางการศึกษาของประชาชน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน

ตารางที่ 41 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน	นักเรียน นักศึกษา (1)		ค้าขาย/ประกอบ กิจการส่วนตัว (2)		รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (3)		พนักงาน บริษัทเอกชน (4)		เกษตรกร/ประมง (5)		รับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้ แรงงาน (6)		แม่บ้าน/พ่อบ้าน (7)		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
โทรทัศน์	1.7258	0.9610	1.5397	0.9127	1.6167	0.8654	1.8939	1.0831	1.2969	0.6089	1.4138	0.7017	1.6066	0.8222	3.2776**	0.0037	4>5
วิทยุ	1.8226	0.9839	1.4286	1.0733	1.6721	0.8703	1.9231	1.2159	1.2188	0.6034	1.4828	0.8633	1.4426	0.9751	4.2159***	0.0004	4>5
หนังสือพิมพ์	1.4194	0.8598	1.3065	0.8014	1.4833	0.8334	1.7879	1.1165	1.1719	0.4562	1.2931	0.6215	1.3443	0.7502	3.8927***	0.0009	4>5

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 41 พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และกลุ่มที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อวิทยุและสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ มากกว่ากลุ่มเกษตรกร/ประมง

ตารางที่ 42 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล

สื่อบุคคล	นักเรียน นักศึกษา (1)		ค้าขาย/ประกอบ กิจการส่วนตัว (2)		รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (3)		พนักงาน บริษัทเอกชน (4)		เกษตรกร/ประมง (5)		รับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้ แรงงาน (6)		แม่บ้าน/พ่อบ้าน (7)		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.2097	0.5473	1.9385	1.4777	1.3167	0.6507	1.6462	1.0522	2.8438	1.4716	1.5085	1.0887	1.5082	1.0587	15.6993***	0.0000	2>1 5>1, 2, 3 5>4, 6, 7
เจ้าหน้าที่เทศบาล	1.2097	0.6043	1.2903	0.8757	1.1356	0.3453	1.4000	0.7246	1.1406	0.4316	1.1552	0.5864	1.1803	0.6457	1.5252	0.1682	-
นายอำเภอ ปลัดอำเภอ	1.2097	0.5473	1.1935	0.6736	1.1695	0.4215	1.4000	0.8624	1.4063	1.0192	1.2373	0.7952	1.1967	0.7488	1.1324	0.3424	-
เจ้าหน้าที่ อบต.	1.4355	0.9687	2.1746	1.6317	1.3000	0.6715	1.5692	1.0454	3.0625	1.5924	1.6780	1.2239	1.3770	0.9689	17.0881***	0.0000	2>3, 7 5>1, 2, 3 5>4, 6, 7
เจ้าหน้าที่กรมประมง	1.3226	0.8253	1.3846	0.9133	1.2881	0.7440	1.4615	0.8492	1.9688	1.4361	1.4068	0.8929	1.2131	0.6612	4.4713***	0.0002	5>1, 3, 7
พระสงฆ์	1.2258	0.7979	1.0323	0.2540	11.0339	0.1825	1.1538	0.5371	1.0781	0.3697	1.0172	0.1313	1.0328	0.1796	2.1746*	0.0445	ไม่พบ
ตำรวจ ทหาร	1.1774	0.5287	1.0968	0.3930	1.0339	0.1825	1.2000	0.6661	1.2344	0.8308	1.0862	0.3395	1.0656	0.3591	1.3153	0.2488	-
ครู อาจารย์	2.1452	1.1286	1.0484	0.2821	1.5167	0.8535	1.3846	0.7222	1.0781	0.3697	1.2241	0.6765	1.0656	0.3591	20.1116***	0.0000	1>2, 3, 4 1>5, 6, 7 3>2, 7
นักเรียน นักศึกษา	1.8710	1.1662	1.0968	0.3930	1.184	0.5077	1.5077	0.8861	1.2188	0.7447	1.3103	0.6545	1.1311	0.4272	8.6840***	0.0000	1>2, 3, 5, 6, 7
เพื่อน	1.9677	1.1303	1.4194	0.7798	1.6949	0.9515	1.9231	1.1633	1.5781	1.0809	1.5000	0.7919	1.4098	0.8637	3.4170*	0.0226	ไม่พบ
สมาชิกในครอบครัว	1.6290	1.1485	1.2698	0.7450	1.4576	0.8773	1.6769	1.0913	1.8438	1.2113	1.4310	0.7519	1.4918	0.9596	2.2881*	0.0348	ไม่พบ
ประชาชนทั่วไป	1.7581	1.1116	2.0317	1.2948	1.3667	0.5513	2.1077	1.1742	2.3750	1.5066	1.7414	0.9283	2.0492	1.2031	4.9276***	0.0001	4>3, 5>3

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 42 พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ อบต. เจ้าหน้าที่กรมประมง ครู/อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษา และประชาชนทั่วไปแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากพระสงฆ์ เพื่อน สมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า

กลุ่มค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มากกว่ากลุ่มนักเรียน นักศึกษา

กลุ่มเกษตรกร/ประมง มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มากกว่ากลุ่มนักเรียน นักศึกษา ค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว ราชการ/รัฐวิสาหกิจ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

กลุ่มค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเจ้าหน้าที่ อบต. มากกว่ากลุ่มราชการ/รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

กลุ่มเกษตรกร/ประมง มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเจ้าหน้าที่ อบต. มากกว่ากลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว กลุ่มราชการ/รัฐวิสาหกิจ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

กลุ่มเกษตรกร/ประมง มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเจ้าหน้าที่ประมง มากกว่ากลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มราชการ/รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

กลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากครู อาจารย์ มากกว่ากลุ่มค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว กลุ่มราชการ/รัฐวิสาหกิจ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มเกษตรกร/ประมง กลุ่มรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

กลุ่มราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากครู อาจารย์ ค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัวและกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

กลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากนักเรียน นักศึกษา มากกว่ากลุ่มค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว กลุ่มราชการ/รัฐวิสาหกิจ กลุ่มรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และกลุ่มเกษตรกร/ประมงมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกลุ่มประชาชนทั่วไป ส่วนความแตกต่างรายคู่ในพระสงฆ์ เพื่อน และสมาชิกในครอบครัวนั้น ไม่พบคู่ที่แตกต่างกันแต่อย่างใด

ตารางที่ 43 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจ	นักเรียน นักศึกษา (1)		ค้าขาย/ประกอบ กิจการส่วนตัว (2)		รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ (3)		พนักงาน บริษัทเอกชน (4)		เกษตรกร/ประมง (5)		รับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้ แรงงาน (6)		แม่บ้าน/พ่อบ้าน (7)		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น สติ๊กเกอร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว	1.4839	0.9537	1.2258	0.7557	1.2034	0.5502	1.6154	0.9951	1.2656	0.7181	1.3448	0.6367	1.1475	0.4411	3.1668**	0.0047	ไม่พบ
ป้ายประกาศ	1.5968	0.9660	1.4762	0.9133	1.2881	0.7668	1.9385	1.1710	1.4844	0.7765	1.4483	0.6798	1.1967	0.4768	4.9448***	0.0001	4>3, 7
หออกระจายข่าว	1.5645	0.9855	2.1129	1.6704	1.3667	0.9200	1.6615	1.0793	2.2344	1.6305	1.5862	1.1399	1.4098	0.8637	4.7113***	0.0001	5>3, 7
การเดิน-วิ่งรณรงค์	1.4194	0.8598	1.0806	0.3289	1.1186	0.3753	1.4308	0.7494	1.2031	0.7385	1.1724	0.4641	1.1475	0.4774	3.4440**	0.0025	ไม่พบ
นิทรรศการ	1.3871	0.8561	1.0952	0.4293	1.1186	0.3753	1.4308	0.7699	1.2031	0.6468	1.1207	0.3286	1.1639	0.4539	3.3642**	0.0030	ไม่พบ

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 43 พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเอกสารสิ่งพิมพ์ (สติ๊กเกอร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว) กิจกรรมการเดิน-วิ่งรณรงค์ และนิทรรศการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากป้ายประกาศ หออกระจายข่าวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า

กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากป้ายประกาศ มากกว่ากลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

กลุ่มเกษตรกร/ประมง มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากหออกระจายข่าว มากกว่ากลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

ส่วนในเอกสารสิ่งพิมพ์ (สติ๊กเกอร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว) กิจกรรมการเดิน-วิ่งรณรงค์ และนิทรรศการนั้น ไม่พบคู่ที่แตกต่างกันแต่อย่างใด

ตารางที่ 44 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

สื่อ	นักเรียน นักศึกษา (1)		ค้าขาย/ประกอบ กิจการส่วนตัว (2)		รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ (3)		พนักงาน บริษัทเอกชน (4)		เกษตรกร/ประมง (5)		รับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้ แรงงาน (6)		แม่บ้าน/พ่อบ้าน (7)		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
สื่อมวลชน	1.6559	0.8052	1.4194	0.8534	1.5889	0.7061	1.8667	0.9552	1.2292	0.5035	1.3966	0.6442	1.4645	0.6866	4.8328***	0.0001	4>5
สื่อบุคคล	1.5134	0.6004	1.4073	0.5195	1.2797	0.2915	1.5359	0.6562	1.7357	0.5459	1.3494	0.4444	1.3101	0.4128	6.0638***	0.0000	5>2, 3, 6, 7
สื่อเฉพาะกิจ	1.4903	0.8006	1.3935	0.6220	1.2102	0.4448	1.6154	0.8126	1.4781	0.6879	1.3345	0.4579	1.2131	0.3998	3.5416**	0.0020	4>3, 7

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 44 เมื่อกล่าวถึงภาพรวมของความแตกต่างทางอาชีพกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อประเภทต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า

สื่อมวลชน ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนจะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด มากกว่ากลุ่มเกษตรกร/ประมง

สื่อบุคคล ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มเกษตรกร/ประมง จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด มากกว่ากลุ่มค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว กลุ่มข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กลุ่มรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

สื่อเฉพาะกิจ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน

ดังนั้น ความแตกต่างทางอาชีพของประชาชน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 45 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน	ไม่มีรายได้		≤ 1,000 บาท		1,001-5,000 บาท		5,001-10,000 บาท		10,001-20,000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)					
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
โทรทัศน์	1.6512	0.9045	1.2143	0.4258	1.4483	0.8244	1.6282	0.8235	1.7792	0.8977	1.6667	1.1637	2.1640	0.0572	-
วิทยุ	1.7791	1.0890	1.2143	0.5789	1.3655	0.8961	1.6282	0.9949	1.7662	0.9719	1.5152	1.0038	3.1769**	0.0079	ไม่พบ
หนังสือพิมพ์	1.3837	0.7995	1.1429	0.3631	1.2414	0.7291	1.4615	0.7506	1.6053	0.8806	1.6970	1.1855	3.3557**	0.0055	ไม่พบ

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 45 พบว่า กลุ่มที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อวิทยุและสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ไม่พบคู่ที่แตกต่างแต่อย่างใด

ตารางที่ 46 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล

สื่อบุคคล	ไม่มีรายได้		≤ 1,000 บาท		1,001-5,000 บาท		5,001-10,000 บาท		10,001-20,000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)									
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.3488	0.8646	1.4286	0.7559	2.0743	1.4147	1.9114	1.3415	1.4933	1.0184	1.3030	0.6840	6.3355***	0.0000	3>1, 5, 6
เจ้าหน้าที่เทศบาล	1.1512	0.5206	1.2143	0.5789	1.2207	0.7019	1.2949	0.7045	1.2703	0.6259	1.0909	0.2919	0.7988	0.5509	-
นายอำเภอ ปลัดอำเภอ	1.1512	0.4732	1.0714	0.2673	1.2397	0.8078	1.4487	1.0148	1.3378	0.7453	1.1212	0.3314	1.9421	0.0863	-
เจ้าหน้าที่ อบต.	1.4186	1.0229	1.3571	0.6333	2.3469	1.5775	1.7949	1.3709	1.5467	1.0564	1.2727	0.6261	8.9613***	0.0000	3>1, 5, 6
เจ้าหน้าที่กรมประมง	1.2242	0.7184	1.1429	0.5345	1.5000	1.0465	1.6456	1.1327	1.4324	0.9228	1.3333	0.7773	1.9273	0.0886	-
พระสงฆ์	1.1628	0.6836	1.0714	0.2673	1.0345	0.2177	1.0769	0.3520	1.0811	0.3610	1.1212	0.5453	1.0503	0.3876	-
ตำรวจ ทหาร	1.1279	0.4549	1.1429	0.5345	1.1241	0.5996	1.1923	0.5824	1.1081	0.4553	1.0606	0.2423	0.3684	0.8702	-
ครู อาจารย์	1.8140	1.0902	1.2143	0.5789	1.0966	0.4302	1.2436	0.6070	1.3867	0.7692	1.5152	0.8704	11.1501***	0.0000	1>3,4,5
นักเรียน นักศึกษา	1.6163	1.0646	1.2143	0.5789	1.2276	0.6208	1.2949	0.7578	1.3243	0.7044	1.2424	0.5607	3.1276**	0.0087	1>3
เพื่อน	1.8488	1.1633	1.2857	0.4688	1.5170	0.9093	1.5513	0.9066	1.7162	1.0666	1.8788	1.0234	2.1688	0.0567	-
สมาชิกในครอบครัว	1.5930	1.1518	1.1429	0.3631	1.6233	1.0382	1.4744	0.9219	1.5405	0.9536	1.4242	0.8303	0.8465	0.5173	-
ประชาชนทั่วไป	1.9535	1.2917	1.9286	0.9169	2.1448	1.3122	1.7722	1.0371	1.7867	1.0436	1.5455	0.8326	2.1919	0.0543	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 46 พบว่า กลุ่มที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ อบต. และครู/อาจารย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และกลุ่มที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากนักเรียน/นักศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบคู่ที่แตกต่างกันดังนี้

กลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 1,001-5,000 บาท จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ อบต. มากกว่ากลุ่มที่ไม่มีรายได้ กลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป

กลุ่มที่ไม่มีรายได้ จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากครู/อาจารย์ มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 1,001-5,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท

กลุ่มที่ไม่มีรายได้ จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากนักเรียน/นักศึกษา มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 1,001-5,000 บาท

ตารางที่ 47 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจ	ไม่มีรายได้		≤ 1,000 บาท		1,001-5,000 บาท		5,001-10,000 บาท		10,001-20,000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น สติ๊กเกอร์ แผ่นพับ โบปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว	1.3256	0.8181	1.2143	0.5789	1.2483	0.6618	1.4231	0.7816	1.4054	0.8746	1.3636	0.7833	0.7873	0.5592	-
ป้ายประกาศ	1.4419	0.8623	1.3571	0.6333	1.4828	0.7915	1.5000	0.8641	1.5867	1.0147	1.5455	1.0633	0.3224	0.8995	-
หออกระจายข่าว	1.4884	0.9911	1.4286	0.6462	2.0690	1.5395	1.7692	1.2986	1.4800	0.9352	1.2424	0.8303	4.6610***	0.0004	3>1,5,6
การเดินทาง-วังรณรงค์	1.2907	0.7494	1.1429	0.3631	1.1448	0.4997	1.2121	0.7006	1.3108	0.6605	1.1515	0.4417	1.2465	0.2864	-
นิทรรศการ	1.2674	0.7424	1.2857	0.6112	1.1448	0.4561	1.2308	0.6014	1.3200	0.7006	1.1515	0.4417	1.1107	0.3539	-

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 47 พบว่า กลุ่มที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากหออกระจายข่าวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบคู่ที่แตกต่างคือ กลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 1,001-5,000 บาท จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีรายได้ กลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 48 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

สื่อ	ไม่มีรายได้		≤ 1,000 บาท		1,001-5,000 บาท		5,001-10,000 บาท		10,001-20,000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป		F	P	คู่ที่แตกต่าง
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.			
สื่อมวลชน	1.6047	0.8028	1.1905	0.4075	1.3517	0.7155	1.5726	0.7105	1.7111	0.7891	1.6263	0.9781	3.3039**	0.0061	ไม่พบ
สื่อบุคคล	1.4525	0.5567	1.2679	0.3870	1.5098	0.4997	1.4722	0.5956	1.4099	0.5322	1.3258	0.4307	1.1710	0.3226	-
สื่อเฉพาะกิจ	1.3628	0.7073	1.2857	0.4688	1.4179	0.5431	1.4410	0.6961	1.4108	0.7446	1.2909	0.5456	0.4230	0.8327	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 48 พบว่าในสื่อมวลชนนั้น ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อทดสอบหาความแตกต่างรายคู่แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

ส่วนในสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ดังนั้น ความแตกต่างทางรายได้ของประชาชน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน

สมมติฐานที่ 2: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดต่างกัน

ตารางที่ 49 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
1) เพศชาย	176	3.7799	.384	1.34	0.181
2) เพศหญิง	264	3.7278	.422		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 49 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ความแตกต่างทางเพศของประชาชน ไม่มีผลต่อความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตารางที่ 50 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
1) 15-24 ปี	91	3.7839	.4110	1.8202	0.1239
2) 25-34 ปี	103	3.7987	.3966		
3) 35-44 ปี	110	3.7582	.3920		
4) 45-54 ปี	80	3.6500	.4048		
5) 55 ปีขึ้นไป	56	3.7214	.4435		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 50 พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ อายุที่แตกต่างกันของประชาชน ไม่มีผลต่อความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 51 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
1) ไม่ได้เรียน	21	3.6063	.4680	15.1058***	0.0000	
2) ประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ ป.7)	157	3.5673	.3792			
3) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1- ม.3)/เทียบเท่า	38	3.7211	.3455			
4) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/ เทียบเท่า	100	3.8280	.3795			4>2
5) ปวส./อนุปริญญา/ปกศ.สูง	26	3.7333	.3178			
6) ปริญญาตรี	95	4.0056	.3619			6>2 6>1 6>3
7) สูงกว่าปริญญาตรี	3	3.9333	.0667			

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 51 พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ การศึกษาที่แตกต่างกันของประชาชน มีผลต่อความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบคู่ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่า มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)

และกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) กลุ่มที่ไม่ได้เรียน และกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1ม.3)/เทียบเท่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 52 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ แตกต่าง
1) นักเรียน นักศึกษา	62	3.7914	.3927	3.7104***	0.0000	1>5
2) ค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว	66	3.6687	.3526			
3) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	61	4.0175	.3862			3>5
						3>2
				3>6		
						3>7
4) พนักงานบริษัทเอกชน	66	3.8687	.3162			4>5
5) เกษตรกร/ประมง	64	6.4438	.4060			
6) รับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน	60	3.7178	.3422			6>5
7) แม่บ้าน/พอบ้าน	61	3.7432	.4248			7>5

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 52 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ อาชีพที่แตกต่างกันของประชาชน มีผลต่อความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบคู่ที่แตกต่างกันดังนี้

กลุ่มนักเรียน นักศึกษามีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง

กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง กลุ่มอาชีพค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน/พอบ้าน

กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง

กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง

กลุ่มแม่บ้าน/พอบ้าน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง

ตารางที่ 53 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

รายได้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
1) ไม่มีรายได้	86	3.7372	.3939	8.5347***	0.0000	
2) น้อยกว่า/เท่ากับ 1,000 บาท	14	3.9571	.2812			
3) 1,001 – 5,000 บาท	149	3.6031	.4258			
4) 5,001 – 10,000 บาท	79	3.7722	.3775			
5) 10,001 – 20,000 บาท	78	3.8906	.3345			5>3
6) 20,001 บาท ขึ้นไป	33	3.9313	.3981			6>3

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 53 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ รายได้ที่แตกต่างกันของประชาชน มีผลต่อความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบคู่ที่แตกต่างกันดังนี้คือ ประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท และประชาชนที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 1,001 – 5,000 บาท

สมมติฐานที่ 3: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดต่างกัน

ตารางที่ 54 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หอยหลอด	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
1) เพศชาย	176	.4607	.208	1.53	0.127
2) เพศหญิง	264	.4306	.194		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 54 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ความแตกต่างทางเพศของประชาชน ไม่มีผลการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตารางที่ 55 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
1) 15-24 ปี	91	.4121	.1621	1.6546	0.1596
2) 25-34 ปี	103	.4604	.2021		
3) 35-44 ปี	110	.4682	.2157		
4) 45-54 ปี	80	.4448	.1935		
5) 55 ปีขึ้นไป	56	.4063	.2242		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 55 พบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ อายุที่แตกต่างกันของประชาชน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 56 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ แตกต่าง
1) ไม่ได้เรียน	21	.3095	.1628	3.7710**	0.0011	3>1
2) ประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)	157	.4135	.2030			
3) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1- ม.3)/เทียบเท่า	38	.5263	.2252			
4) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4- ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่า	100	.4717	.2066			
5) ปวส./อนุปริญญา/ปกศ.สูง	26	.4519	.1782			
6) ปริญญาตรี	95	.4544	.1731			
7) สูงกว่าปริญญาตรี	3	.4167	.1443			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 56 พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ การศึกษาที่แตกต่างกันของประชาชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบคู่ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)/เทียบเท่า จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ

ตารางที่ 57 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
1) นักเรียน นักศึกษา	62	.4019	.1528	3.0275**	0.0065	ไม่พบ
2) ค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว	66	.4192	.1922			
3) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	61	.5164	.1767			
4) พนักงานบริษัทเอกชน	66	.4381	.1868			
5) เกษตรกร/ประมง	64	.4844	.2475			
6) รับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน	60	.4417	.2094			
7) แม่บ้าน/พอบ้าน	61	.3975	.2026			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 57 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 58 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หอยหลอด	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ แตกต่าง
1) ไม่มีรายได้	86	.3876	.1719	4.4629**	0.0006	
2) น้อยกว่า/เท่ากับ 1,000 บาท	14	.3512	.1766			
3) 1,001 – 5,000 บาท	149	.4251	.1966			
4) 5,001 – 10,000 บาท	79	.4884	.2208			
5) 10,001 – 20,000 บาท	78	.4701	.1983			
6) 20,001 บาท ขึ้นไป	33	.5227	.1990			6>1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 58 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ รายได้ที่แตกต่างกันของประชาชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบคู่ที่แตกต่างกันดังนี้คือ ประชาชนที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าประชาชนที่ไม่มีรายได้

สมมติฐานที่ 4: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตารางที่ 59 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดกับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด	P
สื่อมวลชน		
โทรทัศน์	0.0693	0.150
วิทยุ	0.0295	0.540
หนังสือพิมพ์	0.0594	0.218
ภาพรวม	0.0594	0.218
สื่อบุคคล		
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	-0.1710***	0.000
เจ้าหน้าที่เทศบาล	0.0088	0.855
นายอำเภอ ปลัดอำเภอ	-0.0302	0.531
เจ้าหน้าที่ อบต.	-0.2610***	0.000
เจ้าหน้าที่กรมประมง	-0.0947*	0.048
พระสงฆ์	-0.1110*	0.021
ตำรวจ ทหาร	-0.0861	0.074
ครู อาจารย์	0.1441**	0.003
นักเรียน นักศึกษา	0.0320	0.507
เพื่อน	0.0263	0.586
สมาชิกในครอบครัว	0.0052	0.914
ประชาชนทั่วไป	-0.1206*	0.012
ภาพรวม	-0.1224*	0.011
สื่อเฉพาะกิจ		
เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น สดิกเกอร์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ จดหมายข่าว	0.0766	0.112
ป้ายประกาศ	0.0698	0.148
หออกระจายข่าว	-0.0863	0.073
การเดิน-วิ่งรณรงค์	0.0624	0.196
นิทรรศการ	0.0622	0.197
ภาพรวม	0.0245	0.611

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 59 พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ อบต. มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่

อบต. มาก จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดน้อย และความสัมพัทธ์ที่พบนั้น อยู่ในระดับต่ำ

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเจ้าหน้าที่กรมประมง พระสงฆ์ และประชาชนทั่วไป มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากเจ้าหน้าที่กรมประมง พระสงฆ์ และประชาชนทั่วไปมาก จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดน้อย และความสัมพัทธ์ที่พบนั้น อยู่ในระดับต่ำ

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากครู อาจารย์ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากครู อาจารย์มาก จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากตามไปด้วย และความสัมพัทธ์ที่พบนั้น อยู่ในระดับต่ำ

เมื่อกล่าวสรุปภาพรวมของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อต่างๆ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดเพียงบางส่วน ดังนี้

สื่อมวลชน การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สื่อบุคคล การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากบุคคล มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลมาก จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดน้อย และความสัมพัทธ์ที่พบนั้น อยู่ในระดับต่ำ

สื่อเฉพาะกิจ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตารางที่ 60 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด	P
สื่อมวลชน		
โทรทัศน์	0.3191***	0.000
วิทยุ	0.3477***	0.000
หนังสือพิมพ์	0.3034***	0.000
ภาพรวม	0.3765***	0.000
สื่อบุคคล		
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.3081***	0.000
เจ้าหน้าที่เทศบาล	0.3216***	0.000
นายอำเภอ ปลัดอำเภอ	0.4006***	0.000
เจ้าหน้าที่ อบต.	0.1992***	0.000
เจ้าหน้าที่กรมประมง	0.3774***	0.000
พระสงฆ์	0.2452***	0.000
ตำรวจ ทหาร	0.1895***	0.000
ครู อาจารย์	0.2079***	0.000
นักเรียน นักศึกษา	0.2645***	0.000
เพื่อน	0.2280***	0.000
สมาชิกในครอบครัว	0.1944***	0.000
ประชาชนทั่วไป	0.1688***	0.000
ภาพรวม	0.4235***	0.000
สื่อเฉพาะกิจ		
เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น สติ๊กเกอร์ แผ่นพับ โบปลิวโปสเตอร์ จดหมายข่าว	0.3538***	0.000
ป้ายประกาศ	0.3016***	0.000
หออกระจายข่าว	0.2903***	0.000
การเดิน-วิ่งรณรงค์	0.3190***	0.000
นิทรรศการ	0.3167***	0.000
ภาพรวม	0.4007***	0.000

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 60 พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อ ทั้ง 3 ประเภท คือ สื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก กล่าวคือ หากประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมาก การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดก็จะมีมากตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ที่พบนั้น มีค่าในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 6: ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตารางที่ 61 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด	P
ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด	0.0964*	0.043

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 61 พบว่า ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก กล่าวคือ หากประชาชนมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมาก การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดก็จะมีมากตามไปด้วย แต่เป็นความสัมพันธ์ที่พบในการสำรวจนี้ เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของ ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความ ตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัด สมุทรสงคราม

รูปแบบของงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 440 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะทางด้านประชากร ปริมาณการเปิดรับ ข่าวสารจากสื่อต่างๆ ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด ส่วนการ ทดสอบสมมติฐานนั้นใช้สถิติคือ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance [ANOVA]) และการวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะทางประชากร

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 440 คน พบว่า เพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชาย อายุของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 4 มีอายุระหว่าง 35-44 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับ ประถมศึกษาและมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วงระหว่าง 1,001-5,000 บาท

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่วไป

ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่วไป จากสื่อมวลชน ประเภทโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์และวิทยุตามลำดับ โดยประเภทของ รายการทางโทรทัศน์ที่ประชาชนเลือกเปิดรับมากที่สุดคือรายการข่าว วิเคราะห์ข่าว ประเภท

ของคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ที่ประชาชนเปิดรับมากที่สุด คือคอลัมน์ข่าวและวิเคราะห์ข่าว และประเภทของรายการวิทยุที่ประชาชนเลือกเปิดรับมากที่สุดคือ รายการเพลง

สื่อบุคคล ที่ประชาชนมีการเปิดรับมากที่สุดคือ กลุ่มญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว โดยเรื่องที่นิยมสนทนาได้แก่ เรื่องการทำมาหากิน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา (ช่วงเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในระหว่างเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2544) โทรทัศน์และวิทยุ เป็นสื่อมวลชนที่ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากที่สุด โดยมีการเปิดรับสื่ออยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ส่วนหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ประชาชนมีการเปิดรับน้อยที่สุด

สื่อบุคคลที่ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากที่สุด คือประชาชนทั่วไป รองลงมาคือจากเจ้าหน้าที่ อบต. และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามลำดับ

สื่อเฉพาะกิจ ที่ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากที่สุด คือ หอกระจายข่าว

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดอยู่ในระดับต่ำมาก โดยมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากที่สุด และข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดที่ประชาชนมีการเปิดรับมากที่สุดคือ เรื่องการไม่จับหอยหลอดด้วยวิธีราดปูนขาว

ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

ประชาชนส่วนใหญ่มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด อยู่ในระดับสูง

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด อยู่ในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน: เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน

- ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
- ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน โดยที่กลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 45-54 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป และประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ส่วนประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลไม่แตกต่างกัน
- ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน โดยที่กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปวศ.ต้น/เทียบเท่า จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือและกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) ส่วนประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ ไม่แตกต่างกัน
- ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนจะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มเกษตรกร/ประมง ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลนั้น กลุ่มเกษตรกร/ประมงจะมีการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว กลุ่มข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กลุ่มรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน และการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน จะมีการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน
- ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน โดยที่ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน

มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน แต่ไม่พบคู่ที่แตกต่าง ส่วนประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน: เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน

- ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
- ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
- ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปวศ.ต้น/เทียบเท่า มีความตระหนักรู้มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) และกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความตระหนักรู้มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) กลุ่มที่ไม่ได้เรียน และกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1ม.3)/เทียบเท่า
- ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่
 - กลุ่มนักเรียน นักศึกษามีความตระหนักรู้มากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง
 - กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความตระหนักรู้มากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง กลุ่มอาชีพค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน
 - กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีความตระหนักรู้มากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง
 - กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน มีความตระหนักรู้มากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง
 - กลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน มีความตระหนักรู้มากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร/ประมง
- ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่ประชาชนที่มีรายได้ ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท และประชาชนที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป จะมีความตระหนักรู้มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ ระหว่าง 1,001 – 5,000 บาท

สมมติฐานที่ 3: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน: เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน

- ประชาชนที่มีเพศต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
- ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
- ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)/เทียบเท่า จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ
- ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่ไม่พบคู่ที่แตกต่าง
- ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่ประชาชนที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าประชาชนที่ไม่มีรายได้

สมมติฐานที่ 4: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด: เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด จึงเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงลบ และความสัมพันธ์ที่พบนั้น อยู่ในระดับต่ำ

สมมติฐานที่ 5: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด: เป็นไปตามสมมติฐาน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อ ทั้ง 3 ประเภท คือ สื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก และความสัมพันธ์ที่พบนั้น มีค่าในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 6: ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด: เป็นไปตามสมมติฐาน

ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก แต่ความสัมพันธ์ที่พบในการศึกษานี้ เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน พบว่า

เพศ

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

เนื่องจากสภาพในสังคมปัจจุบันเปลี่ยนไปจากสมัยก่อน เพศชายและเพศหญิงมีโอกาสค่อนข้างเท่าเทียมกันในสังคม ต่างจากในอดีตที่เพศชายจะเป็นผู้นำครอบครัว เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว โดยการออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้มีโอกาสติดต่อ พบปะกับบุคคล แลกเปลี่ยนข่าวสารมากกว่าเพศหญิง แต่ต่อมาบทบาทของเพศหญิงมีการเปลี่ยนแปลงให้เท่าเทียมกับเพศชาย ยกตัวอย่างเช่น บทบาทของเพศหญิงในประเทศไทยนั้น ได้มีการปรับไปในแนวทางที่ดีขึ้น เช่น ในปี พ.ศ.2534 คณะรัฐมนตรีได้สั่งการให้ส่วนราชการทุกแห่ง ทบทวนข้อจำกัด ความเสมอภาคในการดำรงตำแหน่งราชการของสตรี เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีสามารถดำรงตำแหน่งได้ทุกตำแหน่ง ยกเว้นตำแหน่งที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ นโยบายดังกล่าวถือเป็นการยกเลิกการปิดกั้นความก้าวหน้าในการรับราชการของเพศหญิง

นอกจากนี้ความเจริญทางเทคโนโลยี ทำให้สื่อมีโอกาสเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ ซึ่งเป็นเสมือนปัจจัยทางการสื่อสารที่แทบทุกครอบครัวจะขาดไม่ได้ และคุณสมบัติของการกระจายคลื่นวิทยุโทรทัศน์และคลื่นวิทยุ ที่สามารถแพร่กระจายได้เป็นอาณาบริเวณกว้างไกล จึงทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มาก รวมทั้งการเปิดรับข่าวสาร ล้วนแต่มีความเสมอภาคในการเลือกรับสื่อทั้งเพศชายและเพศหญิง

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

ไพลิน ศศิธนากรแก้ว (2537) ที่ศึกษา การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านเพศไม่มีความแตกต่างกันในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อม

พีระนันท์ บุรณะโสภณ (2538) ที่ศึกษา เรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ไม่แตกต่างกัน

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ที่ศึกษา พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าเยาวชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้จากสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคลไม่แตกต่างกัน

दानินท์ กิจนิษฐ์ (2540) ที่ศึกษา การเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลังหารสองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศแตกต่างกัน มีการเปิดรับสารการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน

อายุ

ความแตกต่างทางอายุของประชาชน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน ดังนี้คือ

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า ไม่ว่าจะมาจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ โดยที่กลุ่มอายุระหว่าง 25-34 ปี จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 45-54ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป สำหรับในกรณีของการเปิดรับจากสื่อมวลชนนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มที่มีอายุน้อยมักจะใช้สื่อมวลชนเพื่อการบันเทิงมากกว่าเพื่อแสวงหาข่าวสารหนักๆ ซึ่งอาจเป็นไปได้ที่ผู้ที่มีอายุน้อย จะมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนผ่านรายการบันเทิง เช่น ในกรณีสื่อวิทยุ ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะนิยมฟังเพลงมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก นักจัดรายการเพลงท้องถิ่นมักจะสอดแทรกข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดในรายการ ดังนั้นผู้ที่มีอายุน้อยจึงมีโอกาสในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก

มีอายุมาก หรือในหนังสือพิมพ์นั้น อาจเป็นไปได้ที่ผู้ที่มีอายุมากไม่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ เนื่องจากว่างเว้นจากการอ่านหนังสือเป็นเวลานานหรือแม้แต่การอ่านหนังสือไม่ออก (Literacy) หรือเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสายตา ทำให้อ่านตัวหนังสือได้ลำบาก โอกาสในการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากหนังสือพิมพ์ จึงมีน้อยกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์จากสื่อเฉพาะกิจนั้น อาจเป็นไปได้ว่าในการดำเนินกิจกรรมสื่อเฉพาะกิจ อาทิ สถานที่ในการติดตั้งป้ายประกาศ หอกระจายข่าว การจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมเดิน-วิ่งรณรงค์ มักจะติดตั้งหรือจัดในสถานที่ราชการ หรือแหล่งชุมชนที่มีผู้คนผ่านไปมามากมาย ทำให้ประชาชนกลุ่มอายุตั้งแต่ 45-54 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจจะทำงานที่บ้านหรือดำเนินชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับบ้าน จึงไม่ได้มีโอกาสในการทราบข่าวสารมากเท่ากับกลุ่มที่มีอายุ 25-34 ปี

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดชแรมม์ (Schramm, 1973) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นบุคคลที่มีอายุต่างกัน จึงประเมินสารประโยชน์ของการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจต่างกัน

ผู้รับสารต่างมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม อายุที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดความต่างกันในเรื่องของการสั่งสมประสบการณ์ที่มากน้อยของแต่ละคน ทั้งจากชีวิตจริงและจากการเล่าเรียน จึงทำให้มีพฤติกรรมในการเปิดรับต่างกันออกไป และยังสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารของเดอเฟลอร์ (De Fluer, 1976) ที่ว่า “บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพและจิตวิทยา เป็นเพราะมีการเรียนรู้จากสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อและบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน” และเดอเฟลอร์ได้สรุปว่า “ข่าวสารต่างๆ ในสังคมเปรียบเสมือนสิ่งเร้าที่ทำให้ผู้รับสารแต่ละคน มีการตอบสนองต่างกัน”

และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

สุภารักษ์ จุตระกูล (2536) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าเยาวชนที่มีระดับอายุต่างกัน มีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้จากสื่อวิทยุแตกต่างกัน และสื่อบุคคลแตกต่างกัน

दानินท์ กิจนิษฐ์ (2540) ที่ได้ศึกษาการเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลังหารสองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับสารการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อโปสเตอร์ และ

เอกสาร/หนังสือที่รับแจกแตกต่างกัน แต่มีการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร การพบปะพูดคุยกับผู้อื่นและสื่ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

การศึกษา

ความแตกต่างทางการศึกษาของประชาชน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ หอยหลอดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน ดังนี้คือ

ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจาก สื่อมวลชนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจาก สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการ อนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาน้อยกว่า ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปวศ.ต้น/เทียบเท่า จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการ อนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือและกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ หอยหลอดมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7) การที่ประชาชนที่มี ระดับการศึกษาสูงกว่า มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าผู้ที่มีระดับ การศึกษาน้อยกว่านั้น อาจเนื่องมาจากประชาชนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดี จะได้เปรียบ อย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี ทั้งนี้เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลาย มีความ เข้าใจสารได้ดี สอดคล้องกับแนวคิดของปรมา สตะเวทิน (2540: 116-117) ที่กล่าวว่า คนที่มี การศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย โอกาสในการเปิดรับข่าวสารจึงมาก ตามไปด้วย และแนวคิดของชแรมม์ (Schramm, 1973) ที่กล่าวว่าการศึกษาและสภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทต่อการเลือกสรรของมนุษย์ ทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรม การเลือกรับสื่อและเนื้อหาข่าวสารของผู้รับสาร และตรงกับแนวคิดของเบอร์กูน (Burgoon, 1974: 64 อ้างถึงใน ปรมา สตะเวทิน, 2540: 116-117) และริเวอร์สและเจนเซน (Rivers, Peterson and Jensen อ้างถึงใน ปรมา สตะเวทิน, 2540: 116-117) ที่ได้กล่าวว่าคนที่ได้รับการศึกษาใน ระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในสาขาวิชาชีพที่ต่างกันย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันออกไป

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ไพลิน ศศิธนากรแก้ว (2536) เรื่องการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนของประชาชน มีความแตกต่างตามระดับการศึกษา

สุภารักษ์ จูตระกูล (2537) การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทักษะคิดและการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ ของ ที่พบว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจาก สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน

สนิ นัยวินิจ (2539) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความรู้ ทักษะคิดและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยวของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์จากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าเยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้จากสื่อวิทยุแตกต่างกัน และสื่อบุคคลแตกต่างกัน

दानินทร์ กิจนิตี (2540) การเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะคิด และการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลังสองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับสารการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อวิทยุไปสเตอร์ เอกสาร/หนังสือที่รับแจกแตกต่างกัน

อาชีพ

ประชาชนที่มีความแตกต่างทางอาชีพ จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

จากการที่ประชาชนที่มีความแตกต่างทางอาชีพ มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกันนั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายสื่อแล้ว พบว่า ในกรณีของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชน กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนจะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด มากกว่ากลุ่มเกษตรกร/ประมงนั้น เนื่องมาจากช่วงเวลาในการออกอากาศของโทรทัศน์ วิทยุ เกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด เกษตรกร/ชาวประมงไม่สะดวกในการรับข่าวสาร เพราะต้องประกอบอาชีพในช่วงเวลานั้นๆ

สำหรับในกรณีของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล พบว่ากลุ่มเกษตรกร/ประมง จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด มากกว่ากลุ่มค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว กลุ่มข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กลุ่มรับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน เนื่องมาจากอาชีพเกษตรกร/ประมง เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับหอยหลอดมากที่สุด ดังนั้นจึงมีโอกาสรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าอาชีพอื่น

ส่วนในกรณีของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อเฉพาะกิจ พบว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด มากกว่ากลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจและกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้านนั้น อาจเนื่องมาจากในการเก็บกลุ่มตัวอย่างอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มตัวอย่างเหล่านั้นเป็นกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ที่เคยมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์หอยหลอดมาก่อน เช่น การจัดการแข่งขันตีกอล์ฟ บนดอนหอยหลอด การให้ทุนสนับสนุนการจัดทำสื่อเฉพาะกิจ (สติ๊กเกอร์ ป้ายผ้า) จึงมีโอกาสในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมาก ในขณะที่การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาจเป็นกลุ่มที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์หอยหลอด ส่วนกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้านนั้น เป็นกลุ่มที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน ดังนั้นโอกาสในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดของกลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจและกลุ่มแม่บ้าน/พ่อบ้าน จึงมีน้อยกว่ากลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเจอร์ซิลด์ (Jersild, 1947: 575 อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ จูติพล ชำรง, 2540: 146) ที่ได้อธิบายว่า บุคคลที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน มักจะมีความเชื่อและแนวคิดแตกต่างกัน และสอดคล้องกับปรเม สตะเวทิน (2540: 115) ที่กล่าวว่าคนที่มีอาชีพต่างกัน ย่อมมองโลก มีแนวความคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยมต่อสิ่งต่างๆแตกต่างกันไป จึงมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารต่างกัน และงานวิจัยของไพลิน ศศิชนารแก้ว (2536) เรื่องการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน

รายได้

ประชาชนที่มีความแตกต่างทางรายได้ จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน ดังนี้คือ

ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ส่วนในสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สาเหตุที่ประชาชนที่มีความแตกต่างทางรายได้ มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะแม้ประชาชนส่วนใหญ่จะทราบถึงปัญหาของจำนวนหอยหลอดที่ลดลง ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม แต่ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจคือรายได้ จึงมีผลต่อการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้น้อยจะต้องทำงานประเภทหาเช้า-กินค่ำ เพื่อหาเงินมาเลี้ยงตนเองหรือครอบครัว ทำให้ขาดโอกาสในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้สูงหรือมีฐานะ เป็นผู้ที่เพียบพร้อม

ไปด้วยทรัพย์สินเงินทอง สามารถมีเวลาในการเปิดรับข่าวสารต่างๆ ดังนั้นโอกาสในการเปิดรับเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจึงมีมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย

สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่อธิบายว่า ประชาชนหรือผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับระบบสื่อมวลชนและระบบสังคมตามทฤษฎีจัดลำดับชั้นในสังคม (The Social Categories Theory) ของบอลล์ โรคิชและเดอเฟออร์ (Ball Rokeach and De Fleur, 1976 อ้างถึงใน ไพลิน ศศิธนากรแก้ว, 2536: 81) ที่กล่าวว่าบุคคลในสังคมที่อยู่กลุ่มเดียวกัน โดยยึดถือเพศ อายุ รายได้ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวกำหนด จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนที่คล้ายๆ กัน

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริชัย ศิริกายะ (2525) ที่ศึกษาเรื่องสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปทุมธานี: ศึกษาเฉพาะอำเภอคลองหลวง และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชน ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของค่านิยมสมัยใหม่ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน

งานวิจัยของไพลิน ศศิธนากรแก้ว (2536) เรื่องการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน

เพศ

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สืบเนื่องจากเหตุผลที่ได้กล่าวไว้ในสมมติฐานข้อที่ 1 ในส่วนที่ประชาชนที่มีเพศต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดไม่ต่างกัน ยังผลให้เพศชายและเพศหญิงมีความตระหนักรู้ไม่แตกต่างกันตามไปด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

บุญลือ คชเสนีย์ (2532) ที่ศึกษา ความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเล : ศึกษาเฉพาะกรณีเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง พบว่า ประชากรเพศชายและเพศหญิง มีความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวเกาะเสม็ด ไม่แตกต่างกัน

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ที่ศึกษา พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าเยาวชนชายและหญิง มีความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ ไม่แตกต่างกัน

เรื่องฤทธิ์ กิตติวิทยาพงศ์ (2540) ที่ศึกษา ความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลหัวหิน พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลหัวหิน ไม่แตกต่างกัน

อายุ

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความตระหนักในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

อาจเนื่องมาจากประชาชนเหล่านี้อาศัยอยู่ในพื้นที่มานาน จึงมีความตระหนักใกล้เคียงกัน ทำให้อายุไม่มีผลต่อความตระหนักในการอนุรักษ์หอยหลอด และผลการศึกษานี้สอดคล้องกับทฤษฎีการแบ่งกลุ่มสังคมของเดอเฟลอร์ (De Fleur, 1966 อ้างถึงใน วราภรณ์ พงษ์ไพบูลย์, 2541: 113) ที่กล่าวว่าประชาชนที่มีลักษณะทางสังคมคล้ายคลึงกัน เช่น เพศ การศึกษา รายได้ ความเป็นอยู่ มักมีรูปแบบการสื่อสาร ความสนใจและพฤติกรรมแนวเดียวกัน เช่น การเปิดรับสื่อ และถึงแม้ว่าสังคมในปัจจุบัน ผู้รับสารจะมีลักษณะที่หลากหลายแตกต่างกันไปมากมาย แต่ทฤษฎีเชื่อว่าผู้รับสารที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอุปนิสัยการใช้สื่อร่วมกัน ด้วยเหตุนี้เองลักษณะกลุ่มทางสังคมจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อกระบวนการสื่อสารของบุคคล ซึ่งสามารถนำมาอธิบายถึงความตระหนักของประชาชนจากการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความตระหนักในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผลกระทบที่ได้รับโดยรวม และการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อต่างๆ

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกนกวรรณ มณฑิราช (2539) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าเยาวชนที่ระดับอายุต่างกัน มีความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ไม่แตกต่างกัน

เรื่องฤทธิ์ กิตติวิทยาพงศ์ (2540) ที่ศึกษา ความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลหัวหิน พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลหัวหิน ไม่แตกต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษา

ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

การที่ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าได้ผ่านการเรียนรู้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า จึงมีความรู้ ความเข้าใจในปัญหาการลดลงของหอยหลอด ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ โลเวลล์ (Lowell อ้างถึงใน วรรณา เจียรตันศิริกุล, 2531: 103) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีแนวโน้มที่จะรับผิดชอบต่อสังคมสูง และฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม เป็นตัวแปรสำคัญในการพิจารณาทัศนคติของคนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

วรรณา เจียรตันศิริกุล (2531) ได้ศึกษา อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความตระหนักในการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เรื่องฤทธิ์ กิตติวิทยาพงศ์ (2540) ความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลหัวหิน พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลหัวหิน ไม่แตกต่างกัน

อาชีพ

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

จากการที่ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจาก การที่ประชาชนมีพฤติกรรมการรับรู้ โลกทัศน์และผลประโยชน์ที่จะได้รับต่างกัน จึงมักมองผลที่จะได้รับจากมาตรการใดมาตรการหนึ่งต่างกัน อย่างไรก็ตามประชาชนต่างก็มีแนวคิดภาพลักษณ์ของสภาพและสถานการณ์ที่เหมือนกัน เฉพาะในสิ่งที่มีผลกระทบเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้น

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเรื่องฤทธิ์ กิตติวิทยาพงศ์ (2540) ที่ศึกษาในเรื่องความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลหัวหิน พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน จะมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลหัวหินแตกต่างกัน

รายได้

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับทฤษฎีการแบ่งกลุ่มสังคมของเดอเฟลอร์ (De Fleur, 1966 อ้างถึงใน วรภรณ์ พงษ์ไพบูลย์, 2541: 113) ที่กล่าวว่าประชาชนที่มีลักษณะทางสังคมที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น เพศ การศึกษา รายได้ ความเป็นอยู่ มักมีรูปแบบการสื่อสาร ความสนใจและพฤติกรรมแนวเดียวกัน รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ โลเวลล์ (Lowell อ้างถึงใน วรภรณ์ เจียรตันศิริกุล, 2531: 103) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีแนวโน้มที่จะรับผิดชอบต่อสังคมสูง และฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม เป็นตัวแปรสำคัญในการพิจารณาทัศนคติของคนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการที่ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน โดยจากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 1,001-5,000 บาท อาจเนื่องมาจากคนที่มีความรู้สูงมักจะเป็นคนที่มีการศึกษาสูง สอดคล้องกับที่ยูบล เบ็ญจรงค์กิจ (2540: 49) ได้กล่าวไว้ว่า รายได้นั้นเป็นตัวแปรที่มีบทบาทใกล้เคียงกับตัวแปรด้านการศึกษา เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงมาก โดยเฉพาะแล้ว คนที่มีการศึกษาสูงมักจะมีรายได้สูงตามไปด้วย คนที่มีการศึกษาสูงที่มีรายได้น้อยอยู่ส่วนน้อย ส่วนคนที่มีการศึกษาน้อยนั้น ส่วนใหญ่มักมีรายได้น้อยถึงปานกลาง ไม่ค่อยมีรายได้สูง และคนที่มีการศึกษาสูงมักมีการเปิดรับข่าวสารมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อยกว่า ดังนั้นจึงเป็นอีกสาเหตุที่ประชาชนที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าประชาชนที่มีรายได้ระหว่าง 1,001-5,000 บาท

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

วรภรณ์ เจียรตันศิริกุล (2531) ได้ศึกษา อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ที่มีรายได้สูงจะความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย

สมมติฐานที่ 3: ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จะมีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน

เพศ

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

เนื่องจากข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด ได้ถูกเผยแพร่เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด ไม่ได้มุ่งเน้นไปยังเพศใดเพศหนึ่ง ประกอบกับการเข้าถึงสื่อ

ของเพศชายและเพศหญิงมีทัดเทียมกัน ดังนั้นจึงไม่พบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด ทั้งในเพศชายและเพศหญิง

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอวัลย์ ยัมแย้ม (2540) ในการศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี : กรณีศึกษาเขตสุขภาพภักดีอำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพบว่าเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

อายุ

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ในการที่ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด เพื่อต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดนั้น จะไม่ได้มีการเน้นกลุ่มเป้าหมาย (Audience Target) กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ การเผยแพร่ข่าวสารดังกล่าว จะเป็นไปได้ในลักษณะเพื่อต้องการให้ประชาชนทุกกลุ่ม ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประสพสุข ดีอินทร์ (2531) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ ที่พบว่า อายุของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน

การศึกษา

ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติ

การที่ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดต่างกัน จากการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)/เทียบเท่า จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ กล่าวคือคนที่มีการศึกษาสูงกว่าย่อมมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อยกว่า การพิจารณาข่าวสารเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด จึงมีมากกว่า

สอดคล้องกับทฤษฎีของเดอเฟลอร์ (De Fleur, 1976) ที่ว่า บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพและจิตวิทยา เป็นเพราะมีการเรียนรู้จากสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน” และเดอเฟลอร์ ได้สรุปว่า ข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมเปรียบเสมือนสิ่งเร้า ที่ทำให้ผู้รับสารแต่ละคน มีการตอบสนองต่างกัน

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สุวิมล ภักดีพิบูลย์ (2535) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งพบว่า แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับสูงจะมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำ

สุวรรณณี คงทอง (2536) ที่ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในท้องที่อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง พบว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในท้องที่อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

ถวัลย์ ยิ้มแย้ม (2540) ในการศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี: กรณีศึกษาเขตสุขภาพภิบาลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีแตกต่างกัน

อาชีพ

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพและปัจจัยด้านเวลา จึงทำให้โอกาสของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดมีน้อยแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

สมใจ เข้มเจริญ (2531) ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่าอาชีพเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

อรรรรณ เย็นใจ (2535) ที่ได้ศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติของประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือน: ศึกษาเฉพาะกรณีคลองโอง่าง ซึ่งพบว่า ความแตกต่างกันในเรื่องอาชีพ ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการปฏิบัติเกี่ยวกับขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือน

ศิริวรรณ ทาปัญญา (2539) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งโบราณสถาน กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีถิ่นพำนักใกล้แหล่งโบราณสถาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งโบราณสถาน

ถวัลย์ ยิ้มแย้ม (2540) ในการศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี: กรณีศึกษาเขตสุขภาพภิบาลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพบว่าอาชีพที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีแตกต่างกัน

ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ (2541) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง: กรณีศึกษาอำเภอละงู จังหวัดสตูล พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งขึ้นอยู่กับอาชีพ

รายได้

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่า กลุ่มที่ไม่มีรายได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป เป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมีความมั่นคงในหน้าที่การงานและฐานะแล้ว ประกอบกับตำแหน่งหน้าที่การงานที่ต้องเกี่ยวข้อง จึงมีโอกาสนในการเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีรายได้ ที่อาจจะเป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างการศึกษากลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

สุชาติ บุญประสพ (2539) ที่ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาแม่น้ำท่าจีนเน่าเสีย: ศึกษากรณีอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อพฤติกรรมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาแม่น้ำท่าจีนเน่าเสีย และการศึกษาของ ถวัลย์ ยิ้มยิ้ม (2540) ในการศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี: กรณีศึกษาเขตสุขาภิบาลท่ามาย อำเภอท่ามาย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพบว่ารายได้ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด: เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด จึงเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคลมาก จะมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดน้อย และความสัมพันธ์ที่พบนั้น อยู่ในระดับต่ำ

จากการที่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด เนื่องมาจากปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อทุกประเภท อยู่ในระดับที่ต่ำมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของการเปิดอยู่ที่ระดับ 1.45 จึงทำให้ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดจึงน้อยตามไปด้วย นอกจากนี้แล้วพิจารณาในอีกแง่หนึ่งคือ เนื่องจากการสื่อสารระหว่างบุคคล ผู้ส่งสารมีโอกาสที่จะสอดแทรกความคิดเห็นของตนเองให้แก่ผู้รับสารได้ ดังนั้นการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดโดยผ่านสื่อบุคคล จึงมีโอกาสทำให้ความตระหนักรู้ในประชาชน

ซึ่งเป็นผู้รับสาร เป็นไปในทางลบได้เช่นกัน ซึ่งตรงกับแนวความคิดของแคทซ์ (Katz อ้างถึงใน จารุณี บุญนิพัทธ์, 2539: 89) ที่กล่าวว่า ข่าวสารส่วนใหญ่เผยแพร่จากสื่อมวลชนไปยังประชาชนเป้าหมายนั้น มักผ่านผู้นำความคิดหรือผู้ที่เข้าถึงสื่อมากกว่าก่อน แล้วบุคคลเหล่านี้จะนำข่าวสารที่ได้รับไปเผยแพร่แก่บุคคลอื่นต่อไป ซึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารแต่ละครั้งนั้น ผู้รับสารคนทำๆ จะได้รับข่าวสารที่มีทัศนคติของคู่สนทนาแทรกลงไปด้วย

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของเบรคเลอร์ (Breckler อ้างถึงในจารุณี บุญนิพัทธ์, 2539: 86) ซึ่งได้อธิบายว่าความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไว้ว่า เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าคือข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยผ่านสื่อต่างๆ แล้ว จะเกิดอารมณ์ความรู้สึก ความตระหนักในการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบด้านอารมณ์และความรู้สึกจะทำหน้าที่ในการประเมินคุณค่าการยอมรับหรือไม่ และให้ความสำคัญต่อสิ่งเร้ามากหรือน้อยแค่ไหน แตกต่างกันไป ไม่แน่นอน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ลดาวัลย์ พอใจ (2535) ที่ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน

กนกวรรณ มณฑิรา (2539) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ของเยาวชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล

จารุณี บุญนิพัทธ์ (2539) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความตระหนัก ทัศนคติและการมีส่วนร่วม เรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน คือ วิทยุ และสื่อบุคคล คือ เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม

ดวงจันทร์ สุทธาโรจน์ (2539) ที่ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าในบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อแต่ละชนิดกับความตระหนัก สื่อบุคคล (กำนันผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ทางราชการ เพื่อนบ้าน) และสื่อเฉพาะกิจ (หอกระจายข่าว)

สมมติฐานที่ 5: การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อ ทั้ง 3 ประเภท คือ สื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก กล่าวคือ หากประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมาก การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดก็จะมีมากตามไปด้วย และความสัมพันธ์ที่พบนั้น มีค่าในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers, 1978 อ้างถึงใน ลดาวัลย์ พอใจ, 2535: 129) ที่กล่าวว่า “การสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมผู้รับสารได้”

เนื่องจากความสำคัญของข้อมูลข่าวสารเพิ่มทวีขึ้น และเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมต่างๆ ทุกระดับ ประกอบกับสังคมโลกกำลังย่างก้าวสู่มิติใหม่แห่งโลกาภิวัตน์ จนเปรียบเสมือนหนึ่งว่าสังคมไร้พรมแดนด้วยสารสนเทศ เป็นผลให้ประชาชนได้หันมาสนใจถึงสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีโลกทัศน์ที่เปิดกว้าง และมองเห็นคุณประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ดังเช่นเรื่องจำนวนหอยหลอดที่ลดลง

ความสำคัญของหอยหลอดนอกจากเป็นสิ่งที่สร้างชื่อในด้านการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดสมุทรสงครามแล้ว ยังสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชน จนอาจกล่าวได้ว่าหอยหลอดมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด จึงมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

สาเหตุอีกประการของการเปิดรับข่าวสาร ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ กล่าวคือ ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดที่เผยแพร่ นั้น ไม่ได้มุ่งเน้นในส่วนของ การให้ความรู้ ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอดเท่าใดนัก หากแต่มุ่งนำเสนอหรือเชิญชวนให้ลงมือกระทำหรือมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่า ด้วยเหตุนี้ ประชาชนที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดสูง จึงสามารถมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มากกว่าผู้ที่มีความรู้และความตระหนักรู้เช่นกัน

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

ประสพสุข ดิอินทร์ (2531) เรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ พบว่า การที่กลุ่มตัวอย่างได้พบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สมใจ เข็มเจริญ (2531) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้

ลดาวัลย์ พอใจ (2535) เรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปริมาณการเปิดรับสื่อประเภทต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง

บุษบา ภูสกุล (2536) ในการศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของประชาชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน

พิศศิลป์ จิตนาวาสาร (2536) ได้ศึกษา การศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยเป็นการเปิดรับจากสื่อบุคคลสูงสุด รองลงมาคือ สื่อเฉพาะกิจและสื่อมวลชน

ไพลิน ศศิชนากรแก้ว (2537) ได้ศึกษา การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พีระนันท์ บุรณะโสภณ (2538) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) เรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ทางวิทยุ หนังสือพิมพ์และสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่ค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้พฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

จารุณี บุญนิพัทธ์ (2539) ศึกษา พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความตระหนัก ทักษะและการมีส่วนร่วม เรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์และสื่อบุคคลทุกประเภท มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ระดับความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับน้อยมาก

ดวงจันทร์ สุทธาโรจน์ (2539) งานวิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าในบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ การเปิดรับจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สนิ นัยวิจิ (2539) ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยวของประชาชน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยว

ถวัลย์ ยิ้มแย้ม (2540) ในการศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี: กรณีศึกษาเขตสุขาภิบาลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพบว่าการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีแตกต่างกัน

ชลดา ทองสุกนอก (2540) ที่ได้ศึกษา การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม โดยที่สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานในระดับต่ำ ส่วนสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

दानินทร์ กิจนิชี (2540) เรื่องการเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะและการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลังสองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวก แต่เป็นความสัมพันธ์ที่น้อยมาก

ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ (2541) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง : กรณีศึกษาอำเภอละงู จังหวัดสตูล พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ขึ้นอยู่กับการได้รับข่าวสาร

สมมติฐานที่ 6 : ความตระหนักในการอนุรักษ์หอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด พบว่า

ความตระหนักในการอนุรักษ์หอยหลอด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก กล่าวคือ หากประชาชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์หอยหลอดมาก การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดก็จะมีมากตามไปด้วย แต่ความสัมพันธ์ที่พบในการสำรวจนี้ เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers, 1978 อ้างถึงใน กนกวรรณ มณฑิราช, 2539: 96) ที่ว่า “การสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสาร” และแนวคิดของเบรคเลอร์ (Breckler, 1986 อ้างถึงใน

วรรณนา เจียรตันศิริกุล, 2531: 11) ที่กล่าวว่า “เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้า คือข่าวสาร ความรู้ โดยผ่านสื่อต่างๆ แล้ว จะเกิดอารมณ์ ความรู้สึกและความตระหนัก โดยองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก จะทำหน้าที่ในการประเมินคุณค่าในการยอมรับหรือไม่ยอมรับ”

ความตระหนักในการอนุรักษ์หอยหลอดเป็นองค์ประกอบที่นำไปสู่การอนุรักษ์หอยหลอด แสดงว่าการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดนั้น จำเป็นต้องให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์หอยหลอดก่อน โดยการนำเสนอผ่านสื่อประเภทต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์หอยหลอดมากขึ้น และจากผลการศึกษาที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด อยู่ในระดับที่ต่ำมาก

สำหรับความสัมพันธ์ที่พบว่าอยู่ในระดับต่ำมากนั้น อาจเนื่องมาจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยและอุปสรรคหลายชนิด ตามแนวความคิดของการมีส่วนร่วม ซึ่งได้กล่าวถึงอุปสรรคของการมีส่วนร่วมว่ามีหลายสาเหตุ อาจเนื่องมาจากปัญหาของผู้รับสารและผู้ส่งสารเอง ตลอดจนสมภาวะการณ์ในการสื่อสารหนึ่ง เช่น ปัญหาความไม่รู้อันเกิดจากการไร้การศึกษา ระดับการศึกษา ศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร สื่อชนิดต่างๆ ความแตกต่างทางด้านสถานะเศรษฐกิจและสังคม

และสาเหตุอีกประการที่ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่าการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดนั้น อาจไม่จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีความตระหนักในการอนุรักษ์มาก่อน ทั้งนี้ อาจเพราะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของคน อาจมีแรงผลักดันหรือแรงกระตุ้นมาจากสิ่งอื่นได้ ดังเช่น แนวความคิดของนรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมอาจเกิดจากแนวความคิด เช่น

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็จะช่วย
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ปวงชนถูกบีบบังคับ ให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

ผลของการศึกษาในข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ลดาวัลย์ พอใจ (2536) ที่ศึกษา การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในระดับต่ำ

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ที่ศึกษา พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่ค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

อลิสสา วีรพัฒน์กุล (2540) ที่ศึกษา การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และการปฏิบัติตามกฎจราจรของผู้ขับขีรถยนต์ส่วนบุคคลในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความตระหนักในการปฏิบัติตามกฎจราจรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามกฎจราจร โดยความสัมพันธ์นั้นอยู่ในระดับต่ำ

ชลดา ทองสุกนอก (2540) ที่ศึกษา การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิด ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม พบว่าความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดอยู่ในระดับต่ำมาก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเนื่องมาจากการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดที่มีน้อย จึงส่งผลให้การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ดังนั้นจึงควรเพิ่มปริมาณในการนำเสนอข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดให้มากขึ้น จากหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งหน่วยงานในระดับส่วนกลาง เช่น กรมประมง สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และในระดับท้องถิ่น เช่น จังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานประมงจังหวัดสมุทรสงคราม องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ที่ติดกับดอนหอยหลอด (ตำบลบางแก้ว ตำบลบางจะเกร็ง ตำบลแหลมใหญ่ ตำบลคลองโคน)
2. จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมประมง พบว่างบประมาณในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมีจำกัด การตั้งกองทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด อาจเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาเรื่องงบประมาณได้ ซึ่งการหาเงินเข้ากองทุนนั้น กระทำโดยความร่วมมือของชาวบ้าน จากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ จังหวัดสมุทรสงคราม สำนักงานประมงจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีพื้นที่ติดกับดอนหอยหลอด บริษัทเอกชนหรือความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ บริษัทเอกชนกับชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นจากการบริจาคหรือการร่วมมือของชาวบ้าน หน่วยงานราชการ บริษัทเอกชนในการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้สนับสนุนการอนุรักษ์หอยหลอด

3. จากการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนหนึ่งยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการรูดปฐนาเพื่อจับหอยหลอด โดยให้เหตุผลว่า ยิ่งรูดปฐนา หอยหลอดยิ่งเกิดเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นความเชื่อที่ประชาชนมีมาเนิ่นนาน โดยเฉพาะในหมู่บ้านบางบ่อ ตำบลบางแก้ว ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของหอยหลอดในพื้นที่นี้จึงมีน้อย ฉะนั้น ทางราชการควรมาตรการในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน เช่น การจัดอบรมสัมมนา เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนโดยไม่จำกัดว่าจะเป็นเกษตรกร/ชาวประมง
4. ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ การวางแผน การศึกษา โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการอนุรักษ์หอยหลอด การจัดการทรัพยากรชายฝั่ง เพื่อที่จะได้แผนงาน โครงการต่างๆ ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
5. ทางราชการควรสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการอนุรักษ์หอยหลอดในทุกตำบลที่ติดกับดอนหอยหลอด ปัจจุบันพบเพียงตำบลบางจะเกร็งที่มีการรวมตัวเพื่อการอนุรักษ์หอยหลอด ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้เป็นผู้ดูแลและจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดโดยตรง และสามารถแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความช่วยเหลือต่างๆ อันที่จะพัฒนาเป็นเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์หอยหลอดที่เข้มแข็งได้ในอนาคต
6. การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด ควรเพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาที่นำเสนอ การนำเสนอที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม โดยเน้นเนื้อหาในเรื่องผลกระทบของการสูญพันธุ์หอยหลอดในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ อีกทั้งผลดีของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด จะส่งผลดีต่อสภาพธรรมชาติชายฝั่งทะเล และด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด เช่น ความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของการอนุรักษ์หอยหลอด ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์หอยหลอด
2. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดในภาพรวม จึงทำให้ได้ข้อมูลกว้างๆ ว่าประชาชนเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดในปริมาณเท่าใด ไม่สามารถระบุได้ว่าสื่อชนิดใดมีประสิทธิภาพในการสร้างความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอดได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษาว่าสื่อใดที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด
3. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ จำกัดการศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงครามเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรขยายพื้นที่การศึกษาออกไปใน

อำเภออื่น คือ อำเภอบางคนที อำเภออัมพวา โดยศึกษาในเรื่องของการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติในการอนุรักษ์หอยหลอดของประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว

4. ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า สื่อบุคคลประเภทประชาชนทั่วไปกลับมีบทบาทในการให้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดมากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งๆ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง จึงควรมีการศึกษาว่าเหตุใดสื่อบุคคล ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของภาครัฐจึงมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดน้อยกว่าประชาชนทั่วไป
5. ควรมีการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาดอนหอยหลอด เนื่องจากดอนหอยหลอดเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญของจังหวัดสมุทรสงคราม ไม่ว่าจะเป็นด้านการท่องเที่ยวและนิเวศวิทยา จึงควรมีการศึกษาว่าหากดอนหอยหลอดได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับด้านการท่องเที่ยวแล้ว จะมีผลกระทบประการใดต่อการอนุรักษ์หอยหลอด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ มณฑิราช. พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สำนักงานภาคกลางเขต 1 (กาญจนบุรี). พาเที่ยวเมืองแม่กลอง สมุทรสงคราม. [ม.ป.ท.: ม.ป.ป.]
- กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. มนุษย์อุตสาหกรรมและสภาพแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2542.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2542.
- จารุณี บุญนิพัทธ์. พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร กับความตระหนัก ทักษะคิดและการมีส่วนร่วม เรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักบริการวิชาการ. การจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ บริเวณดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม. [ม.ป.ท.], 2539.
- ชลดา ทองสุกนอก. กาเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิด ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน ของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ดวงจันทร์ สุทธาโรจน์. กาเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าในบึงบอระเพ็ด จังหวัด นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- ดวงตา พิริยานนท์. กาเปิดรับข่าวสาร ความรู้และทักษะคิดของประชาชนกับการยอมรับ การทิ้งมูลฝอยแยกประเภท ในเขตทดลองโครงการรณรงค์การแยกประเภทมูลฝอย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- दानินท์ กิจนิษฐ์. กาเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลังสองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

- ถวัลย์ ยิ้มแย้ม. พฤติกรรมในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี: กรณีศึกษาเขตสุขภาพตำบลท่าแยง อำเภอท่าแยง จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- ทวิวงศ์ ศรีบุรี. "การจัดการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม" ใน สภาวะแวดล้อมของเรา. สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ทวิวงศ์ ศรีบุรี. การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มายด์ พับลิชชิ่ง, 2541.
- บุญลือ คชเสนีย์. ความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเล ศึกษาเฉพาะกรณีเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.
- บุษบา ภูสกุล. การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ปกครอง, กรม. ทำเนียบท้องที่ พุทธศักราช 2541. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2541.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ประมง, กรม. กองพะเงาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง. ศูนย์พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง มหาสมุทรสมุทรสาคร. หอยหลอด: Razor Clams (*Solen Strictus* Gould). กรุงเทพฯ: กรมประมง, 2538.
- ประสพสุข ดีอินทร์. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.
- ปรีชา อุปโยคิน. "กลยุทธ์ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ" ใน อนุรักษ์ดินและน้ำ 2525. สมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กรมพัฒนาที่ดิน และชมรมอนุรักษ์ดินและน้ำ, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: วรุฒิกการพิมพ์, 2525.
- พัชนี เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒน์นุกุล และถิรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฝาง. 2538.

- พิศศิลป์ จิตนาถสาร. การศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- พีระนันท์ บุรณะโสภณ. พฤติกรรม การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ไพลิน ศศิธรนากรแก้ว. การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และ การมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- มนตรี พร้อมมูล. เจ้าหน้าที่กรมประมง. สัมภาษณ์, 10 ตุลาคม 2544.
- มณฑนา พุกกุล. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานในกิจกรรม การรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร (ศึกษาเฉพาะกรณีโรงแรมเซ็นทรัลพลาซา) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ยงยุทธ พึ่งวงศ์ญาติ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาหมู่บ้านที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ : สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. การวิเคราะห์ผู้รับสาร. กรุงเทพฯ: ที.พี.พี. 2542
- ราตรี ภารา. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒนา, 2540.
- เรืองฤทธิ์ กิตติวิทยาพงศ์. ความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลหัวหิน. ม.ป.ท.: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล, 2540.
- ลดาวลัย พอใจ. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- วรรณา เจียรตันศิริกุล. อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

วิเชียร เกตุสิงห์. คู่มือการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2543.

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม,กระทรวง. สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.
รายละเอียดโครงการภายใต้แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2542-2549.
[ม.ป.ท.: ม.ป.ป.]

ศศิวิมล ปาลศรี. การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ศันสนีย์ ดันตวิท, พันธุ์สิน เกตุทัตและรัตนาภรณ์ เกษมสุทธิ. มนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: โฟร์วัน, [ม.ป.ป.]

ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ. การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง: กรณีศึกษาอำเภอละงู จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

สนิ นัยวินิจ. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจแพท่องเที่ยวของประชาชน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สมิทธิ์ สระอุบล. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2532 .

สวณิต ยมาภัย. การสื่อสารของมนุษย์ แนวคิดและแนวปฏิบัติขั้นพื้นฐาน. [ม.ป.ท.: ม.ป.ป.]

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สำนักนิเทศศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรม การสื่อสาร (Communication Behavior) หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.

สุนันท์ ทวยเจริญ. “หอยหลอด (Solen spp.): Razor Clams” ใน เอกสารเสวนาวิชาการเรื่อง การศึกษาวิชาหอยปี 2000. ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

สุภารักษ์ จูตระกูล. การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

- สุมาลี ตั้งจิตต์ศีล. พฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำกับความรู้
ทัศนคติ และ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ของประชาชนใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- สุมาลี พิตรากุล. นิเวศวิทยา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2532.
- สุวารีย์ วงศ์พัฒนา. พฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม
ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2535.
- เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: [ม.ป.ท.], 2542.
- อลิสตา วีรพัฒนกุล. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการปฏิบัติตามกฎจราจรของ
ผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- อุทัยวรรณ โกศลวัฒน์. พฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถาน
ประกอบการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ภาษาอังกฤษ

- Atkin, Charles K. New Model for Mass Communication Research. New York: The Free Press, 1973.
- Bloom, Benjamin S. Thomas J. and Madaus George F. Hand Book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: McGraw-Hill, 1971.
- De fluer, Melvin L. Theories of Mass Communication. New York: David Mckay, 1972.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill, 1973.
- Klapper, Joseph T. The Effect of Mass Communication. New York: The Free Press, 1960.
- Rogers, Everett M and Floyd F. Shoemaker. Communication of Innovations: A Cross-Cultural Approach. 2nd ed. New York: The Free Press, 1971
- Runes, Dagobert D. Dictionary of Philosophy. New York: Littlefield, Adam, 1971.
- Schramm, Wilbur. Big Media, Little Media. Beverly Hills Ca: Sage Publications, 1977.
- Wolman, Benjamin B. Dictionary of Behavioral Science. London: Education Publishing, 1973.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ว/ด/ป(/ /)
 หมู่บ้าน.....ตำบล.....
 อ.เมือง สมุทรสงคราม

สำหรับผู้วิจัย
123

แบบสอบถาม

การเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการเกษตรและการพัฒนาการ ภาควิชา
 การประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผลการศึกษาจะนำไปใช้เฉพาะในการทำวิทยานิพนธ์นี้
 เท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเขียนข้อความในช่องว่างให้ตรงกับความจริง

1. เพศ 4

1 ☐ ชาย	2 ☐ หญิง
--------------------------------	---------------------------------

2. อายุ 5

1 ☐ 15-24 ปี	2 ☐ 25-34 ปี
3 ☐ 35-44 ปี	4 ☐ 45-54 ปี
5 ☐ 55 ปีขึ้นไป	

3. การศึกษา 6

1 ☐ ไม่ได้เรียน	2 ☐ ประถมศึกษา (ป.1-ป.6/ป.7)
3 ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)/เทียบเท่า	4 ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/ปวช./ปกศ.ต้น/เทียบเท่า
5 ☐ ปวส./อนุปริญญา/ปกศ. สูง	6 ☐ ปริญญาตรี
7 ☐ สูงกว่าปริญญาตรี	

4. อาชีพ 7

1 ☐ นักเรียน นักศึกษา	2 ☐ ค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว
3 ☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4 ☐ พนักงานบริษัทเอกชน
5 ☐ เกษตรกร/ประมง	6 ☐ รับจ้าง/ผู้ใช้แรงงาน
7 ☐ แม่บ้าน/พ่อบ้าน	

5. ปัจจุบันท่านมีรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ 8

1 ☐ ไม่มีรายได้	2 ☐ น้อยกว่าเท่ากับ 1,000 บาท
3 ☐ 1,001-5,000 บาท	4 ☐ 5,001-10,000 บาท
5 ☐ 10,001-20,000 บาท	6 ☐ 20,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารทั่วไป

1. ท่านดูโทรทัศน์บ่อยครั้งเพียงใด

 9

1 ไม่ดู

2 1-2 วัน/สัปดาห์

3 3-4 วัน/สัปดาห์

4 5-6 วัน/สัปดาห์

5 ทุกวัน

2. ท่านดูโทรทัศน์รายการใดบ้าง

รายการ	ทุกวัน	5-6 วัน/ สัปดาห์	3-4 วัน/ สัปดาห์	1-2 วัน/ สัปดาห์	ไม่ดู	
1. ข่าว วิเคราะห์ข่าว						☐ 10
2. สารคดี						☐ 11
3. รายการกีฬา						☐ 12
4. รายการบันเทิง เช่น ละคร ภาพยนตร์ เกมโชว์ เพลง						☐ 13
5. รายการเพื่อการศึกษา						☐ 14
6. รายการเด็ก การ์ตูน						☐ 15
7. อื่นๆ ระบุ.....						☐ 16

3. ท่านฟังวิทยุบ่อยครั้งเพียงใด

 17

1 ไม่ฟัง

2 1-2 วัน/สัปดาห์

3 3-4 วัน/สัปดาห์

4 5-6 วัน/สัปดาห์

5 ทุกวัน

4. ท่านฟังวิทยุรายการอะไรบ้าง

รายการ	ทุกวัน	5-6 วัน/ สัปดาห์	3-4 วัน/ สัปดาห์	1-2 วัน/ สัปดาห์	ไม่ฟัง	
1. ข่าว วิเคราะห์ข่าว						☐ 18
2. สารคดี						☐ 19
3. เพลง						☐ 20
4. ละครวิทยุ						☐ 21
5. รายการกีฬา						☐ 22
6. รายการสำหรับแม่บ้าน						☐ 23
7. อื่นๆ ระบุ.....						☐ 24

5. ท่านอ่านหนังสือพิมพ์บ่อยครั้งเพียงใด

25

1 ไม่อ่าน

2 1-2 วัน/สัปดาห์

3 3-4 วัน/สัปดาห์

4 5-6 วัน/สัปดาห์

5 ทุกวัน

6. ท่านอ่านหนังสือพิมพ์คอลัมน์ใดบ้าง

คอลัมน์	ทุกวัน	5-6 วัน/ สัปดาห์	3-4 วัน/ สัปดาห์	1-2 วัน/ สัปดาห์	ไม่อ่าน	
1. ข่าว วิเคราะห์ข่าว						☐ 26
2. บทความ						☐ 27
3. นวนิยาย เรื่องสั้น						☐ 28
4. คอลัมน์บันเทิง ดารา						☐ 29
5. สารคดี						☐ 30
6. ข่าวสังคม ข่าวสตรี						☐ 31
7. อื่นๆ ระบุ.....						☐ 32

7. โดยปกติท่านได้พูดคุยกับบุคคลต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด

บุคคล	ทุกวัน	5-6 วัน/ สัปดาห์	3-4 วัน/ สัปดาห์	1-2 วัน/ สัปดาห์	ไม่เคย	
1.ญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว						☐ 33
2. เพื่อนบ้าน						☐ 34
3. เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน						☐ 35
4. เจ้าหน้าที่ทางราชการ						☐ 36
5. อื่นๆ ระบุ.....						☐ 37

8. ในการพูดคุยกับบุคคลเหล่านี้ เรื่องที่พูดคุยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องใด และบ่อยครั้งเพียงใด

ประเภทของเรื่องที่คุย	ทุกวัน	5-6 วัน/ สัปดาห์	3-4 วัน/ สัปดาห์	1-2 วัน/ สัปดาห์	ไม่เคย	
1. ข่าวสารบ้านเมือง						☐ 38
2. การทำมาหากิน						☐ 39
3. วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น						☐ 40
4. วัฒนธรรม ประเพณี						☐ 41
5. สุขภาพอนามัย						☐ 42
6. เรื่องภายในครอบครัว						☐ 43
7. เรื่องของชาวบ้าน						☐ 44
8. อื่นๆ ระบุ.....						☐ 45

ตอนที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด

1. ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดจากสื่อต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

สื่อ	10 ครั้งขึ้นไป	7-9 ครั้ง	4-6 ครั้ง	1-3 ครั้ง	ไม่เคยทราบ	
1. โทรทัศน์						☐ 46
2. วิทยุ						☐ 47
3. หนังสือพิมพ์						☐ 48
4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน						☐ 49
5. เจ้าหน้าที่ของทางเทศบาล						☐ 50
6. นายอำเภอ ปลัดอำเภอ						☐ 51
7. เจ้าหน้าที่ อบต.						☐ 52
8. เจ้าหน้าที่กรมประมง						☐ 53
9. พระสงฆ์						☐ 54
10. ตำรวจ ทหาร						☐ 55
11. ครู อาจารย์						☐ 56
12. นักเรียน นักศึกษา						☐ 57
13. เพื่อน						☐ 58
14. สมาชิกในครอบครัว						☐ 59
15. ประชาชนทั่วไป						☐ 60
16. เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น สติกเกอร์ แผ่นพับ ใบปลิว ไปสเตอร์ จดหมายข่าว						☐ 61
17. ป้ายประกาศ						☐ 62
18. หอกระจายข่าว						☐ 63
19. การเดินรณรงค์						☐ 64
20. นิทรรศการ						☐ 65

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดบ่อยครั้งเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ข่าวสารการอนุรักษ์หอยหลอด	10 ครั้งขึ้นไป	7-9 ครั้ง	4-6 ครั้ง	1-3 ครั้ง	ไม่เคยทราบ	
1. ความสำคัญของหอยหลอดหรือดอนหอยหลอด ในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด						☐ 66
2. จำนวนหอยหลอดที่ลดน้อยลง						☐ 67
3. ขนาดของหอยหลอดที่จับได้มีขนาดเล็กลง						☐ 68
4. ไม่จับหอยหลอดด้วยวิธีราดปูนขาว						☐ 69
5. โทษทางกฎหมายของการจับหอยหลอดด้วยการราดปูนขาว						☐ 70
6. การตัดสินใจลงโทษผู้กระทำความผิดของศาล เนื่องจากการจับหอยหลอดด้วยการราดปูนขาว						☐ 71
7. ไม่จับหอยหลอดในช่วงฤดูวางไข่						☐ 72
8. ให้จับหอยหลอดที่มีขนาดใหญ่ ไม่จับหอยหลอดขนาดเล็ก						☐ 73
9. การขึ้นทะเบียนผู้จับหอยหลอด						☐ 74
10. การอบรมอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ						☐ 75
11. การประกาศบริเวณเขตพื้นที่สำหรับจับหอยหลอด						☐ 76
12. การช่วยกันรักษาความสะอาดในบริเวณดอนหอยหลอด						☐ 77
13. การสอดส่องดูแลผู้ที่จับหอยหลอดด้วยการราดปูนขาว						☐ 78
14. โครงการอนุรักษ์หอยหลอด						☐ 79

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านที่สุด

ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
1. หอยหลอดเป็นสิ่งดึงดูดให้คนมาเที่ยวดอน หอยหลอด						☐ 80
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวดอนหอย หลอด ควรผ่อนผันให้นักท่องเที่ยวจับหอย หลอดด้วยการราดปูนขาวได้						☐ 81
3. ถ้าไม่มีหอยหลอดที่ดอนหอยหลอด ก็ สามารถหาได้จากที่อื่น						☐ 82
4. หอยหลอดที่จับได้มีขนาดเล็กลง เมื่อเทียบกับ ในอดีต						☐ 83
5. หอยหลอดที่มีจำนวนน้อยลง เพราะถูกจับ ด้วยวิธีราดปูนขาว						☐ 84
6. การทำลายป่าชายเลน มีส่วนทำให้จำนวน หอยหลอดลดลง						☐ 85
7. สิ่งสกปรกจากขยะ น้ำทิ้ง เป็นอีกสาเหตุที่ ทำให้หอยหลอดลดลง						☐ 86
8. ไม่ควรทิ้งปูนขาวที่เหลือจากการหยอดปูน ขาวไว้บริเวณที่จับหอยหลอด เพราะจะเป็น อันตรายต่อดินและหอยหลอด						☐ 87
9. หอยหลอดสร้างอาชีพและรายได้ให้กับ ท้องถิ่น						☐ 88
10. หอยหลอดขายได้ราคาดี ทั้งหอยหลอด ขนาดใหญ่และเล็ก						☐ 89
11. หอยหลอดขนาดเล็ก สามารถนำไปแปรรูป เป็นอาหารได้ดีกว่าหอยหลอดขนาดใหญ่						☐ 90
12. หอยหลอดช่วยรักษาความสมดุลของทะเล โดยการกินซากพืชและสัตว์ขนาดเล็ก						☐ 91
13. ยังมีจำนวนหอยหลอดมาก แสดงว่าบริเวณ ดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ						☐ 92
14. ร้านอาหารที่สร้างล้าในดอนหอยหลอด ไม่ได้ทำลายระบบนิเวศของหอยหลอด						☐ 93
15. การอนุรักษ์หอยหลอดเป็นหน้าที่ของทาง ราชการเท่านั้น						☐ 94

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อมูลของท่านที่สุด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หอยหลอด	ใช่	ไม่	
1. หากท่านได้จับหอยหลอด ท่านจะจับโดยการหยอดปูนขาว จะไม่ใช้การราดปูนขาวโดยเด็ดขาด			☐ 95
2. หากท่านได้จับหอยหลอด ท่านจะจับแต่ขนาดใหญ่ ไม่จับขนาดเล็ก			☐ 96
3. ท่านเคยห้ามผู้อื่น ไม่ให้จับหอยหลอดด้วยวิธีราดปูนขาว			☐ 97
4. ท่านเคยบอกผู้อื่น ให้จับหอยหลอดด้วยวิธีหยอดปูนขาว			☐ 98
5. ท่านเคยแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ให้จับกุมผู้ที่จับหอยหลอดด้วยวิธีราดปูนขาว			☐ 99
6. ท่านเคยร่วมเดิน-วิ่งรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์หอยหลอด			☐ 100
7. ท่านเคยร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อการอนุรักษ์หอยหลอด			☐ 101
8. ท่านเคยเข้าร่วมประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด			☐ 102
9. ท่านเคยเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอด			☐ 103
10. ถ้าท่านได้ไปดอนหอยหลอด ท่านจะไม่ทิ้งขยะในบริเวณดอนหอยหลอด			☐ 104
11. ท่านเคยร่วมทำความสะอาดดอนหอยหลอดในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันเข้าพรรษา			☐ 105
12. ท่านช่วยเผยแพร่โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์หอยหลอดให้ผู้อื่นทราบ			☐ 106

ขอขอบคุณในการตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายวีระศักดิ์ จรินทร์รัตนากร เกิดวันที่ 11 เมษายน 2512 ที่จังหวัดอุดรธานี สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ.2534 และได้เข้าศึกษาต่อในระดับ ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนากิจการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ ปี พ.ศ.2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย